

De Vierschaar

"De Vierschaar" te Wachtebeke (foto: 2000)

INHOUDSTAFEL

Woord van de voorzitter	p. 1
Nieuws van de redactie	p. 2
Overlijdens Wachtebeke	p. 4
Overlijdens Sint-Kruis-Winkel	p. 5
Nationale militie te Wachtebeke	p. 6
Reis 2005	p. 10
Boomplantactie op de Langelede	p. 11
De Plassenstraat	p. 12
Keuredag Philippine 4 juni 2005	p. 13
Nog maar eens... Guillaume Bruggeman!	p. 13
De twee oorlogen...	p. 14
Kent u iemand die graag leest	p. 16

Trouwens, wie van u is in staat om met al zijn tobben aan zijn levensweg één el toe te voegen ?

Matteüs 6 vers 27

Vernits zich zorgen maken toch niet baat, wens ik u, namens mijzelf en het voltallige bestuur, een zorgeloos 2005. Moge het nieuwe jaar u alle goeds brengen, vreugde, eensgezindheid en zorg voor ons heemkundig erfgoed.

Niet dat onze heemkring geen reden had om zich zorgen te maken, verre van daar. Eind vorig jaar poneerde onze quasi onvervangbare schatbewaarder Guy Trangez dat hij er, om gezondheidsredenen, met nieuwjaar de brui aan zou geven. Raadslid sinds 1989, secretaris schatbewaarder in 1994 en tot nu onze uiterst secure schatbewaarder heeft hij onnoemelijk veel diensten bewezen aan onze Heemkring. Gelukkig blijft hij lid van het bestuur zodat wij nog steeds beroep kunnen doen op zijn zorgzame kunde om de attributen voor ons museum op te kuisen en te ordenen. Uit voorzorg heeft secretaris Luc De Maesschaek een boekhoudkundige computerfile klaargestoomd en bij de jaarwisseling verklaarde ons nieuw bestuurslid Jacques De Smet zich bereid de financiële kant van onze kring ter harte te nemen. Meteen komt er ook een einde aan het bijhouden van een kasboek waarin alle in- en uitgaven in sierlijk schrift worden bijgehouden. Vanuit zuiver heemkundig standpunt wellicht een treurig feit maar de moderne tijd eist nu eenmaal zijn rechten. "Schoon schrift" is geen belangrijk item meer en rekenen al evenmin. Het vingerenwerk en de elektronica voeren thans de hoofdtoon om met een simpele druk op de knop te weten hoe de finances ervoor staan. Uiteraard moeten alle bedragen nog wel secuur ingetikt worden maar daarvoor vertrouwen wij ten volle op Jacques.

Nog een andere zorg die ons streven kwam kwellen is het opnemen van interviews bij tal van leden die iets over het ver of nabij verleden hebben te vertellen. Zo moeten onder andere plaatselijke belevenissen uit de Tweede Wereldoorlog dringend worden vastgelegd, nu er nog heel wat personen zijn die het aan den lijve ondervonden hebben. Niet om het allemaal en onmiddellijk te publiceren, daarvoor zijn sommige zaken nog te delicaat om ze nu, zelfs 60 jaar na datum, aan de openbaarheid prijs te geven. Onze opvolgers moeten echter over een archief kunnen beschikken van de oorlog zoals de mensen van Wachtebeke die hebben meegeemaakt. De befaamde jaarboeken over de Eerste Wereldoorlog moesten het hebben van onderzoek en mensen die het hadden "van horen zeggen", maar over de Tweede moeten wij degenen aan de praat krijgen die het zelf hebben beleefd. Er is echter "licht in het kapelleken", ook weer dank zij de elektronica. Wij kochten immers een "MP3 player" aan. Een dingetje van zowat 10 cm. lang dat door de jeugd bij voorkeur gebruikt wordt om muziek op te nemen en af te spelen maar voor ons een gedroomde dictafoon is. Het neemt gesprekken op die nadien kunnen overgezet worden op computer en afgedrukt. Daarmee kunnen onze

bestuursleden nu op pad zonder het gezeul met bandopnemers en wat dies meer zij. Enkel nog kwestie van liefhebbers en tijd te vinden.

Wij zouden ons ook zorgen kunnen maken over ons jaarprogramma. In ons verjongd en dynamisch bestuur groeit stilaan het idee dat wij meer zouden moeten bieden dan het jaarboek en de tijdschriften. Ook hier gloort het aan de horizon. Filmexpert Willy Van Kerckhove is reeds enkel maanden ijverig bezig om de oude films over Wachtebeke, die twintig jaar geleden zoveel furore maakten, over te zetten op computerschijf of DVD. Ook kreeg ik de beschikking over een hele pak dia's over de bouw van de EGKS-wijk in de Warande, van de eerste spadensteek tot de uiteindelijke oplevering. Het idee broeit om in de komende jaren hiermee enkele filmavonden te organiseren. Ook dit is immers "erfgoed". Daarmee ben ik weer waar ik begonnen ben, geen zorgen tot paniek; tobben kan geen el aan je levensweg toevoegen, ook niet aan dat van de Kringvoorzitter

Cesar DAVID

Zó lieten onze aankomende jonge dames zich in de periode voor, rond en na de Eerste Wereldoorlog bij hun Plechtige Communie aan hun familie en aan alle kennissen zien!

(foto Pl. C. 14-18)

Aan de kledij werd ontzettend veel belang besteed, maar het is toch wel de 'mise en scène' die hier opvalt! (De foto stelt een tot nu toe onbekend meisje uit Overslag voor. Weet iemand om wie het gaat? AC)

* Vooraf, hoe pijnlijk het ook is, moeten wij een afscheid meedelen, dat door enkelen wel verwacht werd, maar door niemand gehoopt. Het neerleggen van zijn "ambt", want als "ambt" bekeek hij het, en het bijna niet-te-vervangen-invullen van de "functie" van schatbewaarder-penningmeester: wij spreken hier over Guy Trangez. Hij is jarenlang onze secretaris geweest en tot voor kort beheerde hij de financiën (voor zover die er waren!). Het was toch een kwalijk moment toen Guy ons meedeelde dat hij er ging mee stoppen... Als bestuurslid? Of nog erger, als lid? Geen kwestie van natuurlijk. Guy heeft de leeftijd bereikt dat het voor hem wat moeilijker werd al die gegevens over ongeveer 800 leden bij te houden, al die bankverrichtingen zomaar van dag tot dag op te volgen, al die verslagen te kunnen voorleggen aan de maandelijkse bestuursvergadering, en dan bovendien nog precies - precies is voor Guy de laatste centiem, sedert de Euro de laatste cent - aan het bestuur uit te leggen wat binnengekomen en buitengegaan was. Eerlijk gezegd, de leeftijd van Guy was ook niet de enige reden waarom hij van die toch wel uiterst verantwoordelijke functies wilde af zijn. Iedereen die hem kent weet dat hij toch wel moedig moest zijn om alles zomaar te laten doordraaien terwijl zijn gezondheid ook wel bijzondere dokterszorgen eiste. Trouwens, zijn echtgenote Margriet was er ook altijd bij om hem, maar ook om ons te steunen bij de organisatie en het in orde houden van onze lokalen en zij had het, wat haar persoon betreft, ook niet altijd gemakkelijk. Guy, met zoveel ervaring als hij heeft, blijft bij ons als waardevol raadgever in ons bestuur. Ik weet dat ik hem enigszins verlegen maak, wanneer ik zeg dat wij woorden tekort komen om onze dank uit te drukken voor wat we hem allemaal verschuldigd zijn, maar toch doe ik het dan maar: duizend en meer keren bedankt Guy - en Margriet! - voor wat gij hebt betekend voor onze Heemkundige Kring! En moest iemand toch nog niet goed weten of twijfelen aan wat we aan Guy en aan Margriet hebben: ik kan er u bij vertellen dat ons, ik zal maar zeggen "ere-bestuurslid", nu weerom al volop bezig is om een nieuw jaarboek samen te stellen, dat het schitterend jaarboek nummer 35 (totaal uitgeput als ge het nog zou willen aanschaffen) dat van zijn hand was, nog in de schaduw zal stellen! Wij wachten er met spanning op, Guy! En wij hebben géén gouden medailles, Guy en Margriet, maar eerlijk, ge verdient ze beiden, als koppel! (AC)

* Zoals onze voorzitter al meldde in zijn inleidend woordje, zal Jacques De Smet nu de taak van beheerder der financiën waarnemen. Wij weten vooraf al dat hij dat uitmuntend zal doen, omdat we op hem reeds mochten rekenen voor heel wat klussen die we zelf niet konden opknappen. Geen medailles op voorhand, Jacques... maar wel een groot pak aan vertrouwen! Bedankt voor je inzet! (AC)

* Het "Meetjesland". Wordt het nu echt niet een onuitputtelijk en ridicuul geleuter? De "bevoegde" diensten van het Provinciebestuur schijnen Wachtebeke en Sint-Kruis-Winkel nog altijd bij het "Waasland" te rekenen.

"Waasland" is, inderdaad, een véél oudere benaming dan "Meetjesland", maar daarom kan niet ontkend worden dat ons werkgebied nooit tot dat Waasland heeft behoord! Wij waren afhankelijk - aangesloten als je wil - bij het Ambacht Assenede, dat deel uitmaakte van de "Vier Ambachten", die trouwens hun Keure kregen in 1242! Als wij daarop wijzen, en ook op het bestaan van de zogenaamde "Ferrariskaart" van ongeveer 1770, en op het duidelijk onderscheid tussen het Waaslands en het Meetjeslands dialect, dan veegt men dit zonder enig commentaar "van de kaart" (is de uitdrukking hier op haar plaats?). Toppunt van idioterie werd nog onlangs gedemonstreerd bij de oprichting van "Comeet". Dat is een samenstelling, schijnt het, van vier verschillende aantrekkingspolen die men in het Meetjesland wil promoten. "Meet" in de benaming staat trouwens voor "Meetjesland". Welnu, Wachtebeke hoort daarbij, tenminste voor wat de gemeentelijke bibliotheek betreft, maar niet voor "Toerisme" en wat dies meer nog kan zijn. Kan het inderdaad nog gekker? Is er slechte wil? Men zou het gaan denken... Bij de installatie van het Cultuurcentrum werd aan de plaatselijke Cultuurraad gevraagd advies te geven m.b.t. benamingen van gebouw en zalen. Nogal duidelijk dat de mensen van de Raad ook contact opnamen met de Heemkundige Kring. Resultaat? Het Cultuurcentrum, gevestigd op de Wachtebeekse historische site "Maelstede" draagt de weinig inspirerende naam "Cultureel Centrum Wachtebeke" (nog foutief op de koop toe, want sedert wanneer is een "centrum" cultureel?). Ik ken bijna geen dergelijke centra die niet een plaatselijk bekend en jarenlang gevestigd "historisch" uithangbord hebben. Het toppunt volgt nu nog... Aan de zalen binnenin werden dan wel "historische" namen gegeven. Hou u vast: "Reinaertzaal" en... natuurlijk "Waaslandzaal". Over deze laatste opgedrongen benaming zullen wij het maar niet meer hebben, maar... wat heeft Wachtebeke ooit, ooit...!, met Reinaert te maken gehad? Prachtig epos, dat wel, maar laat het aan het Waasland over! (AC)

* Geen mens denkt eraan, de Diensten van het Provinciebestuur het recht te ontzeggen bepaalde streken van Oost-Vlaanderen toeristisch te promoten: laten ze dan spreken over de "Puyenbroecksite" (ook al een naam die zomaar uitgevonden is - hij bestond vroeger nooit!), over de "Moervaartroute" - waarom niet? - maar laten ze een deel van het (min of meer historische) Meetjesland niet bij het historische Waasland voegen. Durft iemand misschien te zeggen dat Zwijndrecht, bestuurlijk bij de provincie Antwerpen gevoegd, nu tot "de Kempen" behoort? Men probeert nu grenzen te trekken waar die er niet zijn. Ooit zei ergens iemand (het werkelijke toppunt van stomiteit!) dat het Meetjesland eindigt aan de westkant van het kanaal Gent-Terneuzen. Om het gemakkelijk te maken zei die. Waaruit ik concludeer: Zelzate - de gemeente - is voor de helft Meetjes- en voor de andere helft Waasland!!! Als men dergelijke "streekplatformen" toch wil doordrukken, wees dan zo vindingrijk om daarvoor nieuwe, moderne benamingen te vinden! (AC)

* Wij kregen op 6 februari 2005 bezoek van mensen uit het Meetjesland die wèl van zins zijn om ons Wachtebeke en Winkel erbij te betrekken. Een ijverige schepen van Kaprijke en woonachtig te Lembeke (zijn naam ontsnapt mij nu - excuus!), kwam ons warm maken voor aansluiting bij... het Meetjesland! Stel u voor! Alsof dat bij ons nodig was. Hij was vergezeld door geboren Wachtebekenaar Paul Van Kerckhove, tot voor kort nog schepen in Groot-Evergem. Zij hadden voor ons een prachtig cadeau meegebracht. Een vierkleurenkalender 2005, "Kerken van het Meetjesland", een droom aan binnenaanzichten van enige, natuurlijk de meest representatieve, kerken van ons Meetjesland. Ontdaan van alle bidstoelen, zodat we de kerk in al haar oorspronkelijke pracht kunnen bewonderen. Lieve leden, kom maar af, de kalender is in ons lokaal te bekijken. Jammer, jammer, jammer... de parochiekerken van Wachtebeke, Overslag en Winkel zijn er niet bij... Maar wat we wel hebben: op de rugzijde van bladzijde twee staat een kaart afgebeeld: het Meetjesland... deels Brugse Vrije, deels Oudburg Gent, deels de "Vier Ambachten"... Bij die laatste Vier...: Wachtebeke en... Sint-Kruis-Winkel. Dank u, Marnix Ring! (AC)

* Bij die dankwoorden komen wij opnieuw aan bij onze "verplichte" nominaties. "Verplicht" (?) Neen, natuurlijk! Graag! En wij stippen daarbij aan dat we die dankbetuigingen liefst nog wat verder zouden uitbreiden. Eerst, op de frontpagina dit keer: Anita De Fleurquin... Zij bracht een paar onvervangbare drukwerken mee (meer dan tweehonderd jaar oud), die dus niet meer te vervangen zouden zijn, zelfs niet met wat men nu "een printer" noemt... Anita, weet je echt wat je ons toevertrouwd hebt?... De Kring (en ik!) zullen je eeuwig dankbaar zijn! (AC)

* Materiaal (ik kan het moeilijk anders noemen als ik een overzicht wil geven) werd ons aangereikt door Robert De Bock en zijn echtgenote uit Zelzate, door Jozef en Lily Bracke, door Omer Stevens uit de Stationsstraat en door de brandstofleverancier Albra... (AC)

* En, zoals altijd, werden ons nogal wat "documenten" in bewaring gegeven. Weeral een "verzamelwoord"! Want het kan hier gaan over papieren, foto's, zelfs foto-albums. Voor dit laatste zijn we schatplichtig aan Marie-Madeleine De Pau, die ons een waaier aan portretten koningin Astrid

bezorgde, aan "Lulu" (eigenlijk Lutgarde) Van Pottelberghe (echtgenote Walter Peleman) die te voorschijn kwam met een groepsfoto uit ongeveer 1932 - zij was er toen ook nog niet!, aan Jef Kinget (die ons een pak oudere kringuitgaven liet stockeren, waaruit we toch wel een en ander kunnen leren), aan Roger Callebaut (oud-Wachtebekenaar die ons toch niet vergeet), aan (kan het misschien nog anders?) aan Michel Vervaeet en aan Roger De Maertelaere en zeker, aan onze eigen vice-voorzitter, Guy Hoebeke, die nogal wat zaken die hij in zijn bezit had, naar de Kring heeft doorgegluisd. Jaarboeken, foto's uit de koloniale tijd, kaarten die ons laten zien hoe "Congo" er een kleine honderd jaar terug uitzag... Vlak voor we dit schreven kregen we nog een zak documentatie en foto's van Evarist en Gaby De Mol-Alexander: daar heb ik echt nog heel wat tijd voor nodig om alles uit te zoeken en te klasseren. Aan iedere schenk(st)er veel dank vanwege de Heemkundige Kring! (AC)

* Willy Vanden Broecke is de laatste, maar zeker niet de minste!, die ik hier niet vergeten mag te vermelden. Dit was serieus werk. In onze vergaderzaal rook het niet altijd even fris... omdat, vanzelfsprekend, de deur en het raam daar niet elke dag open gaan... Geen probleem natuurlijk: bouw een roosterje in de ingangdeur. Dat deed Willy. Een halve dag werk, nogal evident, maar hij deed het. Willy, dat wij het hier zeggen helpt u niet vooruit, maar echt veel dank... ook aan Monique, die u toch maar een hele voormiddag liet gaan! Zij kan u moeilijk missen, en wij ook niet! (AC)

* Sinds 1981 was één van de vaste rubrieken in ons tijdschrift de vermelding van de gouden en diamanten huwelijksjubilarissen. Maar door de wet op de privacy uit 1992 zijn we genoodzaakt deze jubilarissen de toestemming te vragen om in deze lijst te worden opgenomen. Hierbij worden we ieder jaar geconfronteerd met een stijgend aantal koppels die deze feestelijke gebeurtenis om de één of andere reden liever niet gepubliceerd zien. Bij het opstellen van de lijst voor 2005 bleek amper nog 50% van de jubilarissen hier toe bereid. Omdat een dergelijke lijst niet echt meer geloofwaardig is heeft de redactie besloten deze rubriek te schrappen. (EVA)

*** Ledenaantal bij het afsluiten van het werkjaar 2004. (EVA)**

	2003	2004	Nieuwe leden	Geschrapte leden	SALDO
Wachtebeke	565	553	+ 9	- 21	- 12
St.-Kruis-Winkel	33	34	+ 2	- 1	+ 1
Buiten werkgebied	206	202	+ 7	- 11	- 4
TOTAAL	804	789	+ 18	- 33	- 15

Angèle Magdalena VERPLANCKE Echtg. Georgius Van Hoecke	Bovenhoek, 22	° Wachtebeke † Wachtebeke	15/12/1923 19/09/2004
André Ivo VAN HOOREBEKE Echtg. Georgette Knuyt	Stationsstraat, 52	° Evergem † Gent	24/12/1933 26/09/2004
Juliana Leonia BAES Wed. Gilbert Celie	Godshuisstraat, 13	° Wachtebeke † Gent	26/08/1925 26/09/2004
Maria Elvira CHRISTY Wed. Felix Roegist	Meersstraat, 31	° Gent † Gent	25/10/1901 02/10/2004
Julia DE NOCKER Ongehuwd	Meersstraat, 31	° Zelzate † Gent	13/02/1921 02/10/2004
Anna VAN ACKER Wed. Ludovicus De Waele	Meersstraat, 31	° Eksaarde † Wachtebeke	11/04/1915 03/10/2004
Clementina Maria VAN HOECKE Wed. Andreas Cocquet	Bovenhoek, 24	° Stekene † Wachtebeke	19/03/1921 13/10/2004
Guido Alfons HESTERS Echtg. Anette Van Peteghem	Begonialaan, 5	° Wachtebeke † Gent	07/04/1944 18/10/2004
Norbert Louis VAN REGENMORTEL Wedn. Diana Goossens	Bloemenweg, 8	° Lokeren † Gent	05/08/1929 20/10/2004
Stephanie DHAEMERS Wed. Adolphus Kamillus Demaret	Godshuisstraat, 13	° Waarschoot † Wachtebeke	02/05/1909 24/10/2004
Rita Irma INGHELIS Ongehuwd	Godshuisstraat, 13	° Zelzate † Wachtebeke	07/04/1948 26/10/2004
Monique Emilienne MAJELYNE Echtg. Joseph Van Neer	Rozenlaan, 23	° Zelzate † Gent	28/09/1949 28/10/2004
Alice LANCKRIET Wed. Urbain Alliet	Godshuisstraat, 13	° Beernem † Wachtebeke	11/08/1911 04/11/2004
René Petrus MEGANCK Wedn. Elza De Sadeleer	Groenstraat, 18	° Erembodegem † Gent	10/04/1908 08/11/2004
Yvette Dianne DE LAUSNAY Wed. Germaan Maebe	Sijlsaan, 8	° Destelbergen † Gent	28/12/1923 09/11/2004
Marcel Hubert CELIE Echtg. Rosa Quetin	Stationsstraat, 214	° Zelzate † Wachtebeke	04/01/1951 10/11/2004
Arthur Marcel VAN der VERREN Echtg. Irma Claus	Stationsstraat, 98	° Gent † Gent	18/07/1925 11/11/2004
Georgette Elodie HELLENS Echtg. André Fierens	Godshuisstraat, 13	° Moerbeke-Waas † Wachtebeke	05/08/1930 15/11/2004
Anna Maria HOUBEN Wed. Alfonsus Heirman	Godshuisstraat, 13	° Olmen † Wachtebeke	12/11/1911 17/11/2004
Adolf Henri DE VISSCHER Echtg. Jenny Velleman	Molenhoek, 30	° Eksaarde † Wachtebeke	30/08/1929 25/11/2004
Gustaaf TEMMERMAN Ongehuwd	Peene, 10	° Wachtebeke † Gent	12/01/1909 29/11/2004
Philemon DE VOS Wedn. Louise De Clercq	Meersstraat, 31	° Moerbeke-Waas † Wachtebeke	31/10/1904 01/12/2004
Maria VAN GOETHEM Wed. Florimond Vandoorsselaer	Meersstraat, 31	° Moerbeke-Waas † Wachtebeke	29/10/1910 05/12/2004
Alice Marie BRACKE Wed. Albert Audenaerde	Stationsstraat, 119	° Moerbeke-Waas † Wachtebeke	15/08/1920 12/12/2004
Jerine Elisabeth POT Ongehuwd	Blaarstraat, 9	° Axel (NL) † Gent	12/07/1953 21/12/2004
David GOTELAERE Ongehuwd	Godshuisstraat, 13	° Tielt † Tielt	13/01/1978 23/12/2004

Daniel Loius LINTHOUT Echtg. Germaine Van Wassenhove	Kalve, 37	° Stekene † Gent	05/04/1927 25/12/2004
Aarnout Cornelis de BOKX Echtg. Maria Van Arenthals	Sint-Elooipolder, 11	° Hoek (NL) † Wachtebeke	13/03/1948 01/01/2005
Omer Petrus DE VliegHER Ongehuwd	Godshuisstraat, 13	° Moerbeke-Waas † Wachtebeke	30/09/1925 09/01/2005
Adriana Leonie NOET Wed. Gustaaf De Bruyne	Godshuisstraat, 13	° Wachtebeke † Wachtebeke	08/05/1918 09/01/2005
Rolande Cyriel ROGIERS Echtg. Luc Dellaert	Ramonshoek, 78	° Zelzate † Wachtebeke	17/12/1956 17/01/2005
Ria Jozefiena VERSELDER Ongehuwd	Meersstraat, 31	° Eeklo † Eeklo	15/03/1950 18/01/2005
Germaine Stephanie STERCK Echtg. Armand De Schepper	Meersstraat, 31	° Moerbeke-Waas † Wachtebeke	11/03/1923 19/01/2005
Rachel Clementina VAN DE VOORDE Wed. Robert Bleyweert	Walderdonk, 29	° Wachtebeke † Wachtebeke	16/07/1923 23/01/2005
Martine Alfons DE MEY Echtg. Michel Bauwens	Stationsstraat, 195	° St.-Amandsberg † Gent	04/08/1964 26/01/2005
Germaine Emma WAUTIER Wed. Renaat Creve	Godshuisstraat, 13	° Moerbeke-Waas † Wachtebeke	13/12/1911 27/01/2005
Caroline Agnes LEMAIRE Echtg. Luc Coene	Sint-Franciesdijk, 42	° Ieper † Wachtebeke	21/05/1964 29/01/2005
Amedé Eugène FERKET Echtg. Jeanine d'Hondt	Overslagdijk, 23	° Zuiddorpe (NL) † Wachtebeke	30/06/1935 29/01/2005
Adrienne Celestine VAN der AA Wed. Gustaaf Verbeke	Godshuisstraat, 13	° Zwijndrecht † Wachtebeke	23/03/1917 04/02/2005
Prosper Augustien VERHEGGHE Echtg. Renilde Demey	Walderdonk, 45	° Wachtebeke † Gent	26/05/1918 04/02/2005
Martha Maria MATTHYS Wed. René Buysse	Meersstraat, 31	° St.-Lievens-Esse † Wachtebeke	23/10/1922 05/02/2005
Magdalena Amelia VISPOEL Echtg. Petrus Vertriest	Meersstraat, 31	° Lochristi † Gent	19/09/1919 07/02/2005
Gerard Hippoliet SEYSSENS Echtg. Hildegard Flessenkämper	Godshuisstraat, 13	° Wachtebeke † Wachtebeke	31/10/1919 11/02/2005

O VERLIJDENS SINT-KRUIS-WINKEL (09/2004 - 03/01/2005)¹

Georges COLPAERT Wedn. Maria Goethals	St.-Kruis-Winkeldorp, 78	° St.-Kruis-Winkel † Gent	23/05/1931 02/10/2004
Camille DOBBELAERE Echtg. Laurette Van der Bruggen	St.-Kruis-Winkeldorp,	° Gent † St.-Kruis-Winkel	16/09/1948 31/10/2004
Victor DE BAETS Echtg. Martha Ongenaë	St.-Kruis-Winkeldorp, 10	° St.-Kruis-Winkel † Oostakker	15/12/1923 01/11/2004
Philomena TEIRLYNCK Wed. Gerard Coppens	Home Bloemenbos, Zelzate	° St.-Kruis-Winkel † Zelzate	20/10/1910 13/11/2004
Jeffrey LAPIN Lvgzl. Kelly De Laeter	Albert De Smetstraat, 12	° Eeklo † St.-Kruis-Winkel	24/04/1981 13/12/2004
Richard DIERICX Echtg. Rosa Rottier	Albert De Smetstraat, 22	° Zaffelare † Gent	24/05/1926 18/12/2004
Maria BATSLEER Echtg. Joannes De Pauw	Knippegroen, 31	° Evergem † Gent	07/03/1925 03/01/2005

¹ Aangezien deze lijst werd overgenomen uit het parochieblad van Sint-Kruis-Winkel is het best mogelijk dat niet alle overlijdens worden vermeld. Anderzijds zijn de personen, oorspronkelijk van Sint-Kruis-Winkel, maar die op het tijdstip van hun overlijden te Wachtebeke woonden (vb. Moervaartheem of rusthuis De Mey), in de lijst van Wachtebeke terug te vinden.

DEEL X - 1871-1880

Het Huwelijk (vervolg)

**SOCIETE CHARITABLE de
ST-JEAN-FRANÇOIS REGIS,
POUR LE MARIAGE DES PAUVRES & LA
LEGITIMATION DES ENFANS (sic) NATURELS,
établie pour la ville de Bruxelles & ses faubourgs
1re ANNEE**

Bekomen resultaten sedert de stichting.

Terugblikkend op de bekomen resultaten, stelt de vereniging vast dat het succes de vooruitzichten overtreft. Het weinige, dat ze gedaan heeft op het gebied van een toekomst met meer werk, is een nieuw bewijs van haar onbetwistbare nuttigheid. Ze verheugt zich in het voltrekken van 122 huwelijken en de legitimatie van meer dan tweehonderd natuurlijke kinderen. Daarbij komen nog zeven koppels voor wie de onontbeerlijke akten bekomen werden. Van die zeven zijn er vier gehuwd in het buitenland, twee waar de betrokkenen plots gestorven zijn en een waarvan een betrokene krankzinnig werd vóór het voltrekken van het huwelijk. Daarbij is de vereniging zeer actief bezig met het lot van 47 onfortuinlijke koppels, die hulp vragen om uit hun ongeregeldheid te komen.

De vereniging betuigt haar welverdiende dank aan de autoriteiten en de ambtenaars, die zich zo ijverig inzetten om haar de akten van de burgerlijke stand en andere stukken nodig voor het huwelijk te bezorgen.

Men zal met belangstelling kennis nemen van het feit dat een eerbiedwaardige geestelijke van het bisdom Luik zich in verbinding heeft gesteld met machtige weldoeners en aan onze vereniging inlichtingen gevraagd heeft om hetzelfde werk op te starten in Verviers. Het bestaan van een maatschappij, verbonden met of zuster van de onze, in dat deel van het koninkrijk, maakt het mogelijk dat ze elkaar doeltreffend wederzijds helpen om hun resultaten te vermeerderen.

Overzicht van de uitgaven en de middelen.

Daar het bedrag van 1.316,23 frank, ontvangen van enkele weldoeners, bijna uitgeput is, doet de vereniging opnieuw beroep op de liefdadigheid van de vrienden van de godsdienst, die zo begrijpen dat er geen werkelijke beschaaving is zonder de christelijke moraal en, bijgevolg, hoopt ze haar werk te kunnen voortzetten.

Onafhankelijk van de uitgaven voor het versturen van de akten, zijn er andere die, alhoewel slechts bijkomstig voor het hoofddoel van de vereniging, niet minder kostelijk en even dringend zijn als de uitgaven voor dit hoofddoel.

De échtgenoten beschikken dikwijls niet over de meest noodzakelijke kleding om deftig aan de voet van het altaar te komen.

Het is wenselijk hen te helpen om van de Berg van Barmhartigheid de noodzakelijkste goederen te kunnen

terughalen, die ze, door de armoede gedwongen, daar hebben moeten belenen.

De geringste aalmoezen en giften van linnen en kledij, hoe oud ook, zullen met de grootste erkentelijkheid aangenomen worden.

Belangrijk bericht.

Iedereen, die zich bezig houdt met liefdadige werken, heeft het recht om alle zondagen, van elfuur 's morgens tot één uur 's namiddags, de behoeftigen te sturen naar de zetel van de vereniging in de Sint-Kristoffelstraat 16. Men zal vooraf de omstandigheden van de behoeftigen nagegaan hebben en hen voorzien van een aanbevelingsbrief en van de papieren die ze reeds in hun bezit hebben.

ORGANISATIE VAN DE VERENIGING.

- Ereraadslid: Zijne Excellentie de kardinaal, aartsbisschop van Mechelen.
Erevoorzitter: Mijnheer DE GERLACHE, eerste voorzitter van het hof van Cassatie.
Voorzitter: Mijnheer OCREMAN, pastoor van Sinte Klara.
Secretaris: Mijnheer VAN DIEVOET, zaakgelastigde.
Penningmeester: Mijnheer HELLEMANS, handelaar.
Werkende leden: De Heren PEETERS, vrederechter CROKAERT en ANNEZ, handelaars.

Tot daar wat de kleine publicatie vertelt.

G. Hoebeke

**WAAR VINDEN WIJ
IN ONS DORP**

nog ijzeren voetschrapers of ijzeren ringen in de gevelmuren van de huizen, naast de voordeur?

- ***Aan de voetschrapers haalden de bezoekers de modder van hun schoenen, voor ze de gang binnenkamen.***
- ***Aan de ringen werd hun paard vastgemaakt...***

Beide hulpmiddelen, vroeger zo noodzakelijk, zijn bijna helemaal verdwenen. Graag maakten wij een inventaris van wat nog overblijft.

Wie helpt ons?

(AC)

<u>Familienaam</u>	<u>Voornaam</u>	<u>Geboorteplaats</u>	<u>-datum</u>	<u>Vader</u>	<u>Moeder</u>	<u>Eenheid</u>	<u>Persoonsbeschr</u>
1871 Congé définitif							
de Keyser	Dominique	Wachtebeke	27.04.1851	Pierre Jean	Marie Françoise Hesters	10e Linieregt	ja
	<i>Plaatsvervanger voor Victor Charles Hautier van Fayt-lez-Seneffe, Henegouwen.</i>						
De Neve	Auguste	Wachtebeke	03.07.1850	Dominique	Marie Thérèse Stevens	14e Linieregt	ja
De Schryver	Theophile	Astene	27.08.1851	Leon	Melanie De Wever	12e Linieregt	ja
	<i>Plaatsvervanger voor Theophil Marie Van Bastelaere (in de akte staat "Rastelaere") van Wachtebeke.</i>						
L'écluse	Charles Louis	Wachtebeke	25.03.1851	Jean François	Ide Wolfaert	3e regt Jagers te voet	ja
Leenaerts	Henri Charles	Gent	13.06.1851	-	Marie Thérèse Leenaerts	1e regt Jagers te voet	ja
Verdurmen	Honoré	Wachtebeke	21.05.1821	Bernard	Rosalie Marquenie	5e Linieregt	ja
1872 Congé définitif							
David	Joseph	Wachtebeke	22.07.1852	François	Scholastique L'écluse	Regt Karabiniers	ja
	<i>Deze ongetwijfeld beroemdste telg uit het geslacht David bracht het tot korporaal.</i>						
De Wael	Auguste	Gent	02.08.1852	Pierre	Marie Creve	1e Linieregt	ja
	<i>Met certificaat van goed gedrag en zeden. Zijn beroep was dagloner.</i>						
L'écluse	Marcel	Gent	18.04.1852	-	Virginie L'écluse	10e Linieregt	ja
Van Assel	Louis	Wachtebeke	28.05.1852	Marcellin	Jeanne Thérèse Van Damme	2e regt Art.	ja
	<i>Werd na vijf maanden vervangen door Jean Van Hecke door een Ministerieel Besluit.</i>						
1873 Definitief verlof/Congé définitif							
	<i>(De eerste tweetalige documenten duiken op.)</i>						
De Letter	Dominique	Wachtebeke	26.03.1853	Théodore	Bernardine Verplancke	Treinbn	ja
De Mey	Théophile	Wachtebeke	04.03.1853	Charles	Françoise De Wilde	6e Linieregt	ja
De Wyn	Pierre Benin	Wachtebeke	08.11.1853	Joseph	Rosalie Van de Walle	2e regt Jagers te voet	ja
	<i>Tekende als vrijwilliger. Werd veroordeeld voor smaad en openbare feiten (?) en nadien nog eens voor slagen en smaad.</i>						
Fierens	Adolphe Constant	Wachtebeke	06.12.1853	Jean Liévin	Régine Declerck	6e Linieregt	ja
Hesters	Alphonse	Wachtebeke	19.09.1853	Jean	Colette Dhaenens	Regt Grenadiers	ja
Hillaert	Désiré	Wachtebeke	04.04.1853	Joseph	Séraphine Verstraete	1e regt Jagers te voet	ja
	<i>Tekende als vrijwilliger.</i>						
Van Himme	Auguste	Wachtebeke	27.10.1853	Antoine Bernard	Sophie Van de Winckel	Treinbn	ja
1874 Definitief verlof							
Creve	Augustin	Wachtebeke	02.05.1854	Vitale	Rosalie Gillis	1e Linieregt	ja
Creve	Leon	Wachtebeke	26.11.1854	Séraphin	Sophie Hebbelinc	8e Linieregt	ja
De Neve	Benigne	Wachtebeke	22.10.1854	Pierre	Colette Creve	1e regt Jagers te voet	ja
Michiels	Edouard	Wachtebeke	07.02.1854	Dominique	Françoise Léocadie Roels	Treinregt	ja
	<i>Deze jongeman had een bewogen militair leven. Op 20 juni 1874 verwoegt hij het 5e (?) regt Lansiers. Op 22 maart 1878 ontbreekt hij en op 29 maart wordt hij geschrapt als deserteur. Op 26 juli 1881 wordt hij terug ingelijfd. Op 12 juli 1881 werd hij door het oorlogsgerecht van Namen veroordeeld tot 28 dagen militaire gevangenis wegens deserteren naar het buitenland. Op 27 juli 1890 verkreeg hij amnestie en mocht in definitief verlof gaan.</i>						
Van Hecke	Désiré	Lochristi	12.09.1854	Jean-Baptiste	Livine Van Bouchaute	3e regt Art.	ja
	<i>Woonde te Winkel en behoorde dus tot het 1e militiekanton samen met Wachtebeke.</i>						

<u>Familienaam</u>	<u>Voornaam</u>	<u>Geboorteplaats</u>	<u>-datum</u>	<u>Vader</u>	<u>Moeder</u>	<u>Eenheid</u>	<u>Persoonsbeschrijving</u>
Wynjaerd	Théophile	Wachtebeke	28.10.1854	Dominique	Rosalie Slock	3e Linierregt	ja
<i>Aangeworven als vrijwilliger met premie op 16 maart 1882. Op 4 maart 1881 veroordeeld door de correctionele rechtbank van Gent voor slagen en verwondingen tot acht dagen opsluiting. Hij kreeg van het leger toch het getuigschrift van goed gedrag.</i>							
1875 Definitief verlof							
de Roeck	Pierre François	Wachtebeke	24.12.1855	Louis	Rosalie Poppe	3e Linierregt	ja
<i>Aangeworven als vrijwilliger met premie.</i>							
Roets	Victor	Wachtebeke	07.08.1855	Jacques	Marie Thérèse Creve	7e regt Art.	ja
<i>Werd kanonnier 1e klasse.</i>							
Steel	Jean François	Wachtebeke	07.05.1855	Jean-Baptiste	Marie Thérèse Alexandre	niet aangeduid	ja
Swartel	Victor	Wachtebeke	28.04.1855	Leon	Mélanie Everaert	13e Linierregt	ja
Van Bastelaere	Victor	Wachtebeke	24.05.1855	Charles-Louis	Angélique Vervliet	2e regt Jagers te paard	ja
1876 Definitief verlof							
Bauwens	Victor	Wachtebeke	17.11.1856	Pierre	Louise Joséphine De Mets	3e regt Jagers te voet	ja
Creve	Augustin	Wachtebeke	23.04.1856	Joseph	Ide Martens	1e Linierregt	ja
<i>Met aangehecht bewijs van goed gedrag. Hij was landbouwer.</i>							
De Bruyne	Pierre	Wachtebeke	24.01.1856	Dominique	Jeanne Cathérine Van Swaelmen	3e regt Jagers te voet	neen
De Wever	Théophile	Wachtebeke	03.04.1856	Pierre	Marie-Thérèse Van Holle	1e Linierregt	ja
<i>Met aangehecht bewijs van goed gedrag. Hij was smid. Dit betekent waarschijnlijk dat de familie De Wever al heel lang het beroep van smid uitoefent.</i>							
Everaert	Leon	Wachtebeke	02.04.1856	Charles Louis	Amelie Corthals	3e regt Jagers te voet	ja
<i>Werd tweemaal veroordeeld door de correctionele rechtbank van Gent.</i>							
Fasseel	Jean	Wachtebeke	18.02.1856	Pierre	Marie-Thérèse Gysel	1e Linierregt	ja
Van Pottelberghe	Pierre Jean	Wachtebeke	27.01.1856	Auguste	Sophie Boone	1e regt Jagers te voet	neen
Velaert	Theophiel	Wachtebeke	16.05.1856	Pierre	Jeanne Marie Verswalm	1e Linierregt	ja
<i>Met aangehecht bewijs van goed gedrag. Hij was landbouwer.</i>							
Verley	Pierre	Wachtebeke	03.10.1856	Joseph	Jeanne Hayette	4e regt Lansiers	ja
Vervaeet	Pierre	Wachtebeke	21.08.1856	Augustin	Marie-Thérèse Van de Voorde	3e regt Jagers te voet	ja
1877 Definitief verlof							
Bogaerd	Alphonse Aloïse	Wachtebeke	15.01.1857	Charles	Virginie Poppe	Treinbn	ja
Carnooij	Marcel	Wachtebeke	30.06.1857	Emmanuel	Lucie Van Goethem	2e regt Art.	ja
Cériez	Pierre	Wachtebeke	13.03.1857	Désiré Guillaume Colette Roels		5e Linierregt	ja
Claeys	Adolphe	Wachtebeke	16.11.1857	Séraphin	Scolastique Heungens	3e regt Art.	ja
<i>Veroordeeld in oktober 1884 door de correctionele rechtbank van Gent voor slagen en verwondingen.</i>							
De Caluwé	Brunon	Wachtebeke	14.11.1857	Louis	Rosalie Swartelé	Treinbn	ja
<i>Werd tweemaal veroordeeld door de correctionele rechtbank van Gent: éénmaal voor mishandeling en éénmaal voor slagen en verwondingen.</i>							
De Decker	Joseph	Wachtebeke	27.07.1857	Leon	Jeanne Vereecke	5e Linierregt	ja
De Mey	Aloïs	Wachtebeke	17.12.1857	Charles	de Wilde	Administratiebn	ja
<i>Vrijwilliger.</i>							
Rombout	Théophile	Wachtebeke	03.12.1857	Pierre	Rosalie Willems	Treinbn	ja

<u>Familienaam</u>	<u>Voornaam</u>	<u>Geboorteplaats</u>	<u>-datum</u>	<u>Vader</u>	<u>Moeder</u>	<u>Eenheid</u>	<u>Persoonsbeschr</u>
Van Megroot	Alphonse	Wachtebeke	11.02.1857	Dominique	Marie Liévine Verley	6e regt Art.	ja
	<i>Was kanonnier 2e klasse.</i>						
Van Melkebeke	Bernard	Wachtebeke	22.02.1857	Pierre	Jeanne Thérèse de Blicke	1e regt Art.	ja
Van Pottelberghe	Hypollite	Wachtebeke	23.02.1857	Félix	Sophie Van de Walle	14e Linierregt	neen
Vergauwen	Augustin	Wachtebeke	26.06.1857	Benigne	Mélanie Van Assel	6e regt Art.	ja
	<i>Kanonnier 2e klasse.</i>						
Willems	Englebert	Wachtebeke	20.01.1857	Jean François	Pauline Voncke	5e regt Art.	ja
	<i>Kanonnier.</i>						
1878 Definitief verlof							
Claeys	Vital	Wachtebeke	21.11.1858	Pierre Jean	Dominique van Grevelinge	Regt Karabiniers	ja
De Clercq	Auguste	Wachtebeke	03.05.1858	Pierre Bernard	Catherine Andries	1e regt Art.	ja
	<i>Trompettist. Veroordeeld tot een boete te Geraardsbergen voor slagen en verwondingen.</i>						
De Rijcke	Augustin	Wachtebeke	01.06.1858	Joseph	Célestine Steijaert	3e Linierregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						
Goethals	Bernard	Wachtebeke	02.12.1858	Emmanuel	Delphine Van der Eedt	Genieregt	ja
Hillaert	Théophile	Wachtebeke	03.08.1858	Vital	Colette de Grave	4e Linierregt	neen
Mingers	Camille	Wachtebeke	26.01.1858	Pierre	Josephine Van Acker	7e regt Art.	ja
Nuyts	Alphonse	Wachtebeke	19.12.1858	Dominique	Virginie Spiessens	1e regt Lansiers	ja
Poppe	Edouard	Wachtebeke	29.10.1858	Donat	Constance Winne	2e Gidsenregt	ja
Praet	Auguste	Wachtebeke	01.11.1858	Sebastien	Anne Cathérine Bauwens	4e Linierregt	ja
Rombaut	Marcel	Wachtebeke	05.01.1858	Charles	Virginie Van Damme	Genieregt.	ja
Swartelé	Ferdinand	Wachtebeke	22.06.1858	Leon	Mélanie Everaert	5e regt Art.	ja
	<i>Kanonnier.</i>						
Van de Voorde	Louis	Wachtebeke	22.08.1858	Augustin	Jeanne Marie Lambrecht	7e regt Art.	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						
Van Langevelde	François	Wachtebeke	26.09.1858	Louis	Marie-Thérèse Leenaert	6e regt Art.	ja
	<i>Kanonnier.</i>						
Van Pottelberghe	Théophile	Wachtebeke	24.09.1858	Augustin	Sophie Boone	4e Linierregt	neen
Voncke	Benonin	Wachtebeke	22.12.1858	Liévin	Amélie Muys	5e Linierregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						
1879 Definitief verlof							
De Block	Auguste	Wachtebeke	17.04.1859	Joseph	Catherine Gillis	13e Linierregt	ja
De Caluwe	Jean	Wachtebeke	24.08.1859	Louis	Rosalie Swartelé	2e regt Lansiers	ja
	<i>Tweemaal veroordeeld door de Correctionele rechtbank van Gent: éénmaal tot boete en opsluiting wegens vernieling van omheiningen en vrijwillige slagen en éénmaal tot opsluiting wegens slagen en verwondingen. Dit was dus wel een rumoerig iemand.</i>						
De Caluwe	Leon	Wachtebeke	25.11.1859	Pierre	Colette van Peteghem	Treinregt	ja
De Pauw	Bernard	Wachtebeke	30.08.1859	François	Natalie Stevens	Regt Karabiniers	ja
	<i>Veroordeeld door de Correctionele rechtbank van Gent tot opsluiting wegens slagen en verwondingen.</i>						
Dhauwe	Bénigne	Wachtebeke	12.09.1859	Liévin	Amélie Van Laere	3e Linierregt	ja

<u>Familienaam</u>	<u>Voornaam</u>	<u>Geboorteplaats</u>	<u>-datum</u>	<u>Vader</u>	<u>Moeder</u>	<u>Eenheid</u>	<u>Persoonsbeschr</u>
Goossen	Jean	Wachtebeke	19.02.1859	Séraphin	Blondine Vanden Broecke	9e Linieregt	ja
Mussche	Henri	Wachtebeke	09.12.1859	François Jacques Hamerlinck	Jeanne Wilhelmine	Regt Carabiniers	ja
Swartelé	Hippolyte	Wachtebeke	29.08.1859	Ferdinand	Virginie de Meyere	Treinregt	ja
<i>Veroordeeld door de Correctionele rechtbank van Gent tot een boete voor slagen. Kreeg toch het certificaat van goed gedrag.</i>							
Vanhimme	Alphonse	Wachtebeke	04.07.1859	Leon	Amélie De Mets	3e regt Lansiers	ja
Verschraeven	Charles Louis	Zaffelare	30.10.1859	Jacques	Rosalie Van de Walle	9e Linieregt	ja
1880 Definitief verlof							
Bauwens	Léonard	Wachtebeke	19.12.1860	Pierre	Louise de Mets	1e regt Jagers te paard	ja
De Munck	Charles	Wachtebeke	08.03.1860	Jean François	Virginie Everaert	Regt Grenadiers	ja
De Paepe	Jean	Ertvelde	22.03.1860	Pierre	Sophie Buyle	1e regt Jagers te voet	ja
Hillaert	Félix	Wachtebeke	09.04.1860	Pierre	Rosalie Van Loo	Regt Grenadiers	ja
Lippens	Léopold Désiré	Kortrijk	20.03.1860	Joseph Léopold	Frédonie Françoise Vroogenbrood	1e regt Jagers te paard	ja
<i>Waarschijnlijk "Droogenbrood".</i>							
Roets	Pierre	Wachtebeke	29.07.1860	Leon	Lucie Michiels	3e Linieregt	ja
<i>Vrijwilliger.</i>							
Van De Voorde	Emile	Wachtebeke	08.07.1860	Augustin	Jeanne Marie Lambrecht	7e Linieregt	ja
<i>Vrijwilliger.</i>							

REIS 2005

Hierbij het definitieve programma van onze reis 2005. Zoals in ons vorig nummer gemeld gaat deze door in samenwerking met het Davidsfonds en bezoeken we het fort van Eben-Emael en de mergelgrotten van Kanne (Riemst).

De reis gaat door op zaterdag 4 juni 2005

07.15 Vertrek **aan de kerk** van Wachtebeke
 09.15 Ontvangst met kop koffie en Millerse Mop
 10.15 Bezoek aan het fort van Eben-Emael
 12.45 Middagpauze met maaltijd (in prijs inbegrepen)
 15.15 Bezoek aan de mergelgrotten van Kanne.
 Inbegrepen is een glaasje grottenbier!
 16.45 Rondrit of wandeling in Kanne
 17.15 Vieruurtje (in prijs inbegrepen).
 Waarna we terug naar huis kunnen.

Het middagmaal wordt genomen in de "Hoeve Dewallef" gelegen te Millen (Riemst).

Volgende heerlijkheden staan op het menu:

- * Crème andalouse
- * Geroosterde filet van hoevekip met choronsaus, palet van fijne groentjes, gratin dauphinois en kroketjes
- * Praliné-ijs met een sausje van Amaretto

Als vieruurtje voorzien we een kop koffie met Haspengouwse vlaai.

Zoals in ons vorig nummer vermeld is het vrij fris zowel in het fort als in de grotten: de temperatuur bedraagt er ongeveer 11 graden. Ook al is het juni, men dient hier rekening mee te houden. Verder willen we nogmaals benadrukken dat het programma niet geschikt is voor mensen die slecht te been zijn. Vooral in het fort dienen nogal wat trappen te worden beklommen en/of hellingen genomen. Een rondwandeling op het dak zit er niet in gezien het te volgen uurschema. In elk geval dient men, zowel voor het fort als voor de grotten, gepast schoeisel te voorzien.

Kostprijs van dit geheel:
€45,00 per persoon voor leden
en 50 euro voor niet-leden

Gelieve dit bedrag te storten op rekening **nr. 737-4310195-43** van het Davidsfonds te Wachtebeke, met **vermelding "Reis Eben-Emael"**. Gelieve in te schrijven voor 21 mei 2005. Betaling geldt als inschrijving.

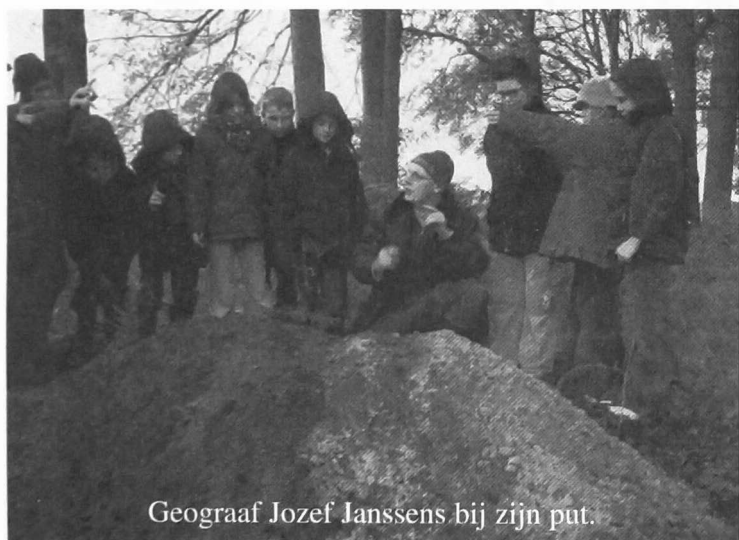
We hopen op voldoende belangstelling!

Luc. en Brigitte De Maesschalck - Ryckaert

BOOMPLANTACTIE OP DE LANGELEDE

De provincie Oost-Vlaanderen, de Wachtebeekse milieuraad en Natuurpunt hebben vorig jaar de handen in elkaar geslagen om een boomplanting te organiseren op de Langelede. Het betrof een strook van enkele meter breed gelegen tussen de spoorwegbrug en het kapelletje aan de bocht waar de baan afbuigt naar de Melkerijstraat. Enige tijd geleden heeft de provincie daar eveneens een fietspad aangelegd en nu werd gezorgd voor een groene omkadering. Het was trouwens terug de provincie die voor de algemene coördinatie zorgde. Als plantdag werd geopteerd voor dinsdag 23 november. Aangeplant werden zomereik, meidoorn, lijsterbes en sporkehout. Er werd naar gestreefd zoveel mogelijk inlands plantgoed te gebruiken.

Planten is mooi natuurlijk, maar men besloot er toch iets meer van te maken door het project een educatief tintje te geven en er een "plantdag" van te maken. Als "vrijwillig plantpersoneel" werden de Wachtebeekse scholen gemobiliseerd, meer bepaald de leerlingen van de vijfde klas. Kwamen opdagen: de leerlingen van Sint-Laurens (3 klassen), het Zwaluwnest en - deze mochten zeker niet ontbreken - de school van de Langelede zelf. In totaal waren er ongeveer 90 leerlingen. Besloten was het educatief gedeelte te laten doorgaan in het Kloosterbos, in de loop van de voormiddag. In de namiddag zou dan het eigenlijke planten doorgaan.

Rond 10 uur arriveerden de eerste leerlingen. Ze hadden toen reeds voorafgaand een uitleg gekregen op school. Enthousiasme bleek ruimschoots aanwezig (een dagje weg van de schoolbanken hé). Na een voorafgaand spelletje - eieren zoeken - trok de jeugd, per klas, het bos in waar een "ei-route" was afgebakend. Maar zoals gezegd: het moest educatief zijn. Op diverse plaatsen langs de route kregen de leerlingen uitleg over verschillende aspecten van het landschap. Zo was er een geograaf aanwezig die, aan de hand van een ter plekke gegraven put, de kinderen uitleg gaf over de diverse aardlagen die in het Kloosterbos aan te treffen zijn tussen de bovenlaag en het zand van de moederbodem. Ze mochten trouwens zelf ook de grondboor leren hanteren. Verder zorgde de Wachtebeekse milieuraad eveneens voor uitleg over het omringende bos. In dit kader was trouwens ook de hulp ingeroepen van onze Heemkundige Kring die - hoe kon het anders - verzocht werd enige historische uitleg te geven over het Kloosterbos en de Langelede. Wat onze secretaris graag op zich nam.

Tevens zorgde hij voor enkele bijhorende teksten om de voorziene persmap te stofferen. "Oud Wachtebeke" werd, als laatste in de rij, strategisch opgesteld op de gekende "Witte Heuvel". Waar we konden vaststellen dat van deze heuvel niet veel meer overblijft. Blijkbaar is hij als goedkope zandmijn gebruikt. Maar dat kon de pret niet drukken, een paar korte regenbuitjes evenmin. Pret die nog vergrootte toen de kinderen, eenmaal de heuvel beklommen en weer afgedaald - nu ja - daar een huifkar vonden die hen naar het feestlokaal van de Langelede voerde, waar ze brood met soep voorgeschoteld kregen. Om daarna met verse kracht terug de huifkar op te klimmen die hen naar het plantterrein voerde, waar het plantgoed op hen wachtte. Het terrein was voorbereid door de provincie, de plantgaten reeds aangebracht door de zorgen van Natuurpunt. Elke klas kreeg een voor hen afgebakend gedeelte toegewezen. Jammer dat men het betonpuin afkomstig van de vooroorlogse Walderdonkbrug niet opgeruimd heeft. Dit bleek echter te duur uit te vallen.

Van geograaf Jozef Janssens kregen we nog een interessante mededeling te horen. Zoals onze leden misschien reeds weten werd de zandrug Maldegem - Stekene, waarop ook het Kloosterbos gelegen is, gevormd op het einde van de laatste ijstijd, grosso modo een dertig- à vijfendertigduizend jaar geleden, dit door het opstuiven van zand. Wat betreft de diverse zandkoppen die op deze rug voorkomen - waarvan de Witte Heuvel er één is (of was) - is dit echter niet het geval. Deze zijn van veel recentere datum: ze dateren namelijk uit de middeleeuwen. De zandrug was toen niet bebost en grotendeels begroeid met heide, maar werd begraaasd door schapen. En zoals men weet: schapen zijn kaalvreeters. Met als gevolg dat de bodembedekking grotendeels verdween en het zand opnieuw begon op te stuiven. Met de genoemde zandkoppen als resultaat. Zo kan een plantdag ons zelfs nog iets bijleren over de geografische geschiedenis van onze streek!

Luc. De Maesschalck

TENTOON- STELLING

V.Z.W. AZ MARIA MIDDELARES
SINT - JOZEF

CAMPUS SINT - JOZEF
KLINIEKSTRAAT 27
9050 GENTBRUGGE

1850 - 1950

*Een eeuw
bloemensierteelt
te Gentbrugge*

**Het gereedschap
van de bloemist**

Gratis toegankelijk
van zaterdag 30 april tot zondag 8
mei 2005 telkens van 14 tot 19 uur
op de campus Sint-Jozef,
Kliniekstraat 27, Gentbrugge

D E P L A S S E N S T R A A T

Op de gemeenteraad van december 2004 werd de naamgeving voor de nieuwe weg te Overslag goedgekeurd. Hiervoor werd net zoals voor de Hettingestraat enkele jaren geleden beroep gedaan op de heemkundige kring, die hiervoor maar al te graag in zijn archieven dook.

Het traject van deze nieuwe weg vormt een verbinding tussen de Papdijk en de Bovenhoek. Nazicht van de toponymie in deze omgeving resulteerde in een drietal geschikte namen.

1) Vennestraat:

In 1729 werd de naam "Vennestraat" gebruikt voor het meest noordelijke deel van de huidige Brandstraat. Het toponiem "Venne" of "Vennen" vinden we al in 1661 terug in de Overslagpolder, tussen het centrum van Overslag en de grens met Moerbeke. Het was toen de naam voor een etting of een drassige weide ten zuiden van de in het eerste kwart van de 17de eeuw opgetrokken Papdijk, meer precies tussen de Bovenhoeken en de Plassen.

2) Plassenstraat

Het "kwartier van de Plassen" vinden we terug in 1730 ten oosten van de Bovenhoek. Het toponiemen "Plas(ken)" en/of "Plassen" staan voor een poel, of een restant van vroegere overstromingen. De naam "Plassenstraat" was al in 1663 te Wachtebeke in gebruik, toen voor de huidige Blaarstraat. Hier waren, net zoals in de Overslagpolder, door het optrekken van de Sint-Franciesdijk een aantal waterplassen overgebleven.

3) Zandstraat

De naam Zandstraat treffen we te Wachtebeke in de 17de eeuw meermaals aan. Een ervan lag in de Overslagpolder en kennen we nu als de Schoolstraat en het westelijk deel van de Bovenhoek. Ook de zuidelijke aftakking van de Bovenhoek naar de Brandstraat droeg toen de naam van Zandstraat.

Aangezien het toponiem "vennen" ook terug te vinden is in de omgeving van de Cornilstraat en er zich wel in iedere gemeente een Zandstraat bevindt, opteerde het gemeentebestuur voor de benaming "Plassenstraat".

Eddy Van Acker

In het kader van het 500-jarig bestaan van Philippine, verzorgt de heemkring "Vereniging tot het behoud van historie van Philippine" deze Keuredag.

In 1242 verleenden de Graaf van Vlaanderen, Thomas van Savoye en Gravin Johanna van Constantinopel een Keure aan de Vier Ambachten. Dit betekende meteen de erkenning van de Ambachten Assenede, Axel, Boekhoute en Hulst als bestuurlijke eenheid. Dit naast b.v. "het Brugse Vrije", "het Land Van Waas" of "Oost-Oudburg". Deze Keure was een soort grondwet en omvatte alle wetten en gebruiken op rechtskundig, bestuurlijk en waterstaatkundig gebied, waaraan de bestuurders en de inwoners van de Vier Ambachten zich te houden hadden. Dit lijvig boekwerk werd uiteraard met de meeste zorg bewaard en opgeborgen in een eiken koffer, die op gezette tijden van het ene naar het ander Ambacht werd overgebracht, zodat elke stad om beurt kon pochen met het bezit van de "Couffre". Tijdens de Tachtigjarige Oorlog stond in 1574, bij het beleg van Axel, de "Couffre" in het stadhuis van Axel toen het stadhuis in brand geschoten werd en de Privilegiëncouffre mee opging

in de vlammen. Bij de scheiding van de Nederlanden in 1648 met de "Vrede van Münster" kwam aan het bestaan van de "Vier Ambachten" een einde.

In 1992 werd door de heemkringen uit de Vier Ambachten een herdenking van de uitreiking van de Keure op touw gezet met een grootse viering in het Provinciaal Domein. Er werd ook een nieuwe Privilegiëncouffre vervaardigd waarin een kopie van de Keure en tal van andere documenten werden opgeborgen. Naar oud gebruik wordt deze "Couffre" ook van het ene Ambacht naar het andere verhuisd, wat telkens met enige plechtigheid wordt gevierd. Dit jaar verhuist de "Couffre" van Axel, waar hij de laatste 2 jaar te bewonderen was in het gemeentehuis, naar Philippine (destijds behorend onder het Ambacht Boekhoute). Op de Keuredag van 4 juni, omstreeks 15 uur, trekt een historische stoet door het centrum van Philippine, eindigend aan de R.K. "Koepelkerk" in het centrum met de plechtige overdracht van de Privilegiëncouffre aan de gemeente.

NOG MAAR EENS... GUILLAUME BRUGGEMAN!

Het artikel over Guillaume Bruggeman (ons tijdschrift 'De Vierschaar' - 31e jaargang, nr. 3 - 2004) heeft heel wat (positieve) reacties uitgelokt. Blijkbaar staat ons daarover nog wel een en ander te wachten.

Maar wij willen van deze kortbijgelegen kans gebruik maken om onze lezers reeds de reactie mee te delen die onze gemeentesecretaris, per brief dan nog, op 13 januari 2005 aan onze Kring toestuurde.

De vader van de gemeentesecretaris had er wel weet van. En Raphaël De Roover weet dus ook hoe het eraan toeging. Hij schrijft:

'In het artikel staat vermeld dat hij (*hier wordt Guillaume Bruggeman bedoeld - n.v.d.r.*) contact had met Londen via de radio. Dit is juist. Hoe?

Indien op de radio de woorden "WIJ GAAN EN WIJ KOMEN" werden gezegd betekende dit dat wapens of andere zouden gedropt worden in de omgeving waar nu het Provinciaal Domein is.

Ik vind dat dit zinnetje nauw verbonden is met de geschiedenis van ons aller Wachtebeke.'

Het spreekt vanzelf dat wij de gemeentesecretaris van harte danken voor deze spontane bijdrage. Bovendien hopen wij dat hij, tegen de tijd dat dit tijdschrift onder de ogen van de lezers komt, al lang bekomen is van zijn 'operatie' en wij wensen hem niet alleen een spoedig herstel toe, maar voor-

al dat hij geen verschil meer zou kennen tussen zijn huidige krachten en de mogelijkheden die hij vroeger al had.

Terwijl wij dit intikken krijgen wij een onverwacht telefoontje van ons medelid Marcel Hillaert uit Antwerpen, geboren Wachtebekenaar, die ons doet opmerken dat zijn vader, Oscar Hillaert, precies bij Guillaume wat men noemt 'tweede in bevel' was vanaf 1942, en de graad van onderluitenant had in de NKB. Hij woonde aan de Molenhoek, waar nu Arthur Du Cheyne woont, en het lag in zijn aard onverschrokken allerlei halsbrekende en gevaarlijke toeren uit te halen, zoals ouderen onder ons zich waarschijnlijk nog goed herinneren. Na de oorlog weigerde hij een ereteken, omdat hij ervoor nota bene 100 fr. zou moeten betalen hebben. Dat vonden, later dan, de verantwoordelijken van de plaatselijke Nationale Strijdersbond wat al te gortig, en ze zorgden er zelf voor dat Oscar zijn decoratie toch nog 'kreeg'.

Marcel beloofde ons ook nog wat nadere informatie hierover te bezorgen, samen met een boekje dat het wedervaren van Albert De Smet en zijn makkers uit Sint-Kruis-Winkel tijdens de oorlog vertelt.

Wij wachten met spanning af, Marcel, en al bedankt voor uw interesse!

(AC)

DE TWEE OORLOGEN...

De laatste maanden werden we in de media nogal wat rond de oren geslagen met artikels, beelden, films, anekdotes, en verslagen van mensen "die het beleefd hebben", alles met betrekking tot zowel de Eerste als tot de Tweede Wereldoorlog.

Jaren geleden al speelde de toenmalige pastoor van Wachtebeke, E.H. Ryckaert, ons het "Liber Memorialis" van de Sint-Catharinaparochie in handen. Het leek ons wel interessant daaruit te lichten wat zijn voorgangers daarin neerpenden over hun oorlogsbelevissen. Wij citeren hier achtereenvolgens E.H. Vanderstée, pastoor in de periode 1914-18, en E.H. Camerman, pastoor in de oorlogsperiode 1940-45. De teksten worden hier in het Nederlands weergegeven, hoewel het toen gewoonte was dat de pastoors het Latijn gebruikten. Ik duid wel aan waar het hier om een vertaling gaat, en waar de oorspronkelijke tekst in het Nederlands geschreven werd.

DE EERSTE WERELDOORLOG...

toen schreef pastoor Vanderstée:

(vertaling) OORLOG. In dit jaar 1914, op de 2e augustus, ontbrandde de jammerlijke oorlog, die door de Duitsers aan ons vaderland werd verklaard omdat hen de doorgang door België naar Frankrijk werd geweigerd. Met deze oorlog, waarin werkelijk hard gevochten werd, begon een allerleidendigste periode in het hele leven van ons allen.

Op de 9e oktober 1914 bereikten de vijandelijke troepen, nadat zij reeds de Schelde waren overgestoken, Moerbeke, vanwaar zij na tamelijk harde gevechten naar Wachtebeke stormden. Op dat moment waren bijna alle inwoners naar Nederland gevlucht, en de soldaten stalen alles wat in de huizen was achtergebleven. Onder andere roofden zij in de pastorie ongeveer 2.000 flessen wijn en nog andere zaken die zowel in de kelder als op zolder verborgen waren. Op de 24e november kwam een korps soldaten aan om het dorp Wachtebeke te bezetten en tegelijkertijd de Nederlandse grens te bewaken.

Deze bezetting bleef duren tot de 11e november met onoverzichtelijke kwellingen en harde dienstbaarheid.

(Het is duidelijk dat de pastoor hier 11 november 1918 bedoelde. Bij het uitbreken van de oorlog in 1914 - nota bene op 4 en niet op 2 augustus! - heeft hij deze feiten alleen maar vastgesteld, en die geboekstaafd tot en met de tekst "...in het hele leven van ons allen". Nadien vond hij het niet aangewezen nadere notities en vooral opinies te noteren: de bezetter kon hiervan immers op elk ogenblik kennis nemen.

Na meer dan vier volle jaren - met een nieuwe pen! - hervat pastoor Vanderstée zijn taak. Hij herbegint, blijkbaar na de wapenstilstand van 11 november; met weinig vleiende bemerkingsen over de invallers, op de eerste regel na de laatste woorden die hij in augustus 1914 neerschreef: "Op de 9e oktober 1914...". De pastoor vervolgt nu (vertaling):

Sedert enkele dagen (30 oktober), terwijl de Belgen de Duitsers achtervolgden, zijn wij hier geworden - wat in het

Vlaams genoemd wordt: "operatiegebied", met als gevolg dat hier geen enkel gezag meer geldt, behalve het militaire. Sedert 12 dagen en nachten "par artillerie et batteries" werd er gevochten in Zelzate, Terdonk, Winkel en Wachtebeke, en in de nacht van 4 november werd Maria Van Bastelaere, die bij Achiël De Waele inwoonde, in haar bed door iets geraakt en is daar overleden.

Gedurende deze veertien dagen verbleven ongeveer 1.000 Duitse soldaten in de kerk ("slapende op strooi, kokende op eene stoof vóór den predikstoel, met 2 koeien gebonden aan een biechtstoel, en eene kar met pinhelmen in den koor"). Eindelijk trokken zij met nog anderen weg op de 11e november, om zes uur 's avonds. Het is niet gek aan het Heilig Hart en aan de Heilige Maagd toe te schrijven dat alleen Wachtebeke door de oorlog gespaard werd: wie naar hier afzakten (de Belgen) kwamen in handgemeen tot in Moerbeke, wie terugtrokken (de Duitsers) nog tot in Terdonk, Winkel en Zelzate.

DE TWEEDE WERELDOORLOG...

toen schreef pastoor Camerman:

(vertaling).1940. Op 26 augustus 1939 (de datum klopt niet: Duitsland viel Polen binnen op 1 september, en pas enkele dagen later mengden Frankrijk en Engeland zich in de strijd) verklaarden Frankrijk en Engeland de oorlog aan het Nationaalsocialistische Hitler-Duitsland. Op de 27e en de 30e werden de Belgische soldaten onder de wapens geroepen. Aan beide kanten hadden de oorlogvoerenden zich in de Siegfried- en Maginot-verdedigingsgordels langdurig voorbereid, en ondertussen werd Polen door de Duitsers en de Russen (Sovjets) bezet. Op de 10e mei 1940 echter, vielen de Duitse horden Nederland en weinig later België binnen, en op de 21e - het Franse leger was dan al ver teruggetrokken - kwamen zij van overal langs wegen en paadjes ook in Wachtebeke binnen. De inwoners en heel veel vluchtelingen (in het instituut van de Zusters van de H. Vincentius a Paulo waren er meer dan 450) brachten een verschrikkelijke nacht door. Van de overkant van het kanaal Gent-Terneuzen braakte de artillerie voortdurend ontplofbare munitie uit, en richtte in onze parochie vernielingen aan. In het centrum en in de aanpalende straten vielen ongeveer 300 obussen, die wel twaalf huizen vernield hebben en een groot deel van het hospice "Godshuis" beschadigd, en menige (30?) vijandelijke soldaten vreselijk verwond hebben. Velen echter, in zo groot en herhaald gevaar, zijn ongedeerd gekomen, alle inwoners en vluchtelingen, op één na. Algemeen wordt dit door de gelovigen aan de bijzondere bescherming van het Heilig Hart van Jezus toegeschreven, aan wie de parochie plechtig toegewijd werd.

(Het was de eigen Belgische artillerie die vanaf 20 mei o.a. Wachtebeke onder vuur nam, vooral werd de kerktoren als doel genomen, omdat de vijandelijke Duitse troepen in hoge gebouwen uitkijkposten hadden opgericht. Onze ere-

gemeentesecretaris Achiel Buysse (°1920 en toen frontsoldaat) stond bij de kanonnen aan de westkant van het kanaal. De Belgische artillerie, onderdeel van een klein leger dat tegenover een overmacht stond, had internationaal een uitstekende reputatie. De kerktoren werd - gelukkig eigenlijk! moeten we nu zeggen - niet geraakt, maar onze kanonnières waren er van op zo verre afstand, huiveringwekkend dichtbij. Het huis waar nu de Oxfam-winkel gevestigd is werd vernield, in de Kerkstraat het huis van Jan Tacq (daar waar nu de huizen nummers 20, 22 en 24 gevestigd zijn) werd weggeschoten, en "obussen" vielen ook op het huis waar nu het café Rembrandt staat, en in de Godshuisstraat midden op straat voor het "Godshuis De Mey". Ik vergeet er wellicht!...)

(De pastoor vervolgt nu in het Nederlands):

1943. Het weghalen der klokken. De internationale oorlogswetten te vergeefs, alsook de indrukwekkende protestbrieven die in alle kerken afgelezen werden, waarin Zijne Emin. de Kardinaal Van Roey en de bisschoppen van België het weghalen der klokken als eenig onrecht in onze geschiedenis en als een heiligschendende roof schandvlekten, werd ook in onze kerk tot dit euvel overgegaan op 28 September 1943.

De grootste klok 0,92 m. hoogte en 1,05 m. diameter hebbende, ongeveer 700 kilos wegende, vertoonde twee kransen versiersels en een beeld van O. L. Vr. Moeder Gods. Ze droeg de volgende opschriften: "Me fecit Dumery Bruges" - "Ik ben gejonkt ter eere van Maria de Moeder Gods door Petrus Jacobus Van Pottelberghe-Vervaeet toen P. D. Van Rossen pastoor was te Wachtebeke den 20 September 1832".

De tweede klok (0,72 m. hoog, 0,85 doorsnede, wegende 500 kil.?, dezelfde versiering dragend en het beeld van de H. Catharina, patrones der parochie, had als opschrift: "Dumery me fecit Bruges" - "Ik ben gejonkt en opgedragen aan de H. Catharina door de jongmans en de jonge dochters dezer parochie Wachtebeke 19 Maart 1833".

De kleine klok, welke mocht behouden blijven (0,66 m. op 0,78 m. gewicht 300 kilogr.) droeg een beeldje van St Rochus. "Mijne hergieting is gejonkt geweest ter eere van den H. Rochus, door Maria Jacoba De Letter, weduwe van Livinus Van Pottelberghe".

's Anderendaags was in groote letters te midden van den steenweg met kalk geschreven: "Wie met ons klokken schiet - Wint den oorlog niet".

1944. *(Dit jaartal heeft pastoor Camerman voor één keer niet zelf neergepend, en werd dus door mij bijgevoegd. Met de benoeming van H. Van Caenegem als nieuwe koster was de pastoor trouwens al in 1944 beland. Over dat jaar volgt slechts één korte alinea, die uitsluitend handelt over de*

bevrijding door de geallieerden in september 1944. Kwam het door de algemene euforie op dat moment? Of heeft de kroniekschrijver pas een jaar later verstrooidweg zijn notities vastgelegd? Wie zal het zeggen... maar vast staat dat de pastoor wat data betreft tweemaal de bal mis slaat, en niet nipt, maar vèr naast het doel! Hij situeert de bevrijding in... 1945, en dan nog wel in de maand oktober! Bij de tekstweergave wordt dus de correcte datum gevoegd.)

Bevrijding. Op (3) October 45 *(moet zijn: op 3 september 44)* werd Wachtebeke bezet door troepen van het terugtrekkend Duitse leger. Na drie weken afweergeschut, waarop de voortrukkende legers der verbondenen gelukkig niet antwoordden; na verscheidene bedreigingen en het geweldig opblazen van al de bruggen, groote vernieling en schade aan de huizen berokkenende, verdween de laatste soldaat van den gehaten dwingeland en op (20) Oktober *(moet zijn: 16 september 1944!)* kwamen de eerste tanken met Canadezen en Polen, als de blijde voorboden van de zegepraal en bevrijding ons door de bevriende volkeren geschonken. *(Het feit alleen al dat de pastoor zelf de data tussen haakjes plaatst, schijnt erop te wijzen dat hij niet meer zo zeker van zijn stuk was).*

1945. In Januari en Februari 1945 vielen en ontploften op 't grondgebied onzer parochie zes vliegende bommen V1. Twee op... *(de juiste datum werd niet ingevuld)* Februari berokkenden groote vernieling op de wijk "Kleine Wei" St. Pietersveld en op Lange Leede, waar een woonhuis met schuur instortte, een jongeling doodend (het eenige slachtoffer van oorlogsramp) en opnieuw ontzaglijke schade veroorzaakte aan de school (herstel 75.000 fr.) gedragen door den Staat.

Tot hier het toch wel zeer beknopt relaas over een periode van twee keer meer dan vier jaar oorlog. Nogmaals, het is overduidelijk dat de pastoors geen risico's namen door in te schrijven wat hun patriotische gevoelens waren, op een ogenblik dat de bezetter elk ogenblik hun "kroniek" kon controleren. "... Scripta manent"... wat geschreven is, blijft bewaard, terwijl men uitgesproken woorden vlug vergeet of kan loochenen. Velen van onze leden hebben zeker nog persoonlijke herinneringen aan vooral de Tweede Wereldoorlog. Het zou mooi zijn als ze die ook kwijt willen. Ze kunnen, ook met aanvullingen en correcties op wat ik neerschreef, altijd bij mij terecht - met dank bij voorbaat! Onze lezers zullen wel doorhebben dat voor alles wat hier cursief afgedrukt staat, alleen ikzelf verantwoordelijk ben.

Wies Creve.

KENT U IEMAND

DIE GRAAG LEEST

Maar die niet zelf naar de bibliotheek kan komen ?

Lezen is voor velen een aangename en interessante tijdsbesteding.

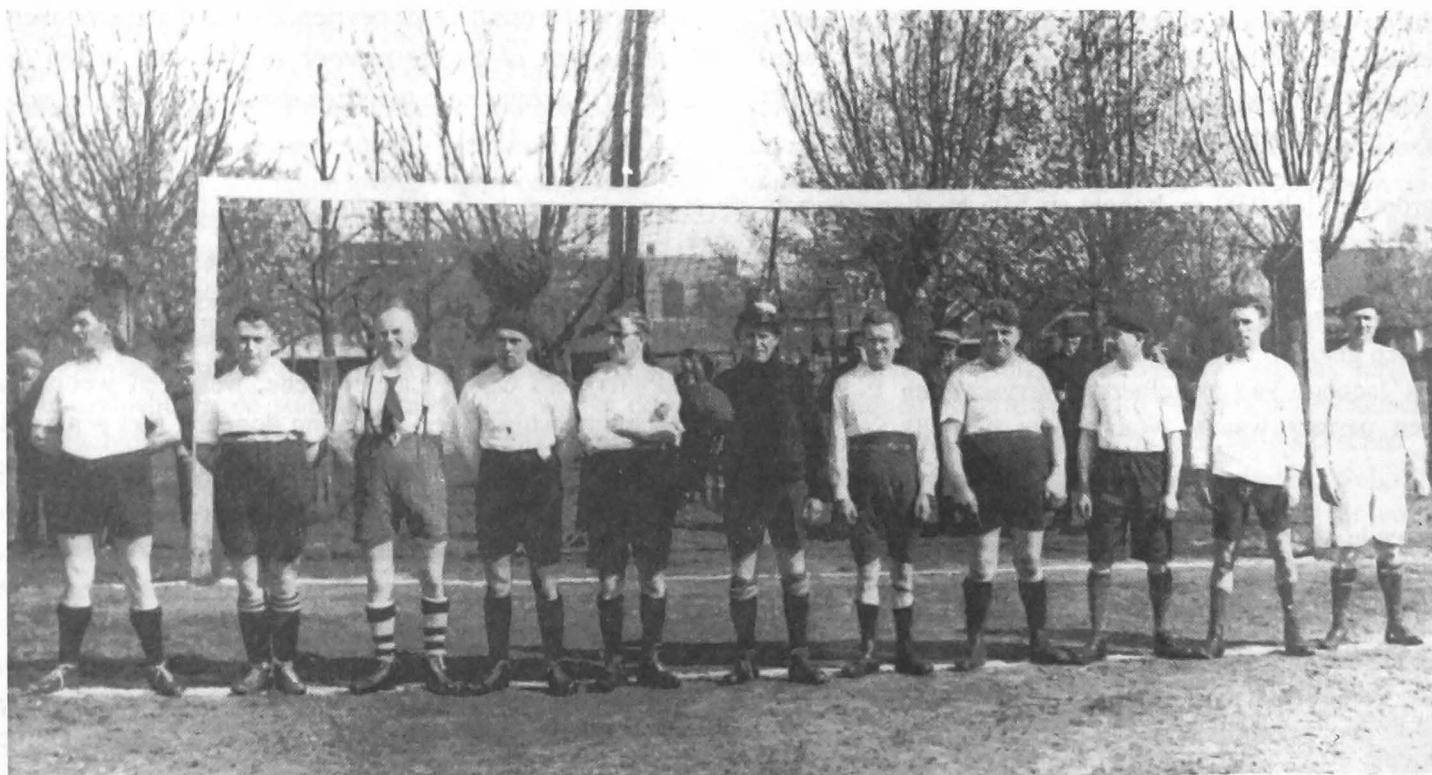
Voor bejaarden, langdurig zieken en personen met een handicap is het vaak moeilijk om zelf naar de bibliotheek te komen.

Voor hen bestaat de **BOEKENDIENST AAN HUIS**

Een medewerkster van de bibliotheek van Wachtebeke brengt ieder eerste donderdag van de maand (behalve in januari en augustus) GRATIS boeken aan huis bij mensen die zich moeilijk zelfstandig kunnen verplaatsen.

Kent u zo iemand ? Moedig deze persoon dan aan om contact op te nemen met de Plaatselijke Openbare Bibliotheek, Dr. J. Persynplein 7, 9185 Wachtebeke (tel. 09 345 73 63).

Om evidente redenen dient dit aanbod beperkt te blijven tot dienstverlening binnen het grondgebied van de gemeente Wachtebeke.

Ons medelid André Coppens bezorgde ons dit wel heel uitzonderlijk document. Als ik me niet vergis, is de derde persoon van links zijn vader Robert, als slager de voorganger van zijn zoon André. Maar wie de andere tien van dit fantastisch uitgerust elftal zijn, is voor mij een compleet raadsel. De verscheidenheid van truitjes, broeken, kousen en zelfs schoeisel is het bekijken waard. Het moet ergens van vóór Wereldoorlog II dateren, want de elastiek schijnt nog niet uitgevonden, als men de broeksriemen bekijkt, en vooral, de bretellen van Robert, die bij het uitgaan ook wel telkens een stropdas, "ne plastron", moest dragen van zijn Victorine om er zelfs in korte broek een beetje deftig voor te komen! Een paar spelers droegen zelfs een muts, "nen alpin", kwestie van zich niet al te veel te bezeren bij het koppen!

De match, die waarschijnlijk nà deze pose nog moest volgen - anders zouden ze er niet meer zo goed uitgezien hebben - vond plaats op het toenmalig voetbalplein aan het station. Evident was dit niet, want er was ook nog een veld op Pottershoek. De twee ploegen stonden nogal vaak hààks tegenover elkaar. Het gold hier, is dit misschien wel duidelijk? - een match tussen wat men noemt "veteranen".

Ik ben ervan overtuigd dat er nog heel wat leden zijn die ons enkele namen van deze koene sportmannen kunnen bezorgen. Wij allemaal wachten met spanning af! (AC)

HET BESTUUR VAN ONZE HEEMKUNDIGE KRING "OUD WACHTEBEKE"

Cesar David (<i>voorzitter</i>)	Azalealaan 4	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 01 62
Guy Hoebeke (<i>vice-voorzitter</i>)	Walderdonk 62	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 05 38
Luc. De Maesschalck (<i>secretaris</i>)	Marcel Herpelinckstraat 28	9042 Sint-Kruis-Winkel Tel. 09 345 07 23
Jacques De Smet (<i>schatbewaarder</i>)	Molenhoek 4	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 08 55
Wies Creve (<i>hoofdredacteur</i>)	Winkelwarande 76	9042 Sint-Kruis-Winkel Tel. 09 345 72 27
Yvonne De Maesschalck-De Coene	Rechtstro 10	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 03 62
Marleen De Nys	Meersstraat 96	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 05 18
Guy Trangez	Melkerijstraat 42	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 94 51
Eddy Van Acker	Geraniumlaan 4	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 64 04
Hilair Van Rompu	Grote Markt 8/B5	9060 Zelzate Tel. 09 345 00 38
Rita Veldeman	Azalealaan 3	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 94 48

Lid worden kan door betaling van 10 EUR per jaar aan één van onze bestuursleden of op rekening 068-2294367-53 van de Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke" te Wachtebeke, exclusief verzendingskosten: 2,50 euro.

Voor deze bijdrage krijgt elk lid het jaarboek en 3 nummers van ons tijdschrift. Elke 1e zondag van de maand van 10 tot 12 uur is ieder lid welkom in onze praatherberg "Den Dhust" en in ons documentatiecentrum en onze tentoonstellingsruimten, in het oude rusthuis "De Mey".

De Vierschaar

"De Vierschaar" te Wachtebeke (foto: 2000)

INHOUDSTAFEL

Woord van de voorzitter	p. 1
Nieuws van de redactie	p. 2
Overlijdens Wachtebeke	p. 5
Overlijdens Sint-Kruis-Winkel	p. 6
Fort Miserie en het “Nieuw Ghedelf van 1645”	p. 7
Nationale militie te Wachtebeke	p. 13
Volkskunde tegenover heemkunde	p. 21
Herinneringen aan Walderdonkschool 1945 - 1951	p. 25
Exotisch bezoek op de Safarkensmarkt	p. 28
Een streek te ver, rare streken...	p. 29
Maurice Geldof vertelt...	p. 30
Ontnuchterend sprookje	p. 31

Indien de Egyptenaren hun stunt nog eens willen herhalen, kunnen zij eventueel in Wachtebeke terecht want, wat velen wellicht niet weten, wij hebben hier ook enkele moerassen liggen.

Enige tijd geleden maakte André Herman mij erop attent, zich afvragend of dit geen item was voor de Heemkring. Wij twee toen de fiets op naar Overlede om deze fenomenen te bezoeken.

Het eerste moeras ligt in “t Schooten” tussen Meersstraat en Kalvebrug, op de Zwarte Gracht. Bij een eerste bezoek was het een idyllische waterplas waar enkele eenden stoeiden. Bij een tweede bezoek in droger seizoen was het een modderpoel waar honderden poten van watervogels hun fijne sporen erin hadden achtergelaten. De plas is rudimentair afgesloten met prikkeldraad zodat men al een hele stommeling moet zijn om hierin te verzinken. Op het kadasterplan staat hij minutieus afgetekend als Sie D Nr 201.

De twee andere, in de nabijheid van de Mendonkse dreef, plaatsten mij voor heel wat zwaardere problemen wat hun oorsprong en voortbestaan betreft. Langs een private uitbatingsweg, badderend door een bietenveld, kwamen wij aan een stuk rietveld, omzoomd met knotwilgen. Hier geen grote watergang, enkel een onbeduidend grachtje om voor de watertoevoer te zorgen, ook geen enkele afsluiting om de gevaarlijke plaats af te bakenen. Naar André mij vertelde moet hier kort na de oorlog een paard bijna aan zijn einde gekomen zijn. Het was in het moeras gesukkeld en diverse pogingen om het eruit te bevrijden mislukten. Uiteindelijk heeft men de hulp ingeroepen van een voerman wiens paarden gewoon waren in de bosbouw boomezels te trekken. Waar gewone paarden met een ruk aanzetten, trekken deze dieren langzaam harder tot de vracht meekomt. Op gevaar af zelf meegezogen te worden in het moeras is men er toch in geslaagd korden onder het steeds verder zinkende paard te schuiven en met de trekkracht van twee paarden is het onfortuinlijke dier tenslotte op het droge getrokken. Onnodig te zeggen dat sindsdien niemand zich nog in de nabijheid van deze in het riet verdoken poel gewaagd heeft.

Op dezelfde lijn, iets dichterbij de straat, ligt nog zo'n gevaarlijk rietveld. Omdat het paalt aan een weide is dit veiligheidshalve afgebakend met pindraad. Door een opeenstapeling van elk jaar weer afstervend riet,

ontstaat bij mij wel de indruk dat deze plaatsen stilaan aan het verlanden zijn. Het licht neerwaarts glooiende bouwland rondom doet vermoeden dat de plaats vroeger groter moet geweest zijn. Naar boerengebruik steeds een vore méér ploegend is hier wellicht in de loop der jaren heel wat vruchtbare landbouwgrond gewonnen.

Ik voel mij echter allerminst geroepen om de huidige vastheid van de grond te testen en ik vind het al een hele prestatie deze merkwaardige fenomenen op foto te hebben vastgelegd, wat niet wil zeggen dat ik een plaatsbezoek aanbeveel.

Cesar David

Overlede Sie D nr. 201

Deze idyllische waterplas verbergt een gevaarlijk moeras.

Overlede Sie D nr. 201

Sporen van vogelpootjes in de blubber.

Ondanks hevige tegenstand van onze voorzitter, werd in de bestuurszitting van 12 september 2005 besloten, met acht stemmen tegen één (die van... ge weet wel), voor één keer de praatherberg "den Dhust" niet open te houden op de eerste zondag van de maand januari 2006. Dat zou namelijk nieuwjaarsdag zijn. Ons 'café' zal dus voor al onze leden zijn deuren wijd open zetten op zondag 8 januari 2006. Na die datum blijft de éérste zondag van elke maand 'heilig' voor al onze leden en voor ons bestuur.

• Goed nieuws voor onze genealogen. Toen in het najaar van 2004 ons bestuurslid Guy Trangez besloot de dubbels van zijn verzameling doodsprentjes (of bidprentjes) aan de Heemkundige Kring te schenken, werd onze eigen verzameling sterk uitgebreid. Samen met een stapel doodsbriefjes lagen deze tot nu toe veilig opgeborgen in een afgesloten metalen kast in het Documentatiecentrum. Om deze verzameling voor onze leden toegankelijker te maken werd besloten om alle gegevens te digitaliseren. Hiervoor werden Bea Haemers, samen met Guido Van Kerckhove en zijn echtgenote Viviane Geerts, bereid gevonden om de duizenden gegevens in een pc in te voeren. Na dit monnikenwerk van onze drie leden zal iedereen wie iets meer wil weten over zijn of haar voorouders, de verzameling met een eenvoudige muisklik kunnen consulteren. Wie eventueel een afdruk van een doodsprentje of -brief wil zal die aan een democratisch prijsje kunnen bekomen. Hierbij willen we ook van de gelegenheid gebruik maken om onze leden uit te nodigen even een kijkje te nemen op zolder, of er ergens geen oude, vergeten koekentrommel met doodsprentjes meer staat. Niet dat wij ook een verzameling verroeste koekendozen gaan aanleggen, maar doodsprentjes en -brieven zullen wij steeds in dank aanvaarden.

(EVA)

• Maar er is jammer genoeg ook minder goed nieuws; de afgelopen maanden werden meerdere bestuursleden geconfronteerd met de roddel als zou onze vereniging het niet zo nauw nemen met de door onze leden uitgeleende foto's en/of ander materiaal. Deze roddel mag gekoppeld worden aan het feit dat er in Wachtebeke personen rondlopen die in naam van de Heemkundige Kring materiaal in bruikleen vragen, maar die helemaal niets met onze vereniging te maken hebben. De

enige personen die in naam van de Heemkundige Kring 'Oud Wachtebeke' mogen optreden zijn de 11 bestuursleden wier naam en adres terug te vinden zijn op de laatste bladzijde van ons tijdschrift. (EVA)

• Aansluitend op vorig item: in april werd onze bescheiden computer uitgebreid met een scanner en een CD-brander. Met deze aankopen zijn we nu enerzijds in staat om fotomateriaal en andere documenten ook digitaal te archiveren, zodat de originele documenten verdere manipulatie bespaard blijft. Anderzijds kunnen we nu ook eventueel aangeboden fotomateriaal ogenblikkelijk scannen zodat de eigenaars hun foto's niet meer bij ons hoeven te laten. (EVA)

• Om de transparantie van onze vereniging te bevorderen leek het ons niet onverstandig om enkele bijzonderheden uit de bestuursvergaderingen van de afgelopen maanden samen te vatten. Op 14 februari, na de voorlezing van het financieel verslag, het item dat steeds als eerste aan de beurt komt, meldde de voorzitter, Cesar David, dat hij over een verzameling dia's beschikte m.b.t. de bouw van de Warandewijk. Verder werd er gepalaverd over o.a. de inhoud van het tijdschrift en het jaarboek, de opmaak van een lijst voor eventuele nieuwe leden, en de eventuele overbrenging van het archief van de Wachtebeekse studentenbeweging naar de Heemkundige Kring. Op 14 maart waren de onderwerpen o.a. verslag van de raadsvergadering te Hamme, planning interview met de weduwe van de gewezen directeur van het voormalig cementfabriekje in de Stationsstraat, en de eventuele herindeling van onze lokalen.

De onderwerpen op 11 april: o.a. viering 500 jaar Philippine, ledenwerving, aankoop scanner en cd-brander. Verder werd ook gevraagd of Cesar David en Wies Creve hun herinneringen over de bevrijding in 1944 op papier zouden zetten. Op 9 mei tenslotte waren de onderwerpen o.a. het opstellen van een gepaste tekst voor de Oostenrijkse grensmaal die sinds enkele maanden voor de lokalen van onze kring prijkt en een onverwachte tegenslag betreffende de te leveren teksten voor het jaarboek. (EVA)

• In het rijtje leden die ons documentatiecentrum graag verder zien aangroeien hoort nu ook Eddy Heirwegh thuis. Hij bezorgde ons enkele oude kerkboeken en een klein rekenboekje dat in de jaren twintig van de vorige eeuw een belangrijke hulp was voor menig winkelier. (EVA)

• Op maandag 15 augustus 2005 vierde onze hoofdredacteur, Wies Creve, zijn 75ste verjaardag. Dit betekent, zoals hijzelf eerder had aangekondigd, dat hij de functie van hoofdredacteur, een term die Wies steeds sterk overdreven vond, vacant stelt. Niet dat hij de Heemkundige Kring, en zeker niet de redactie, zal verlaten, dat is totaal ondenkbaar, Wies 'is' immers de Heemkundige Kring. Hij was er reeds bij van in het prille begin, toen zes Wachtebeekse vrienden op zondag 10 december 1967 onze vereniging ter herberg bij Valère Vervaet, boven de doopvont hielden. In de daarop volgende jaren vinden we Wies, naast als raadslid, ook terug als secretaris en archivaris. Bij aanvang van de jaren 90 van de vorige eeuw neemt hij met zijn kenmerkende gedrevenheid "de pen ter hand" en schrijft hij in onze jaarboeken artikels zoals: De Confrérie van de H. Ambrosius (1991), De vlucht van de Dolfijn/Dauphin (1991), Wachtebeekse soldaten voor Napoleon (1994), een beknopte biografie van Omer Van Puyvelde (1995), De 'Romeinse brieven' van Dr. Jules Persyn (1998), De Safarkesmarkt (1998), en De Studentenbeweging te Wachtebeke vanaf 1923 (1999). Maar een van zijn stokpaardjes verscheen met regelmaat in onze tijdschriften, onder de titel 'De Wabeekse toale', waar hij alles in het werk stelt om ons aftakelend dialect te 'archiveren'. Na het vertrek van Paul Hesters in 1999 nam Wies Creve de verantwoordelijkheid op zich voor de inhoud van onze tijdschriften en jaarboeken, en kreeg hij van het bestuur de titel 'hoofdopsteller' en/of 'hoofdredacteur' opgespeld. In deze functie bedong hij in 2001 een degelijke prijs/kwaliteit voor al ons drukwerk bij drukkerij Geers-Meskens, zodat de lange autoritten naar Nevele tot het verleden behoorden. (EVA)

• Wat Eddy Van Acker er niet bij vertelt: hijzelf zal nu vanaf begin januari 2006 de weidse titel 'hoofdredacteur' gaan dragen... mèt medeweten van het bestuur en tot jolijt van de vorige titularis. De brave borst weet namelijk niet wat hij 'over zijn kop trekt'. Eén ding slechts staat vast: zolang ikzelf nog enigszins handen en voeten kan bewegen, kan hij op mij rekenen. (AC)

• Gewoontegetrouw willen we hier onze medeleden bedanken die op een of andere wijze het patrimonium van onze Kring hielpen vergroten. Boeken en allerlei documenten werden ons ter beschikking gesteld door Roger De Maertelaere, onze beide Guy's (Guy Trangez en Guy Hoebeke), Michel Vervaet, Albert De Clercq, Jef Kinget en Antoine Acke. Jozef Van de Steene kwam aanzetten met een boekje dat nog van

pastoor Perquy komt. En de klap op de vuurpijl kwam wel van François Verhulst, die ons de volledige zesde druk van Oosthoeks Encyclopedie (15 delen!) kwam brengen. Hoewel recente, actuele onderwerpen daarin evident genoeg niet te vinden zijn, kunnen wij er nog altijd historische gegevens over mensen en feiten uit halen. Meestal wordt daaraan niet meer getornd!

(AC)

• Ook ons fotoarchief werd verrijkt met enkele merkwaardige aanwinsten. Daarvoor zorgden het echtpaar Gilbert De Bruyne-'Mimi' Van Heirsele en weerom Albert De Clercq die, zoals velen wel al weten, een unieke collectie foto's en postkaarten bezit. Maar vooral ons museum werd bedacht. Van onze 'buurvrouw' Madeleine Poppe, die nu in het rusthuis verblijft, kregen wij twee 'baskuulgewichten', zoals er niet vele zijn. Een eigenaardig model van vijf kilo, dat alleen maar bovenaan met lood kon 'geijkt' worden; daarbij een koperen gewichtje van 2 (twee) ons. Vroeger was een 'ons' het twaalfde deel van het oud Nederlands pond of 31,25 gram; later, toen het 'metriek stelsel' ingang gevonden had, stelde men een 'ons' gelijk met 100 gram. In onze tijd is het gebruik ervan uit de omgangstaal verdwenen, nog meer dan het 'pond', dat bij onze grootouders nog gelijk stond met 500 gram, hoewel het nog vroeger gelijkgesteld werd met 1 kilogram. In bepaalde dialecten spreekt men nog over een 'pondkoek', waarmee een peperkoek bedoeld wordt, in het 'Wabeeks' een 'lekkerkoek', en in het Westvlaams een 'pennepiese' (naar het Frans: 'pain d'épices'). Waarom 'pondkoek'? Omdat die relatief goedkope koek 'bij het pond' verkocht werd.

Gerard Criel bracht ons een fotocamera Agfa, prachtig model indertijd, maar nu totaal voorbijgestreefd wegens de digitale camera's, en daarbij nog een handfilmcamera Cinémaster II 8 millimeter, made in USA. We kregen een bakoventje uit de Molenhoekschool (!) van de families Marcel Acke-Marie Louise Bleyweert en Robert Michiels-Marie Jeanne Bleyweert; mijn eigen zus Fana Creve bezorgde ons wat materialen die wellicht nog gebruikt geweest zijn door de grootvader van haar overleden echtgenoot, de laatste Wachtebeekse molenmaker Maurice Rombout. Maar de hoofdvogel gaat naar André Coppens-Elvire Dieleman. Zij bezorgden ons een 'safarflesken'. Zó speciaal?... zal de lezer(es) vragen. Ja, omdat het hier gaat om een Japans safarken, meegebracht door zoon Filip uit dat land: perfect nagmaakt, met alles erop en eraan, glazen 'marbel' inclusief. Alleen met andere

opdruk. Het wonderde ding is te bekijken bij uw bezoek aan ons praatcafé, elke eerste zondag van de maand.

- Nog een paar andere giften zijn meldenswaard. Het 'brandraampje' dat de voornaamste gebouwen van Wachtebeke toont, en te zien is in onze herberg, komt van Yvonne De Maesschalck-De Coene. In onze vergaderzaal vinden onze bezoekers een schilderij van Oscar 'meester' Galens, en nog een kleintje (ook olie- verf) van Jozef Cloeckert, gedateerd 1942. Die twee kunstwerkjes danken wij aan de vrijgevigheid van ons OCMW: via secretaris Hubert Van Kerckhove, die er blijkbaar geen plaats voor vond, gingen ze dus niet verloren. Een initiatief dat we graag in overweging geven aan al onze leden! Te veel interessante voor-

werpen verdwijnen – bijvoorbeeld bij een overlijden – voorgoed in de vergetelheid. (AC)

- Toch nog iets anders. Iets wat niets met giften te maken heeft. Alleen blijkt uit wat hier vermeld wordt, de sympathie en goede wil van heel wat mensen. Ons medelid Luc Roels heeft zich een hele dag ingespannen om de aankleding van onze lokalen materieel te helpen verbeteren. En, last but not least, de hele fanfare "Concordia" van Overslag bracht ons café een bezoek op de Safarkensmarkt. Alle twee, hier vermeld, van harte bedankt! Heimelijk hopen wij dat deze vermelding anderen op even goede gedachten kan brengen. (AC)

Ik had er geen idee van waar en bij welke gelegenheid deze groepsfoto genomen werd. Alleszins komen er nogal wat Wachtebeekse knapen op voor. Onze eigen oudste zoon Piet is op de derdelaatste rij te vinden als 7e van links, en nummer 2, onze Rik, op de tweede rij, als 5°. Op de eerste rij herken ik als zesde Marc Van den Hende (intussen reeds overleden) en naast hem (nu tandarts) Guido de Vleeschouwer. Op de bovenste rij, derde van links, lacht Marcel Van Spaendonck ons toe. De naam alleen zal velen niets zeggen; daarom voeg ik eraan toe dat hij van 1943 tot 1949 mijn klasgenoot was aan het Sint-Lievenscollege te Gent, en op het ogenblik dat ik dit schrijf (maart 2004) nog altijd pastoor is te Kieldrecht. Ongelooflijk maar waar: ons onvolprezen bestuurslid Eddy Van Acker, hoewel hijzelf niet op de foto voorkomt, weet ons te melden dat die genomen werd in de zomervakantie 1971 (!) te Melchtal (Zwitserland), waar de kinderen van de leden CM naar toe konden. Hij voegt er nog bijzonderheden aan toe: zittend op de 1e rij, 5° van links, zou Erwin Bracke zijn, rechts van hem zitten dus Marc Van den Hende en Guido De Vleeschouwer, zoals reeds gezegd. Op de 2° rij, altijd van links naar rechts, vinden we als 3° en 4° twee Winkelaars, Erwin Van Damme en Arsène Geirnaert; als 9° Lucien Van Assel, intussen ook al jaren overleden, en als 13e een zekere Vervaet, van wie de voornaam Eddy ontsnapt is. Op de 3° rij: weerom drie Winkelaars naast elkaar: 9° Norbert Verkimpe, 10° Boudewijn Van Nieuwenhuyze en 11° Frank Van den Bossche (ook al overleden). Net boven Norbert Verkimpe komt Noël Derycke in beeld, ook al iemand uit Winkel. Op de voorlaatste rij staat als 9° nog iemand die Winkel vertegenwoordigt: Eric Van de Voorde. Nadere toelichtingen worden in dank aanvaard! (AC)

August DE PLUCKER Wedn. Philomina Roets	Vinkenstraat, 16	° Stekene † Hulst (NL)	29/12/1921 16/02/2005
Pierre Marcella KUCHARSKI	Lijsterstraat, 11	° Gent † Wachtebeke	26/08/1949 22/02/2005
Roger François ELYN Echtg. Julienne Hautekeete	Spreeuwstraat, 17	° Gent † Wachtebeke	18/11/1937 23/02/2005
Julien Jozef HEIRWEGH Echtg. Rachel De la Ruelle	Langelede, 118	° Wachtebeke † Wachtebeke	04/05/1932 23/02/2005
Alfred Rogerius TYDGAT Wedn. Juliette Seghers	Godshuisstraat, 13	° Gent † Gent	25/06/1921 25/02/2005
Irma SYS	Peene, 10	° Wachtebeke † Gent	05/10/1918 04/03/2005
Juliette MISSEGHES Wed. Edmundus Dhaenens	Groenstraat, 6	° Wachtebeke † Wachtebeke	06/12/1920 06/03/2005
Maurice KESBEKE Wedn. Elodie De Greve	Dorp, 32	° Assenede † Wachtebeke	13/10/1918 07/03/2005
Marcel Maurice DE WISPELAERE Wedn. Marguerita Lafaut	Melkerijstraat, 49	° Desteldonk † Gent	21/03/1922 29/03/2005
Anne Maria HANON Wed. Georges Herremans	Meersstraat, 31	° Herne † Wachtebeke	08/11/1922 01/04/2005
Kamiel Maria DE GRAEVE	Langelede, 72	° Wachtebeke † Gent	01/08/1928 03/04/2005
Josiane Helene DE SAEGER Echtg. Charles Van Kerckhove	Zwaluwlaan, 30	° St.-Gillis-Dendermonde † Gent	29/05/1956 06/04/2005
Hilaire Gustaaf HILLAERT Wedn. Germana David	Godshuisstraat, 13	° Lokeren † Gent	30/01/1940 10/04/2005
Christiane GELDOLF Echtg. Filip De Houx	Molenhoek, 50	° Gent † Wachtebeke	17/12/1970 12/04/2005
Denise Maria SABBE Echtg. Roger Colleman	Cornilstraat, 16	° St.-Amandsberg † Gent	26/10/1931 13/04/2005
Alfons Julien DE VALCKENEER	Godshuisstraat, 13	° Gent † Gent	21/03/1931 17/04/2005
Annie Blondine VERHAEGEN Echtg. Arnold Van de Velde	Rechtstro, 21	° Lochristi † Gent	11/01/1949 17/04/2005
Joannes Alex BOOGMANS Echtg. Augusta Vangaeve	Molenhoek, 76	° Machelen † Gent	09/05/1936 20/04/2005
Maurice Pierre DE WULF Echtg. Georgette Van Kerkhove	Melkerijstraat, 39 C	° St.-Kruis-Winkel † Gent	08/05/1928 20/04/2005
Palmyre Mathilde CREVE Wed. Leo De Bruyne	Waterbosstraat, 11	° Wachtebeke † Wachtebeke	06/03/1917 23/04/2005
Charlotta ROMBOUTS Wed. Jan Maeremans	Meersstraat, 31	° Mechelen † Wachtebeke	14/09/1906 26/04/2005
Prudentia Marie De Baets Wed. Amarius Teirlynck	Burg. Van Pottelberghestraat, 4	° St.-Kruis-Winkel † Gent	14/04/1914 08/05/2005
Maria Valentina DE MUL Wed. Victor Spruyt	Ramonshoek, 24	° Wachtebeke † Gent	21/11/1919 24/05/2005
Raimond Léon NOÉ Echtg. Irma De Letter	Ramonshoek, 47	° Wachtebeke † Wachtebeke	07/11/1916 08/06/2005

Celina VAN KERCKHOVE Echtg. Willy Van Kerckhove	Reepstraat, 4	° Evergem † Wachtebeke	31/08/1925 11/06/2005
Claire Thérèse MARCHAL Wed. Edgard De Clerq	Meersstraat, 31	° Baisy-Thy † Wachtebeke	01/10/1919 18/06/2005
Suzanna Elisa BUNDERVOET Wed. Renaat Dereu	Godshuisstraat, 13	° Evergem † Wachtebeke	05/09/1915 20/06/2005
Magdalena Melanie DE LA RUELE Wed. Karel Van Laere	Godshuisstraat, 13	° Overslag (NL) † Wachtebeke	17/01/1927 21/06/2005
Elisa Elvira SPIETAAL Wed. Alphonsus DROESBEKE	Meersstraat, 31	° Zelzate † Wachtebeke	21/05/1921 28/06/2005
Etienne DE ROOVER Echtg. Yolande Desmedt	Stationsstraat, 107	° Zelzate † Gent	30/05/1953 21/07/2005
Laurentius Gustavus DAVID	Meersstraat, 31	° Wachtebeke † Wachtebeke	03/05/1923 21/07/2005
Maria Philomena POELMAN	Dorp, 25	° Overmere † Wachtebeke	31/01/1926 14/07/2005
Philip Roger PIETERS	Bovenhoek, 47	° Beveren † Beveren	01/04/1967 25/07/2005
Benoit Paul LENAERTS	Meersstraat, 31	° Ukkel † Wachtebeke	22/04/1920 09/08/2005
William Wilfried OVERMEIRE Echtg. Derline Lippens	Rozenlaan, 39	° Sint-Laureins † Wachtebeke	09/05/1949 17/08/2005
Theodoor SCHEPENS Mariette Bockstael	Zwaluwlaan, 1	° Gentbrugge † Gent	10/12/1922 23/08/2005
Martha Mathilde DE CONINCK Wed. Victor Bracke	Palingstraat, 4	° Wachtebeke † Wachtebeke	25/06/1908 24/08/2005
René Baptist VAN HUMBEECK Wedn. Alina Bruggemans	Godshuisstraat, 13	° Ternat † Wachtebeke	14/05/1920 24/08/2005
Marc Eduard VAN HOECKE Echtg. Katrien De Mey	Langelede, 7	° Zelzate † Wachtebeke	17/08/1963 28/08/2005

O VERLIJDENS SINT-KRUIS-WINKEL (01/02/2005 – 28/08/2005)¹

Klara VAN EESVELDE Echtg. Wilfried Polfliet	A. De Smetstraat, 67A	° Ertvelde † Gent	15/12/1931 05/03/2005
Freddy SENAVER Echtg. Marina Billiau	St.-Kruis-Winkeldorp	° St.-Kruis-Winkel † Gent	26/12/1947 02/04/2005
Gilbert VAN ACKER Echtg. Marie Louise Verbrugge	M. Herpelinckstraat, 26	° Zelzate † Gent	18/05/1949 17/05/2005
Albert René LAFAUT	Winkelwarande, 45	° St.-Kruis-Winkel † Gent	06/09/1920 24/06/2005
Albert GEIRNAERT Echtg. Palmyre Kips	St.-Kruis-Winkeldorp, 58	° St.-Kruis-Winkel † Gent	02/03/1921 27/06/2005
Christiane MURAT	St. Kruis-Winkeldorp, 14	° Forbach (FR) † Gent	23/07/1942 27/08/2005

(EVA)

¹ Aangezien deze lijst werd overgenomen uit het parochieblad van Sint-Kruis-Winkel is het best mogelijk dat niet alle overlijdens worden vermeld. Anderzijds zijn de personen, oorspronkelijk van Sint-Kruis-Winkel, maar die op het tijdstip van hun overlijden te Wachtebeke woonden (vb. Moervaartheem of rusthuis De Mey), in de lijst van Wachtebeke terug te vinden.

Fort Miserie en het “Nieuw Ghedelf van 1645”

Diverse kaarten van de belopen uit 1662¹ tonen ons een gracht die iets zuidelijk van de Moervaart ligt, vrijwel parallel ermee, en het “Nieuw Ghedelf van 1645” wordt genoemd. Fort Miserie, gelegen op Overlede, ongeveer rechtover het vroegere Sint-Pietersgoed (nu Overledegoed) is eveneens opgenomen in de lijn gevormd door deze gracht. Velen zullen zich waarschijnlijk reeds afgevraagd hebben wat dit “Nieuw Ghedelf” wel kan geweest zijn en wat de betekenis was van fort Miserie. Alhoewel reeds vroeger over dit fort is geschreven, brengt een recente publicatie nog wat meer licht in deze zaak². Om de geschiedenis van deze verdedigingslijn – want dat was het – te verklaren moeten we terugkeren naar de Tachtigjarige Oorlog (ca. 1568-1648) en dan nog meer bepaald naar de eindjaren ervan. Hoewel het niet onze bedoeling is de ganse geschiedenis van deze oorlog uit de doeken te doen, is een woordje uitleg hier toch op zijn plaats. We kunnen er immers ook het ontstaan van de diverse andere forten uit onze streek mee verklaren. We beperken ons wel zoveel mogelijk tot onze regio.

De Tachtigjarige Oorlog was in oorsprong een godsdienstoorlog, maar draaide in de praktijk uit op een splitsing van de Nederlanden. Maar zover was het in 1568 nog niet. Medio de zestiende eeuw was het Calvinisme in volle opmars. Wat de Spaanse Nederlanden betrof kreeg het voornamelijk in het noorden voet aan wal, maar ook in het zuiden was het binnengedrongen. De katholieke fundamentalist die de Spaanse koning Filips II in wezen was, kon dit groeiend succes niet gedogen. Klap op de vuurpijl was de beeldenstorm van 1566. Alva werd eropuit gestuurd om het katholicisme te herstellen, maar, ook al wist hij diverse opstandige steden te heroveren, hij slaagde niet in zijn opdracht. De opstandelingen verzamelden zich rond Willem van Oranje. Het werd menens met de inname van De Briel door de Watergeuzen (1572). De opstand verspreidde zich zeer snel over vrijwel het ganse noorden, met de provincies Holland en Zeeland aan het hoofd. In het zuiden liep het niet zo vlot: er waren nog talrijke katholieke edelen die niet geneigd waren de Calvinisten te volgen, met onderlinge conflicten tot gevolg. Oranje wist echter beide partijen te verzoenen. Het kwam tot een vergelijk met de Pacificatie van Gent (1576). Calvinisten en katholieken gingen er wederzijds mee akkoord dat de krachten dienden gebundeld te worden tegen de aanwezigheid van de Spaanse troepen. Wat geen probleem was, want deze waren uitgeput en daarbij zat koning Filips op dat ogenblik krap bij kas, wat hem noodzaakte de troepen

langzaam terug te trekken. Het voornaamste resultaat van de Pacificatie was echter de overeenkomst dat beide partijen, Calvinisten en katholieken, elkaars godsdienst dienden te respecteren. Althans, dat had het moeten zijn. Maar hier liep het helaas mis. De erg militante Calvinisten maakten van de rust gebruik om hun macht te vestigen in grote delen van Vlaanderen. Gezien de mistoestanden in de toenmalige katholieke Kerk hadden de predikanten het niet moeilijk de bevolking voor zich te winnen. En tolerant waren de Calvinisten al helemaal niet: waar ze het voor het zegen kregen werd het katholicisme verboden, zijn bezittingen geplunderd en de aanhangers verjaagd. Zo kreeg Gent ook zijn Calvinistische republiek (1578). Spanje, waar de financiële situatie weer wat opgeklaard was, nam terug het initiatief.

In 1581 startte Alexander Farnese, ook gekend als de hertog van Parma, manu militari met de herovering van de gebieden onder Calvinistisch bestuur. En, in tegenstelling met Alva, het ging hem voor de wind: één na één vielen de steden terug in Spaanse handen. Sas van Gent veroverde hij in 1583. Hulst en Axel, samen met hun Ambachten, volgden in hetzelfde jaar. Gent, van zijn bevoorrading afgesneden, moest zich overgeven in 1584. De troepen van de opstandige Staten werden helemaal tegen de Schelde aan gedrongen. Enkel Sluis, Biervliet en Terneuzen bleven nog in hun handen. In paniek besloten de Staten van Zeeland de grote middelen in te zetten, die reeds in 1573 bij het beleg van Alkmaar met succes waren toegepast: de dijken werden doorstoken en de omgeving kwam onder water te staan. Sommige gebieden bleven dit tientallen jaren lang, wat aanleiding gaf tot het ontstaan van de huidige Polders ten zuiden van de Schelde.

Het overstroomde gebied plaatste inderdaad de verraste Spanjaarden voor grote moeilijkheden. Verdere verovering van het huidige Zeeuws-Vlaanderen bleek niet mogelijk. Parma keerde zich toen tegen Antwerpen, dat hij na een langdurig beleg veroverde in 1585. Het was trouwens in het kader van de omsingeling van Antwerpen dat de eerste forten rond deze stad werden opgericht. Sluis viel tenslotte nog in 1587, maar daarna werd de strijd gestaakt.

De opstandige provincies maakten van de Spaanse inzinking gebruik om een volwaardig leger uit te bouwen, waarmee Axel reeds in 1586 opnieuw werd veroverd. Het zou nooit meer onder Spaans gezag komen. Kortstondig konden ze ook nog Hulst veroveren, in 1591. Het feit dat Zeeuws-Vlaanderen niet volledig veroverd was, bood de Staatse troepen de mogelijk-

heid voortdurend prikaanvallen vanuit Zeeland uit te voeren op het onder Spaans gezag staande land. Om dit te counteren werd door de Spanjaarden een reeks zogenaamde sperforten opgericht op een lijn lopende van Sas van Gent naar Hulst. De forten Sint-Steven en Sint-Elooi maakten hier onder andere deel van uit.

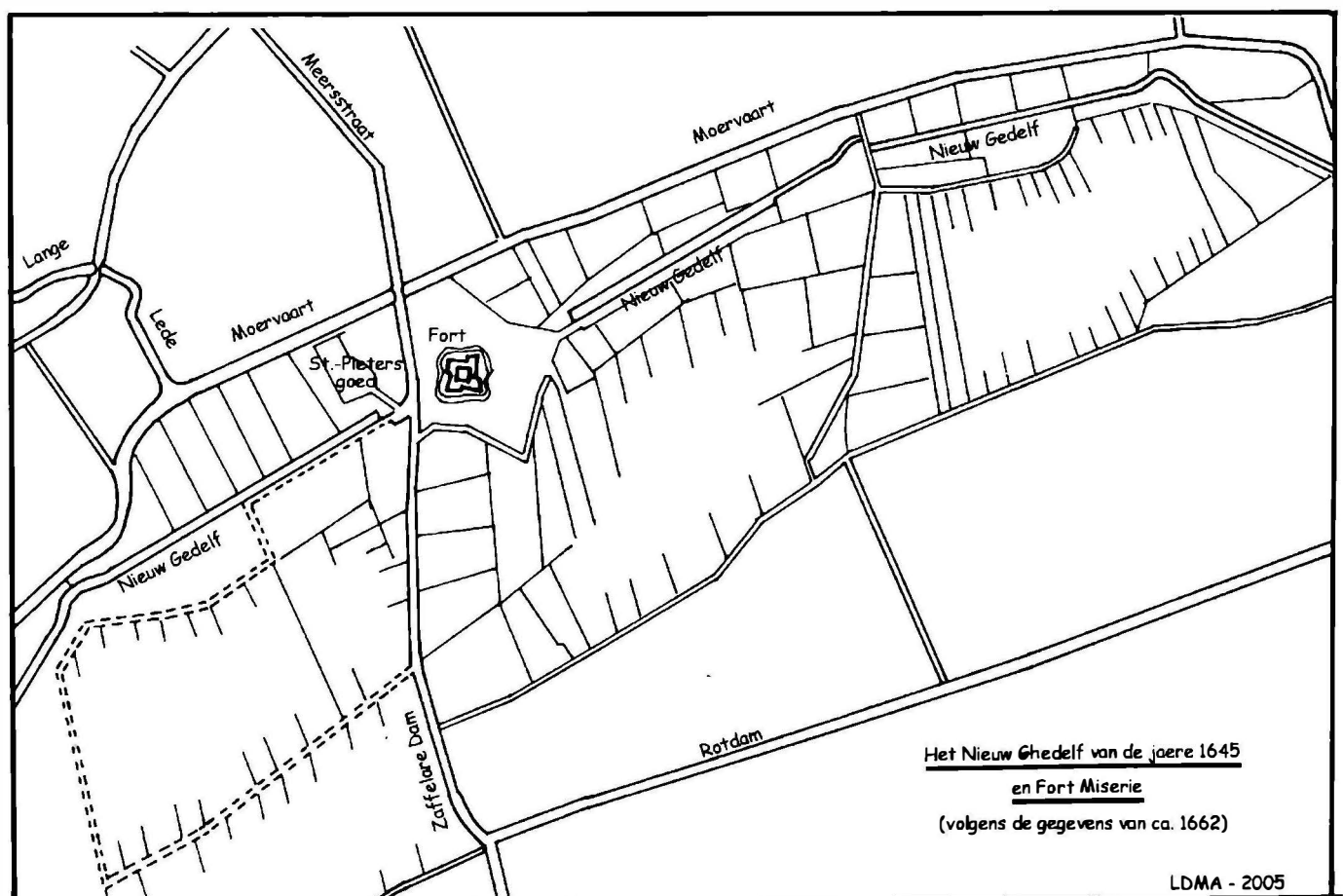
In 1596 hervatten de Spanjaarden de strijd, nu onder Albrecht en Isabella. Hulst kwam opnieuw onder hun gezag. Het Staatse leger langs zijn kant heroverde Oostburg, IJzendijke en Aardenburg (1604). Sluis volgde. Dit betekende dat het westen van Zeeuws-Vlaanderen nu vrijwel volledig in handen was van de Staatse Republiek.

Om het oosten te beschermen, waaronder het Land van Waas, werd opnieuw een fortengordel aangelegd, nu langs de toenmalige Sassevaart. Het betrof o.a. de forten van Sint-Antonius (reeds vroeger opgericht, voor 1590), Zelzate, Rieme, Terdonk, Rodenhuize en Langerbrugge.

In 1609 sloten beide partijen het Twaalfjarig Bestand, waarbij Spanje de opstandige noordelijke provincies als onafhankelijke staat erkende. Alle terreinposities ingenomen door beide legers bleven zoals ze waren. Beide zijden maakten van deze periode van vrede wel gebruik om deze posities grondig te versterken. Zo werden door Spanje de eerste liniedijken opgeworpen, die, samen met de eraan gekoppelde forten, een doorlopende verdedigingslijn moesten vormen. In 1621 liep het bestand af en Spanje wenste dit niet te verlen-

gen, omdat het in bepaalde overeenkomsten die aan het verdrag gekoppeld waren, een bedreiging zag voor zijn overzeese gebieden en handel. Ook stadhouder Maurits van Oranje - Nassau, die het in de afgescheurde Verenigde Provinciën voor het zeggen had, wilde de strijd te allen prijze voortzetten. Daartoe had hij zijn tegenstanders vakkundig aan de dijk gezet, zoniet erger. De strijd begon bijgevolg opnieuw, maar het duurde nog een vijftal jaren voordat in onze regio opnieuw gevochten werd. In 1633 werd Philippine voorgoed door de Staatsen veroverd. Dit noodzaakte de Spanjaarden een nieuwe liniedijk aan te leggen tussen Hulst en Sas van Gent, ter bescherming van het Waasland. Het was de meest noordelijke Spaanse verdedigingslinie. Een deel van deze forten, samen met de bijhorende liniedijk, vinden we de dag van vandaag nog terug: de zogenaamde fortendijk tussen Axel en Hulst.

Toch moesten de Spanjaarden de feiten onder ogen zien: chronisch geldgebrek deed hun kansen keren. In 1644 viel Sas van Gent, voorgoed. Eén en ander betekende dat de oude linie langs de Sassevaart niet veilig meer was. Een nieuwe diende te worden opgeworpen. Het is in dit kader dat, vanaf 1644, de Nieuwe Vaart of "Nieuw Ghedelf" werd gegraven. Deze begon aan fort Moerspui bij Hulst, toen nog in Spaanse handen, liep pal zuid naar Moerbeke, waar het fort Francipani, de redoute³ Keizershoek (ook nog Papenmutse genoemd wegens de onregelmatige vorm) en fort Terwest werden opgericht. Na Terwest werd de linie verder west-

Figuur 1: Fort Miserie en het Nieuw Gedelf, ca. 1662

waarts opgebouwd, zuidelijk langs de loop van de Moervaart. Als versterkingen gebruikte men het kasteel Wulfsdonk, het opgerichte fort Miserie en fort Mendonk⁴, waarna de linie nog verder liep naar de Sassevaart. De werken duurden tot 1645, maar de verovering van Hulst, eveneens in 1645, kon er niet mee worden verhinderd. Wel bleef deze nieuwe linie volledig in Spaanse handen. Deze toestand bleef bewaard tot de Vrede van Münster een paar jaren later (1648) een eind aan de oorlog maakte.

Het einde van de Tachtigjarige Oorlog betekende niet het einde van fort Miserie, al werd het in eerste instantie verlaten. Tijdens de oorlogen van Lodewijk XIV werd vanaf 1701 door de Franse troepen opnieuw een verdedigingslinie aangelegd, de zogenaamde Bedmarlinie. Ze was eveneens tegen de Verenigde Provinciën, het huidige Nederland, gericht. De linie liep van Knokke tot aan de Schelde, via Damme, het Lievekanaal naar Gent, de Moervaart en de vaart naar Stekene. Hierbij werd fort Miserie opnieuw ingericht, samen met o.a. het fort van Rodenhuize en de Moerbeekse forten.

Keren we nu terug naar fort Miserie zelf en het Nieuw Ghedelf. Het ging hier om een zogenaamde sperlinie, die indringen van vijandelijke troepen moest verhinderen. De aarde die vrijkwam door het graven van de liniegracht werd gebruikt om een dijk op te werpen. De belopen 5 en 38, zoals beschreven in de landboeken van 1662, geven ons een beeld van de toenmalige situatie⁵. Deze is samengevat op de kaart van figuur 1. Op deze beloopkaarten is de genoemde aarden wal niet meer weergegeven. Op de kaart van J. Van Bouchaute uit 1673 die het centrum van Mendonk weergeeft is deze "baerme" nog wel ingetekend. Op het Wachtebeeks kaartmateriaal is te zien dat de gracht enkele uitspringende rondingen vertoont. Dit kan erop wijzen dat de liniedijk op deze plaatsen een driehoekige uitsprong vertoonde, een zogenaamde redans. Vanuit een dergelijke redans konden de flanken van de dijk beter beschermd worden bij een aanval.

Uit het voorhanden kaartmateriaal blijkt ook dat de liniegracht geen doorlopende constructie was, maar uit aparte gedeelten bestond. Het gedeelte dat Wachtebeke bestreek kwam, zoals hoger uitgelegd, uit Moerbeke. Dit gedeelte, indien we geen rekening houden met de inplanting van fort Miserie, eindigde aan de monding van de Zwarte Gracht in de Moervaart. Het verdere verloop is niet helemaal duidelijk.

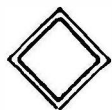
De kaart van Van Bouchaute toont aan dat een volgend gedeelte begon in Mendonk achter de kerk, en achter de huizen van de toenmalige dorpsstraat doorliep richting Rodenhuize. Er staat ons geen kaartmateriaal ter beschikking waaruit we zouden kunnen afleiden dat er eveneens een gracht gegraven was tussen de Zwarte

Gracht en Mendonk kerk. Wel staat op genoemde kaart een gedeelte weergegeven in stippellijn, tussen de kerk en de splitsing Moervaart - Zuidlede. Of dit betekent dat dit gedeelte reeds gevuld was, of helemaal niet gegraven werd is niet duidelijk. Aangezien de kaart uit 1673 dateert, 25 jaar na de oorlog, opteren wij voor het eerste.

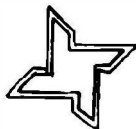
Het fort Miserie blijkt oorspronkelijk 2884 roeden (ca. 4,3 ha) groot te zijn geweest, wallen en omgrachting inbegrepen. Wat niet bepaald klein te noemen is. Waar de naam "Miserie" vandaan komt is niet duidelijk, ook al zijn er enkele gissingen gemaakt die alle te maken hebben met het Nederlandse woord miserie. Hierbij wordt over het hoofd gezien dat het om een Spaans fort ging en dus oorspronkelijk een Spaanse naam had. Doorgaans betrof het de naam van een heilige, op enkele uitzonderingen na. Mogelijk is "miserie" een verbastering van deze naam.

Het ganse fortcomplex werd in het noorden deels begrensd door de Moervaart, in het westen door de weg naar Zaffelare. Een gedeelte van de huidige huizen die nu langs deze weg staan, bevinden zich dus op het originele terrein ervan. Op de schets, zoals op het kaartmateriaal weergegeven, is te zien dat het verdedigingswerk, de kern van het fort, zelf ook nog omringd was door een gracht. Voor zover uit de kaarten op te maken is, moet het bouwsel een volwaardig fort geweest zijn, in deze zin dat het voorzien was van bastions. De eerste dergelijke constructie in onze gewesten was het gekende Gentse Spanjaardenkasteel, opgericht vanaf 1540. Dit fort had de typische vierkante vorm (een zogenaamd "fort carré") met op elk hoekpunt een pijlpuntvormige uitsprong: een bastion. Vanuit deze bastions kon het ganse fort verdedigd worden. Immers, door hun speciale vorm konden van hieruit ook de verbindingsmuren of aarden wallen – de zogenaamde courtines – tussen de bastions onder vuur worden genomen (flankvuur). De bestaande afbeeldingen lijken erop te wijzen dat fort Miserie in oorsprong geen fort carré was, maar een afgeleide vorm die wel meer toegepast werd bij kleinere verdedigingswerken (zie figuur 2). Bij een dergelijke constructie kon elke courtine slechts vanuit één bastion verdedigd worden. Bastions en courtines waren, wat fort Miserie betreft, ook niet in steen opgetrokken, maar waren aarden constructies, zoals trouwens de meeste van dergelijke verdedigingswerken in die tijd. Veel stadsomwallingen waren trouwens eveneens in aarde opgeworpen, denken we maar aan Sluis en Hulst. Ze hadden het grote voordeel dat ze veel beter tegen artillerievuur bestand waren dan stenen muren. Later werd overgegaan op een combinatie van beide: stenen constructies met aarde bedekt.

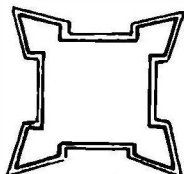
GEDETACHEERDE WERKEN
(gesloten keel)

schans

fort

fort

Fig. 2: Voorbeelden van fortbouw. Fort Miserie moet eruit gezien hebben als de middelste figuur. GILS Robert, "De versterkingen van de Wellingtonbarrière in Oost-Vlaanderen", Prov. O.-Vl., Gent 2005, p. 34.

De grootte van het terrein, vergeleken met de oppervlakte van de eigenlijke kern van het fort, wijst erop dat het niet enkel omringd was met een gracht, maar dat – minstens gedeeltelijk - rondom ook nog een oplopende helling was opgeworpen, het zogenaamde glacis. Dit was zeker het geval bij fort Fancipany te Moerbeke, waar dit nog gedeeltelijk bewaard is. Het glacis had meestal een vorm die overeenstemde met deze van het fort zelf: het vertoonde dezelfde hoek-

punten. Ook bij fort Miserie is dit zichtbaar, althans ten zuiden en ten oosten. Ook het zuidwesten vertoont nog een aanzet van dergelijk hoekpunt. Tussen glacis en gracht lag doorgaans nog een weg, afgeschermd van de aanvallers door het oplopende glacis en die daarom bedekte weg werd genoemd. Rondom het glacis kon nog een gracht gegraven zijn, de buitenwal. Uit het feit dat het landboek van 1662 spreekt over 'het fort met de conterscherpen en wallen'⁹ kunnen we in elk geval afleiden dat het fort wel degelijk (een) gracht(en) bezat¹⁰.

Centraal in het fort is een vierkant getekend. Rekening houdende met de periode waarin het werd opgericht, betekent dit dat de versterking vermoedelijk voorzien was van een uitkijk- of kanontoren. Dit was in elk geval de gewoonte bij sperforten opgericht tijdens en na het Twaalfjarig Bestand. Deze toren was doorgaans een stenen constructie. Dit was eveneens het geval bij de redoute van Mendonk, waarvan de stenen achteraf gebruikt werden bij het herstel van de kerk van Zaffelare¹¹.

Fig. 3: De Franse redoute, zoals weergegeven op de kaart van Ferraris (ca. 1775). De vierkante vorm is duidelijk te zien.

Om dergelijke verdedigingswerken op te richten was natuurlijk geld nodig. In de Spaanse Nederlanden werd voor het ontwerp beroep gedaan op de Raad van Financiën, maar voor de eigenlijke bouw dienden de lokale overheden in te staan. Dit waren dus de gemeenten of steden, de kasselrijen of de Vier Leden van Vlaanderen (Brugge, Gent, Ieper en het Brugse Vrije). De leiding bleef daarbij in handen van ingenieurs, eveneens betaald door de Raad van Financiën. Het eigenlijke veldwerk werd uitgevoerd door zogenaamde pioniers, doorgaans bestaand uit ter plaatse aangeworven personeel dat uit de armste bevolkingslagen kwam. Soms werd een aannemer ingeschakeld, maar dit was doorgaans beperkt tot kleinere werkzaamheden¹².

Zoals hoger reeds vermeld werd fort Miserie door de Franse troepen heringericht ten tijde van de Spaanse Successie-oorlog begin achttiende eeuw. Het ziet er echter naar uit dat we nu niet meer van een fort mogen spreken, maar van een redoute, ook schans genoemd. De bastions waren blijkbaar verdwenen, wat er op wijst dat het voormalige fort wel in zeer vervallen toestand moet geweest zijn. De Ferrariskaart van ca. 1775 toont ons nog enkel een vierkant, van bastions geen spoor (zie fig. 3). Of er toen nog een toren aanwezig was is niet bekend. In elk geval is deze op de Ferrariskaart niet getekend. Driekwart eeuw na het einde van deze oorlog was het terrein blijkbaar beplant met bomen.

Veel is van de genoemde verdedigingswerken niet meer terug te vinden in het landschap, althans niet in Wachtebeke. Het Nieuw Ghedelf bestond blijkbaar

nog in 1662 aangezien het nog op het kaartmateriaal wordt weergegeven, alhoewel de tekst in het landboek vermeldt dat het vullen ervan begonnen was¹³. Toch blijven er mogelijk nog een paar stukken van over, maar met zekerheid is dit niet vast te stellen. De uitwateringsgracht die we vinden achter de huizen aan Kalvebrug kan er een restant van zijn. Deze gracht vertoont daar een knik die op de vroegere aanwezigheid van een redans kan wijzen. Enerzijds hoeft dit niet te verbazen, aangezien daar een weg de Moervaart sneed. Een bijkomende versterking lijkt dus logisch. Anderzijds vertonen de kaarten uit 1662 deze knik niet. Verder vinden we op de hedendaagse topografische plannen als zuidelijke begrenzing van het Overledegoed een stuk kaarsrechte gracht weergegeven die, indien we vergelijken met de kaarten uit 1662, eveneens een restant van de Nieuwe Vaart zou kunnen zijn. In de directe omgeving van Fort Miserie zelf zijn er geen sporen te vinden die naar de vroegere gracht verwijzen.

Vinden we op het terrein nog weinig terug, dan kan dit niet gezegd worden van de informatie ons verstrekt door de huidige kadasterkaarten. Hierop vinden we het verloop van het Nieuw Gedelf vrijwel perfect terug. Uit vergelijking met de vroegere belopenkaarten blijkt dat het vroegere verloop van deze vaart goed af te leiden is uit de begrenzing van de huidige percelen. Op de kaart van figuur 4 is dit in dikke lijn weergegeven¹⁴. Gezien de huidige trend in de landbouw om meerdere percelen bijeen te voegen tot een machinaal beter bewerkbaar geheel, is in het veld van deze grenzen niet veel meer te merken.

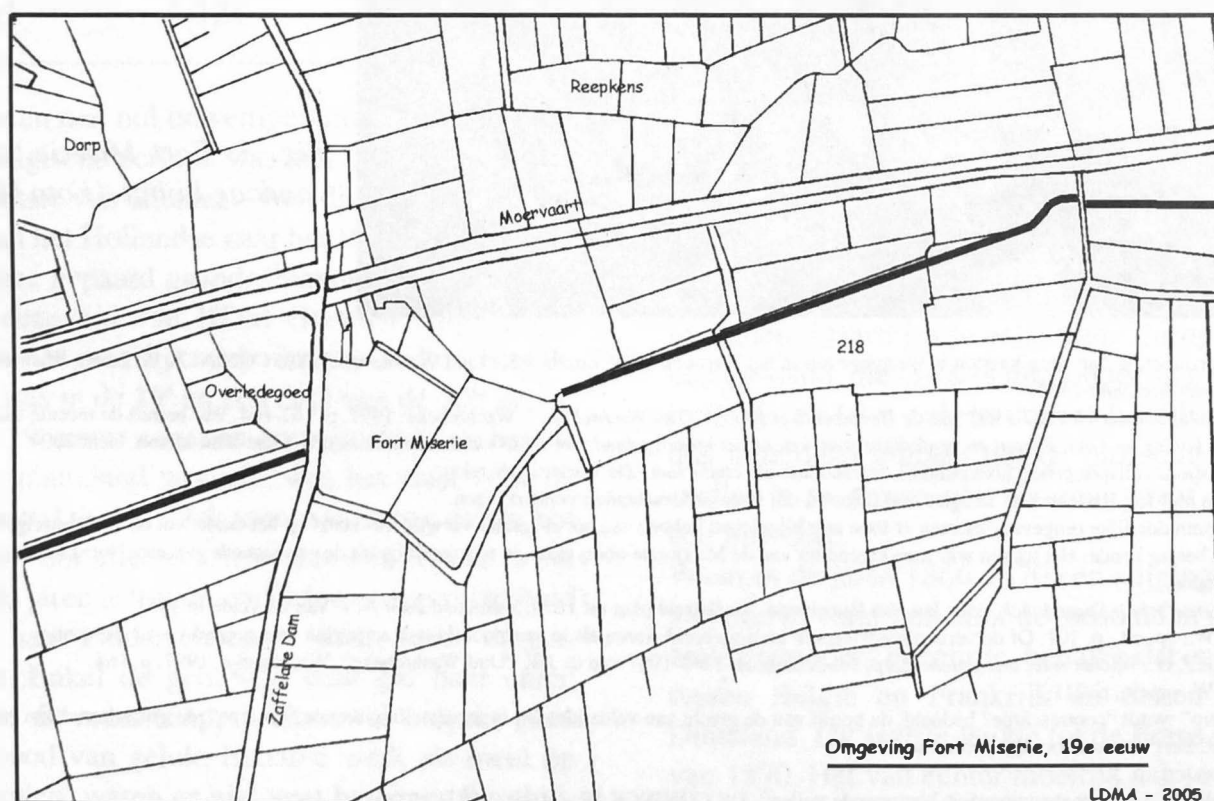

Fig. 4: Fort Miserie, volgens een negentiende-eeuwse kadasterkaart.

Van fort Miserie zelf zijn wel sporen overgebleven. Kadastraal gezien vinden we de grenzen van 1662 nog perfect terug (zie kaart van fig. 4). Er blijkt eveneens uit dat het terrein grosso modo in twee gedeelten is verdeeld. Het zuidoostelijke gedeelte heeft nog zijn oorspronkelijke vorm en is nu een weide. Het wordt nog eens bijkomend gemarkeerd door een bomerrij. Het noordwestelijke deel daarentegen is verkaveld en grotendeels bebouwd. Bijgevoegde foto (figuur 5) toont wat uit de lucht nog te zien is van deze versterking. De landweg die de zuidgrens vormt valt vrijwel zeker samen met de vroegere buitengracht. Van deze gracht zijn weinig sporen overgebleven. Het is weinig waarschijnlijk dat de huidige smalle grachten die het terrein omgeven daar een restant van zijn, op een gedeelte aan oostzijde na. Daar is de gracht breder en vertoont aan binnenzijde ook een bredere helling, momenteel volledig met houtgewas begroeid. De locatie van dergelijke forten is in het landschap dikwijls zichtbaar doordat ze een ophoging vertonen. Dit is bij Fort Miserie echter niet het geval. Waar de kern van

het fort zich bevond, met toren, is niet uit te maken. De luchtfoto vertoont geen sporen daarvan. Van het vierkant gevormd door de Franse redoute is eveneens geen spoor. Wel kunnen we uit de kaart van Ferraris afleiden dat dit binnen de grenzen van het zeventiende-eeuwse fort lag.

Opvallend is ook de vorm van het perceel 218, oostwaarts van het fort. Dit perceel vertoont een hoekpunt die perfect overeenstemt met de vorm van een bastion. Niet enkel op kaart maar ook in het landschap is deze vorm bewaard gebleven. Hoe deze ontstaan is, is een vraagteken. Op de kaarten van 1662 vinden we deze vorm niet terug. Ook niet bij Ferraris, maar dit is niet bepaald een kadasterkaart. Is deze vorm toeval, of heeft deze te maken met de Franse redoute? Betrof dit een vooruitgeschoven versterking, een zogenaamde versterking met open keel? Weinig waarschijnlijk, gezien de zuidoostwaarts gerichte punt, terwijl de vijand toch uit het noorden verwacht werd. Het blijven open vragen.

Luc. De Maesschalck

Fig. 5: Fort Miserie, zoals het er vandaag bijligt. (Foto Marc Roets)

- 1 Een volledige verzameling van deze kaarten is weergegeven in het jaarboek 1989 van de HK "Oud Wachtebeke". DE CONINCK W., *Langs Wachtebeekse wegen. Een heemkundige wandeling anno 1662*.
- 2 TRANGEZ Guy, *Jubileumboek 1967-1997 van de Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke"*, Wachtebeke, 1997, p. 162-164. Wat betreft de recente tekst, zie TERMOTE J., *Bastions voor koning en God. Forten en verdedigingswerken in het krekengebied van Oost-Vlaanderen*, Provincie Oost-Vlaanderen, Gent 2004.
- 3 Een fort bezit bastions (uitspringende hoekpunten), een redoute of schans niet. Zie verder in de tekst.
- 4 Niet te verwarren met fort Rodenhuije: het gaat wel degelijk om twee onderscheiden versterkingen.
- 5 Het fort en zijn onmiddellijke omgeving moeten er toen nog bijgelegen hebben -zij het enigszins verwilderd- zoals op het einde van de Tachtigjarige Oorlog, die pas 14 jaar vroeger zijn beslag kende. Het terrein was toen eigendom van de Marquette-abdij maar, in tegenstelling tot de omringende percelen, werd het nog niet gebruikt voor landbouwdoeleinden.
- 6 *Caerte van het Graefschap Sprenndonck*, door Jan Van Bouchaute. Kadastraal plan uit 1673, hertekend door A. J. Van de Velde in 1964.
- 7 DE CONINCK W., op. cit., p. 101. Of de verdedigingswerken zo uitgebreid waren als in voetnoot 3 op deze pagina weergegeven is twijfelachtig.
- 8 Zie o.a. TRANGEZ G., *Wachtebeke, ons groene dorp*. Jubileumboek 1967-1997 van de HK "Oud Wachtebeke", Wachtebeke, 1997, p. 164.
- 9 DE CONINCK W., op. cit., p. 211.
- 10 Met "conterscherp" wordt "contrescarpe" bedoeld, de boord van de gracht aan veldzijde. Dit in tegenstelling met de "escarpe", de grachtboord aan verdedigingszijde.
- 11 Met dank aan dhr. Bert Vervaeke voor deze informatie.
- 12 TERMOTE J., op. cit., p. 13.
- 13 "het nieuwe ghedelf (...) ende teghenwoordich beginnende vullen". DE CONINCK W., op. cit., p. 27.
- 14 Er werd hier gebruik gemaakt van negentiende-eeuwse kadasterkaarten (secties D2 en D3). De recente kaarten stemmen daar nog volledig mee overeen wat de vorm en nummering van de percelen betreft. Is een perceel ondertussen verder verkaveld (zoals men gedaan heeft ten behoeve van de nu bewoonde percelen) dan wordt het oorspronkelijke perceelnummer behouden, gevolgd door de letter a, b, c, ...

DEEL XI – 1881-1893

Overzicht

In dit laatste deel kunnen we uit de elf lijsten enig cijfermateriaal halen. Daar de verzameling bewaarde akten (certificaten en congé définitif) waarschijnlijk niet volledig is, kunnen we ze niet echt gebruiken voor statistisch onderzoek.

Onwettige kinderen

In verband met het aantal onwettige kinderen, waarover sprake in het boekje van de liefdadige vereniging St-Jean-François Régis, kunnen we ook voor Wachtebeke nagaan hoe de toestand was. Daar de lijsten van de lotelingen niet volledig zijn, kunnen de volgende cijfers slechts een indruk geven.

De Hollandse periode was blijkbaar bevorderlijk voor

het moeilijk, maar velen moesten noodgedwongen uitwijken naar de stad. Sommigen kwamen terecht als meid bij rijke families en hadden daar een min of meer goede betrekking. Ze liepen soms gevaar door de mannelijke leden van de familie waar ze “dienden”. En in een tijd dat er van identiteitskaarten nog geen sprake was, konden in de stad ook gehuwde mannen het aanleggen met jonge ongehuwde vrouwen en hun gunsten bekomen door een huwelijk te laten doorschemeren. Als dan later, toen de vrouw zwanger was, bleek dat de man al gehuwd was of er niet aan dacht zijn belofte waar te maken, kon men terecht spreken van een “bedrogen” vrouw. Andere jonge vrouwen kwamen in “het leven” terecht en keerden normaal gezien niet meer naar hun dorp terug.

De betrekkelijk hoge cijfers in de perioden 1841-1845 en 1846-1850 zouden kunnen verband houden met de harde tijden die de bevolking doormaakte. Door het invoeren van het, in Engeland uitgevonden, machinaal spinnen verloren duizenden Vlaamse vrouwen in enkele jaren tijd hun (thuis)werk en hun inkomen vanaf

Periode	Aantal lotelingen	Aantal onwettige kinderen	Percent	Opmerkingen
1819-1829	29	0	0	Hollandse periode
1830-1835	54	6	11,11	Periode van zes jaar
1836-1840	85	2	2,35	Periode van vijf jaar
1841-1845	72	3	4,16	Idem
1846-1850	53	2	3,77	Idem
1851-1855	68	0	0	Idem
1856-1860	96	1	1,04	Idem
1861-1865	58	1	1,72	Idem
1866-1870	36	2	5,56	Idem
1871-1880	83	2	2,41	Periode van tien jaar
1881-1893	124	1	0,81	Periode van 13 jaar

de goede zeden met nul onwettige kinderen op elf jaar. De eerste Belgische periode was met meer dan elf procent de slechtste van allemaal. Was dit te wijten aan de overgang van het Hollandse naar het Belgische bewind en de daarmee gepaard gaande economische moeilijkheden? In deze tijd van BOM (Bewust Ongehuwde Moeders) is het moeilijk zich voor te stellen hoe de mentaliteit was in de 19^e en een deel van de 20ste eeuw. Zeker in de 19^e eeuw waar een groot deel van de bevolking op het platteland woonde, was het zaak voor de meisjes gehuwd te zijn. Ook toen was er een overschot aan meisjes. Voor alleenstaande vrouwen was er in het begin van de jaren achttienhonderd, met een nijverheid die nog in haar kinderschoenen stond, in de dorpen geen plaats. Enkel de gehuwde staat gaf haar enige zekerheid in de maatschappij, alhoewel ook dit geen zekerheid bood van geluk. Behalve werk als meid op de boerenhoven, waren er niet veel beroepen beschikbaar voor de vrouw. Enkele konden nog een weduwnaar aan de haak slaan, want ook een man alleen had

1842. In 1845 mislukte de aardappeloogst en kon de Belgische vlasnijverheid niet meer concurreren met de Engelse. Nadien mislukte ook de graanoogst en in 1848 opnieuw de aardappeloogst. Er braken ziekten uit en er stierven ook honderden mensen door de hongerdood: weinig verdienen en hoge prijzen voor de levensmiddelen. Daarbij was er in gans Europa een gespannen toestand, die in 1848 uitmondde in opstanden, eerst in Parijs en later ook in andere hoofdsteden. Het zou dus inderdaad kunnen dat de onzekere tijd, vrouwen sneller in de armen van een man dreef in de hoop op een huwelijk.

Waarom de jaren 1866-1870 een stijging te zien geven valt niet te verklaren door de toestand in ons land, waar niets bijzonders gebeurde, behalve dat er spanning was tussen België en Frankrijk en tussen Frankrijk en Duitsland. Dit laatste leidde tot de Frans-Duitse oorlog van 1870. Het valt echter moeilijk aan te nemen dat dit zou gespeeld hebben bij het hoger percentage natuurlijke kinderen.

G. Hoebeke

P.S. Na de publicatie van deel II dook nog volgende, verkeerd geklasseerde, akte op. Voor de volledigheid geven we ze hierna.

Familienaam	Voornaam	Geboorteplaats	-datum	Beroep	Vader:	Moeder: naam & beroep	Lot	Eenheid
1830 Certificaet								
Bracke	Petrus Joannes	Wachtebeke	12.09.1811	werkman	Petrus	Maria Judoca Van Aerde spinster	39	vrijgesteld
Familienaam	Voornaam	Geboorteplaats	-datum	Vader	Moeder	Eenheid		Persoonsbeschr
1881 Definitief verlof								
De Clercq	Dominique	Wachtebeke	20.09.1861	Pierre Bernard	Catherine Andries	2e Linieregt		ja
De Letter	Félix	Wachtebeke	13.09.1861	Jean	Rosalie de Clercq	Treinregt		ja
De Letter	Jean-Baptiste	Wachtebeke	10.11.1861	Leon	Sophie Verplancke	3e regt Jagers te voet		ja
Goossens	Dominique	Wachtebeke	31.03.1861	Jean	Catherine Dhert	niet vermeld		ja
	<i>Veroordeeld tot een boete wegens nachtlawaai door de politierechtbank van Lochristi.</i>							
Nevejans	Henri	Waasmunster	04.03.1861	Charles Louis	Blondine Desmet	4e Linieregt		ja
	<i>Vrijwilliger.</i>							
Van Damme	Pierre	Wachtebeke	24.02.1861	Jean Baptiste	Rosalie Batsleer	1e regt Art.		ja
Van Laere	Edouard	Wachtebeke	14.08.1861	Ivon	Stephanie Van Assel	7e regt Art.		ja
	<i>Kanonnier.</i>							
Van Loo	Isidore	Wachtebeke	16.04.1861	Pierre	Dominique Kakebijn	7e regt Art.		ja
	<i>Kanonnier.</i>							
Verley	Charles Louis	Wachtebeke	12.08.1861	Joseph	Jeanne Hayette	9e Linieregt		ja
	<i>Veroordeeld tot boete en opsluiting door de krijgsraad van de provincies Luik en Limburg. Charles Louis Verley was plaatsvervanger. De tekst op de achterkant van zijn Definitief Verlof luidt: "Le 15 décembre 1881, incorporé (art: 64) comme remplaçant de D'Hont, Jean François milicien de 1881, province de la Fl. Orientale, 20e canton, commune de Berchem-Notre-dame, n° 9 du tirage ... Le versement stipulé à l'art: 72 a été fait. ..."</i>							
1882 Definitief verlof								
Bogaert	Augustin	Wachtebeke	21.10.1862	Pierre	Jeanne Marie Testers (Hesters?)	Treinregt		ja
	<i>Veroordeeld door de politierechtbank van Gent tot boete voor achterlaten van zijn gespan.</i>							
Buerick	Jean François	Wachtebeke	17.09.1862	Désiré	Antoinette van Haesendonck	7e regt Art.		ja
	<i>Vrijwilliger.</i>							
de Caluwe	Marcel Triphon	Wachtebeke	01.10.1862	Désiré	Adelaïde Marquenie	Administratiebn		ja

<u>Familienaam</u>	<u>Voornaam</u>	<u>Geboorteplaats</u>	<u>-datum</u>	<u>Vader</u>	<u>Moeder</u>	<u>Eenheid</u>	<u>Persoonsbeschr</u>
De la Cour	Cyrille Camille	Wachtebeke	07.11.1862	Leopold	Marie Van Duyze	Genieregt	ja
Frédéric	Achille Jean	Wachtebeke	22.11.1862	Charles	Constance Rijckaert	Genieregt	ja
Hoebeker	Leopold François	Wachtebeke	03.10.1862	Leon	Virginie Joseph La Cour	Genieregt	ja
Lippens	Théophile	Wachtebeke	01.06.1862	Liévin	Marie De Pauw	14e Linieregt	ja
Thijs	Louis	Wachtebeke	15.11.1862	Jacques	Nathalie De Wever	5e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						
Van Assel	Emile	Wachtebeke	29.05.1862	Augustin	Amelie Pladet	Administratiebn	ja
Voncke	Leopold	Wachtebeke	26.08.1862	Liévin	Amitié Muys	Treinregt	ja
1883 Definitief verlof							
Seyssens	Ferdinand	Wachtebeke	22.08.1863	Donat	Fidèle Boel	11e Linieregt	ja
Van der Gracht	Emile	Wachtebeke	20.01.1863	Jean François	Caroline Van Hecke	5e regt Art.	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						
Van Ooteghem	François-Xavier	Wachtebeke	30.04.1863	Ivo	Julienne Poppe	7e regt Art.	ja
Wuytincq	Auguste	Wachtebeke	20.05.1863	Pierre Bernard	Reine van Hoecke	Treinregt	ja
1884 Definitief verlof							
Bleyweert	Joseph	Wachtebeke	07.08.1864	Leopold	Jeanne Cathérine L'ecluse	3e regt Art.	ja
De Wever	François	Wachtebeke	22.01.1864	Pierre	Marie Thérèse Van Holle	Regt Karabiniers	ja
Hersters	Nestor Charles	Wachtebeke	24.02.1864	Yvon	Sophie Carnoy	Treinregt	ja
	<i>Is hoogstwaarschijnlijk "Hesters".</i>						
Minnebo	Théophile	Wachtebeke	30.09.1864	Jean	Rosalie de Wilde	3e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger. Veroordeeld tot een boete door de Correctionele rechtbank van Gent.</i>						
Willems	Pierre	Wachtebeke	10.05.1864	Charles	Melanie Van Loy	6e regt Art.	ja
	<i>Kanonnier.</i>						
1885 Definitief verlof							
De Graeve	Alphonse	Wachtebeke	10.01.1865	Leon	Ursule Van Den Berghe	5e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						
Stevens	Jean	Wachtebeke	18.01.1865	Bernard	Eugénie Thys	6e Linieregt	ja
Tailliard	Charles-Louis	Wachtebeke	02.04.1865	Ivon	Sophie De Baets	3e regt Jagers te voet	ja
	<i>Vrijwilliger. Veroordeeld tot opsluiting door de krijgsraad van Oost-Vlaanderen voor slagen met werkonbekwaamheid.</i>						

Familienaam	Voornaam	Geboorteplaats -datum	Vader	Moeder	Eenheid	Persoonsbeschr
Thys	Henri	Wachtebeke 25.12.1865	Jacques	Nathalie de Wever	1e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger. Aangehecht bewijs van goed gedrag. Landarbeider.</i>					
Van Malder	Leonard	Wachtebeke 27.08.1865	Amand	Lucie Roegiest	5e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger. Aangehecht bewijs van goed gedrag dat echter niet overeenstemt in geboortedatum, geboorteplaats en persoonsbeschrijving met het Definitief verlof. Volgens het attest zijn dit 15 oktober 1863 en Menen en 1,615 m ipv 1,680 m... Van beroep is hij wever wat dan weer zou kunnen verwijzen naar Menen. Nochtans zijn beide documenten opgemaakt te Antwerpen op dezelfde datum en ondertekend door dezelfde kolonel.</i>					
1886 Definitief verlof						
Bruggeman	Edouard	Wachtebeke 02.02.1866	Bernard	Pedegé (?) Van Laere	5e Linieregt	ja
Brys	Alphonse Antoine	Sint Niklaas 16.08.1866	Pierre Joseph	Marie Philomène Vander Vreken	6e Linieregt	ja
Bundervoet	Pierre	Wachtebeke 24.02.1866	Charles Louis	Melanie de Blicck	1e regt Art.	ja
Corthals	Charles Louis	Wachtebeke 27.11.1866	Pierre	Rosalie Van Rompu	7e Linieregt	ja
Geldolf	Henri	Wachtebeke 22.06.1866	Ferdinand	Rosalie L'Ecluse	8e regt Inf.	ja
Migom	Edmond	Wachtebeke 01.05.1866	Désiré Bernard	Ursule Audemaert (Audenaert?)	7e regt Art.	ja
Swartelé	Dominique	Wachtebeke 03.03.1866	Charles	Marie Thérèse Bruggeman	1e regt Art.	ja
Van Bastelaere	Victor	Wachtebeke 06.05.1866	Felix	Jeanne de Paep	Regt Karabiniers	ja
Van Damme	Auguste	Wachtebeke 15.06.1866	Jean	Rosalie Badsleer (Batsleer?)	3e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Van de Voorde	Auguste	Wachtebeke 12.02.1866	Augustin	Jeanne Marie Lambrecht	7e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Van Waes	Charles Louis	Wachtebeke 01.10.1866	Romain	Ive (?) de Clercq	7e Linieregt	ja
Verhegge	François Xavier	Wachtebeke 23.07.1866	Pierre	Philomène Haemers	2e Linieregt	ja
Verplancke	Leopold	Wachtebeke 29.08.1866	Dominique	Marie-Jeanne Soeting	7e regt Art.	ja
Willems	Henri	Wachtebeke 03.01.1866	Charles	Mélanie Van Loij (Loy?)	8e regt Art.	ja
	<i>Vrijwilliger. Voorwaardelijk veroordeeld door de politierechtbank van Gent voor nachtlawaai.</i>					
1887 Definitief verlof						
Allonsius	Alphonse	Wachtebeke 04.09.1867	André	Clémentine de Caluwe	5e Linieregt	ja
	<i>Aangehecht bewijs van goed gedrag. Landbouwer.</i>					
Bleijweert	René-Joseph	Wachtebeke 15.12.1867	Joseph	Jeanne Marie Van de Walle	2e regt Jagers te voet	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Creve	Théophile	Wachtebeke 04.04.1867	Joseph	Ida Martens	5e Linieregt	ja
	<i>Aangehecht bewijs van goed gedrag. Landbouwer.</i>					

Familienaam	Voornaam	Geboorteplaats - datum	Vader	Moeder	Eenheid	Persoonsbeschr
De Buck	Théophile	Wachtebeke	Liévin	Marie Thérèse de Gronckel	5e Linieregt	ja
	<i>Aangehecht bewijs van goed gedrag. Landbouwer.</i>					
De Clercq	Joseph	Wachtebeke	Pierre David	Rosalie Henriette Sans	Administratiebn	ja
Roelandt	Augustin	Wachtebeke	Marcel	Barbe Gevaert	5e Linieregt	ja
Tacq	Charles	Wachtebeke	Joseph	Barbe Lion	4e Linieregt	ja
Vanden Broecke	Alphonse	Wachtebeke	Jean	Nathalie Laureys	5e Linieregt	ja
	<i>Vrijgesteld wegens lichaamsgebrek opgelopen tijdens het stropen.</i>					
Van Den Broecke	Augustin	Wachtebeke	Pierre	Colette Roels	2e regt Jagers te voet	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Van Hauwer	Yvan	Wachtebeke	Joseph	Delphine Morival	5e Linieregt	ja
	<i>Aangehecht bewijs van goed gedrag. Matrassenklopper (bateur de matelas).</i>					
van Kenhove	Edmond	Wachtebeke	Liévin	Nathalie Clemminck	3e regt Lansiers	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Van Loo	Auguste	Wachtebeke	Pierre	Dominique Kakebijn	8e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Vereecke	Edouard	Wachtebeke	Jacques	Rosalie Swartelé	1e regt Jagers te voet	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
1888 Definitief verlof						
Bontinck	Pierre Augustin	Wachtebeke	Pierre	Colette Hommelers	4e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Colleman	Joseph	Moerbeke	Judoc François	Prudence Clauwaert	5e Linieregt	ja
De Mey	Isidore	Wachtebeke	Désiré	Joseph De Smaele	6e regt Art.	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Dhert	Louis	Wachtebeke	Maximilien Ferdinand	Colette Van Driessche	5e Linieregt	ja
Fontenoy	Jean Baptiste	Winkel	Pierre	Rosalie Meulewaeter	2e regt Jagers te voet	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Roets	Edmond	Wachtebeke	Pierre	Christine Bauwens	1e regt Art.	ja
Van der Linden	Auguste	Oostakker	Séraphin	Colette De Bruyne	7e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Verlackt	Leon	Wachtebeke	Louis	Nathalie Van Holle	5e Linieregt	ja
Verplancke	Auguste	Wachtebeke	Dominique	Dominique Steyaert	6e regt Art.	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
1889 Definitief verlof						
Bauwens	Emile	Wachtebeke	Pierre	Louise Joséphine De Mets	4e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					

Familienaam	Voornaam	Geboorteplaats -datum	Yader	Moeder	Eenheid	Persoonsbesch
Bogaert	Pierre	Wachtebeke	Louis	Regine Van de Sompel	7e regt Art.	ja
De Buck	Gustave	Wachtebeke	Dominique	Constance Verschraegen	5e Linieregt	ja
Creve	Charles Louis	Wachtebeke	Joseph	Ida Martens	1e regt Art.	ja
Heerwegh	Aloïse	Gent	Constantin	Barbe De Brucker	7e regt Art.	ja
Praet	Charles Louis	Wachtebeke	Ferdinand	Barbe De Mey	1e regt Jagers te voet	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Ramont	Edouard	Wachtebeke	Charles	Virginie Swartelé	2e regt Lansiers	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Roelandt	Charles Marie	Moerbeke	Godefroid	Marie Thérèse	1e regt Art.	ja
			Leopold	Van Bocxlaer		
Van Waes	Leopold	Wachtebeke	Romain	Ida De Clercq	8e regt Inf.	ja
	<i>Vrijwilliger. Veroordeeld door de Correctionele rechtbank van Gent tot boete voor "délit forestier (stropertij?)"</i>					
Van Doosselaere	Liévin	Wachtebeke	Jean-Baptiste	Melanie Van Kenhove	1e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Verhegge	Edouard	Wachtebeke	Pierre	Philomène Haemers	8e regt Inf.	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
1890 Definitief verlof						
Corthals	Frédéric	Sint Denijs	Jean Baptiste	Cathérine Jeanne Poppe	4e regt Lansiers	ja
	Victor Jean					
Crève	Alouïse Ferdinand	Overslag	12.03.1870	Dominique	Cathérine Verdurmen 7e regt Art.	ja
	<i>We hebben hier te maken met een typische franstalige wat schrijven van Vlaamse namen betreft; getuigen daarvan "Alouïse" en "Crève",</i>					
	<i>eerste en derde persoon enkelvoud van "crever" = "omkomen".</i>					
De Mey	Auguste Liévin	Wachtebeke	Leo Joseph	Melanie De Gronckel	3e regt Art.	ja
De Rijcke	Théophile	Wachtebeke	Honoré	Sophie Haers	2e regt Jagers te voet	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Goethals	Henri	Wachtebeke	Séverin	Séraphine Crombé	6e regt Art.	ja
Hillaert	Théophile	Wachtebeke	Bruno	Marie Thérèse Raman	2e regt Jagers te voet	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>					
Pieters	Henri	Wachtebeke	Godefroi	Marie Joséphe	13e Linieregt	ja
				Verplancke		
Pieters	Leon	Wachtebeke	Jean	Rosalie Hayette	13e Linieregt	ja
Poppe	Adolphe	Wachtebeke	Aubin	Stéphanie Hertsens	3e regt Art.	ja
Swartelé	Emile	Wachtebeke	Jean	Cathérine De Meyer	regt Genie	ja

Van Assel	Pierre	Wachtebeke	30.04.1870	Edouard	Pétronille Thérèse Van Acker	8 ^o regt Art.	ja
Van Assel	<i>Vrijwilliger.</i> Victor	Wachtebeke	17.07.1870	Bernard	Rosalie De Wever	13e Linieregt	ja
Van Bambost	Auguste	Wachtebeke	30.03.1870	Vital	Dominique De Baerdemaecker	13e Linieregt	ja
Vander Vreken	Julien Auguste	Wachtebeke	05.02.1870	Pierre Augustin	Blondine De Laet	14e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger. Zwaar veroordeeld voor het ontvreemden van drie beddelakens!</i>						
1891 Definitief verlof							
Clauwaert	Leopold	Wachtebeke	08.04.1871	Augustin	Rosalie Van Loo	3e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						
Coone	Victor	Wachtebeke	30.08.1871	Leopold	Amélie Françoise Van Houcke	1e regt Art.	ja
De Block	Auguste	Wachtebeke	30.05.1871	Jean	Emilienne Willems	8e regt Inf.	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						
De Caluwe	Théophile Joseph	Wachtebeke	26.02.1871	Leopold	Marie Van Hauwe	9e regt Art.	ja
	<i>Werd opgeleid tot ziekendrager (brancardier).</i>						
De Letter	Gustave	Wachtebeke	31.07.1871	Jean	Rosalie Declercq	3e regt Art.	ja
De Roover	Pierre	Wachtebeke	13.05.1871	Brunon	Ursule Verlaeckt	6e Linieregt	ja
Doens	Constant	Wachtebeke	09.10.1871	Auguste	Virginie Marie Poppe	3e regt Art.	ja
Lippens	Jean François	Wachtebeke	31.07.1871	Pierre	Prudence L'écluse	3e regt Art.	ja
Provost	Leopold	Wachtebeke	08.02.1871	Charles Louis	Barbe Colette de Schoemaeker	1e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger. Aangehecht bewijs van goed gedrag. Landarbeider.</i>						
Raes	Alphonse	Wachtebeke	10.05.1871	Bernard	Rosalie Dhert	6e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						
Soetens	Bernard	Wachtebeke	07.06.1871	Jean	Rosalie Walbrecht	8e regt Art.	ja
	<i>Werd opgeleid tot ziekendrager.</i>						
Van Damme	Edouard	Wachtebeke	26.02.1871	Jean	Rosalie Badsleer	1e Linieregt	ja
	<i>Vrijwilliger. Aangehecht bewijs van goed gedrag. Landarbeider.</i>						
Van de Gracht	Héliodore	Wachtebeke	22.03.1871	Joseph	Nathalie Van Doosselaere	2e Gidsenregt	ja
Van Den Broecke	Liévin	Wachtebeke	02.07.1871	Pierre	Colette Roels	2e regt Jagers te voet	ja
	<i>Vrijwilliger.</i>						

<u>Familienaam</u>	<u>Voornaam</u>	<u>Geboorteplaats</u>	<u>datum</u>	<u>Vader</u>	<u>Moeder</u>	<u>Eenheid</u>	<u>Persoonsbeschr</u>
1892 Definitief verlof							
Bontinck	Victor	Wachtebeke	09.07.1872	Pierre	Colette Hommelers	8e regt Art.	ja
<i>Vrijwilliger.</i>							
Brijs	Emile	Sint-Niklaas	15.01.1872	Pierre Joseph	Marie Philomène Vander Vreken	1e Linieregt	ja
De Gronckel	Séraphin Auguste	Wachtebeke	02.06.1872	Victor	Melanie De Meyer	6e Linieregt	ja
<i>Vrijwilliger.</i>							
De Roover	Louis	Wachtebeke	20.12.1872	Brunon	Ursule Verlackt	8e regt Inf.	ja
<i>Vrijwilliger.</i>							
De Smet	Leon Dominique	Wachtebeke	08.07.1872	Pierre	Sophie Noët	Regt Karabiniers	ja
De Vetter	Liévin	Wachtebeke	01.05.1872	Bernard	Marie Thérèse De Rover	6e Linieregt	ja
De Winter	Pierre	Wachtebeke	02.10.1872	Jean-Baptiste	Liévine Marie De Brabander	6e Linieregt	ja
<i>Vrijwilliger. Bracht het tot brigadier bij de Rijkswacht. Op 1 oktober 1900 opnieuw aangeworven voor 8 jaar.</i>							
Gerres	Aloise	Wachtebeke	08.06.1872	Pierre	Pélagie Bouchier	2e Linieregt	ja
Goethals	Leon	Wachtebeke	13.02.1872	Théodore	Ida Van Assel	2e Linieregt	ja
Seyssens	Théophile	Wachtebeke	29.10.1872	Donat	Fidélie Boel	6e Linieregt	ja
Steurbaut	Aloïs	Winkel	30.01.1872	François	Eugénie Droesbeke	1e Linieregt	ja
<i>Vrijwilliger. Aangehecht bewijs van goed gedrag. Oltieslager.</i>							
Swartelé	Leonard	Wachtebeke	08.05.1872	Pierre Jean	Marie-Thérèse Seyns (Seyssens?)	Treinregt	ja
Verplancke	Hippolyte Auguste	Moerbeke	15.11.1872	Dominique	Marie Joseph Megelinck	1e Linieregt	ja
<i>Aangehecht bewijs van goed gedrag. Bakker. Hier hebben we wel te maken met de vader van Richard Verplancke en de grootvader van Marcel Verplancke.</i>							
Verscheden	Charles-Louis	Moerbeke	12.04.1872	-	Louise Verschelden	Regt Grenadiers	ja
<i>Veroordeeld door de krijgsraad van Brabant.</i>							
1893 Definitief verlof							
Bailly	Victor Aimé Lucien	Oosteeklo	28.10.1873	Edouard Ghislain Colette	Virginie Verbaeys	4e Linieregt	ja
<i>Vrijwilliger. Bracht het tot Eerste Sergeant, de hoogste graad ooit door een Wachtebekenaar bereikt van 1819 tot 1893. Aangehecht bewijs van goed gedrag. Student. Zijn "beroep" verklaart wellicht hoe hij zijn graad bereikte.</i>							
Roeland	Julien	Wachtebeke	14.05.1873	Marcel	Barbe Gevaert	5e regt Art.	ja
<i>Vrijgesteld door ziekte opgelopen in het leger.</i>							

VOLKSKUNDE TEGENOVER HEEMKUNDE

Wist gij het nog? Ik was 't al lang vergeten! Laat ons eens wat volkse taal gebruiken en de schoonheid van ons mooie Vlaams onderstrepen, het jaar en de maanden op een andere manier overschouwen, maar steeds volgens de Juliaanse kalender, ingesteld door Julius Caesar, die in 46 vóór Christus de oude Romeinse tijdrekening hervormde.

Januari: LOUWMAAND > looien

Na de slachttijd was er veel werk voor de leerlooiers. Januari komt van het Latijn 'januarius' ter ere van de heidense god Janus.

Op één nacht tijd wordt in januari soms een prachtig schilderij geborsteld! Zie bij het krieken van de dag naar daken, goten en vensters. Zij schitteren bij het eerste zonlicht als zuiver diamant, terwijl bomen en struiken omhangen zijn met de zuiverste kant!

De sneeuw dekt de aarde af als een warme deken die zaden, wortels van bomen en planten tegen bevriezing beschermt. Eitjes, larven en poppen van insecten rusten ondergronds, goed beschermd tot de volgende lente. De planten slapen maar dragen in hun schoot reeds goed beschermde knoppen die de kiemen bevatten voor bladeren en bloemen voor het komend seizoen.

Geeft januari een sneeuwtapijt, dan zijn we gauw de winter kwijt.

In januari veel regen, brengt de vruchten weinig zegen.

Februari: SPROKKELMAAND of SCHRIKKELMAAND

Februari: komt van het Latijn 'febuare' = zuiveren, wegens de zuiveringsoffers aan de goden.

Sprokkelmaand zou komen van het Latijn 'spurculia', dit was een feest bij de Germaanse volkeren tot zuivering van mens en dier, of doodeenvoudig kunnen we ook denken aan het sprokkelen van hout, een reserve tegen de voorjaarsstormen!

Alhoewel het nog dikwijls koud is, smelten sneeuw en ijskegels bij het middagzonnetje in volle schittering weg.

Reeds ontwaakt de natuur heel voorzichtig. De hazelnotenboom toont de eerste groengele vezeltjes van zijn katjes. Ook het bruine kopje van de els draait zich naar de zon.

Eind februari breekt het sneeuwkllokje reeds door de sneeuw en hier en daar brengt een madeliefje de eerste lentegroet.

Vele vogels komen terug uit het zuiden. Eksters, kraai-

en en lijsters beginnen reeds nesten te bouwen. De haan kraait een uurtje vroeger en jaagt zijn hennen iets vroeger van de stok. Kippen en ganzen leggen soms al een ei!

Komt februari met goed weer, dan vriest 't in 't voorjaar des te meer!

Een milde februari voorspelt een koude lente!

Maart : LENTEMAAND genoemd, waarvoor weinig uitleg nodig is!

Van het Latijn 'Martius', ter ere van de oorlogsgod Mars.

De laatste sneeuw stort van de daken en een of andere storm doet de winterkou verdwijnen.

Hier en daar komt er groen bovenpiepen. Einde maart plukken wij het madeliefje en soms vinden wij zelfs een viooltje. Ook de katjes van de hazelaar, els en populier laten hun bloemenstof vallen.

Soms zien we reeds een vlinder over de hovingen dartelen, d.i. meestal de 'kleine vos' die zijn winterpop verbrak. De rupsen beginnen hun kortstondige levensreis en de tuinslak opent haar huis en start haar tocht op zoek naar jonge blaadjes.

Natuurlijke liefhebbers luisteren naar het eerste lied van de leeuwerik, en ook de onverwoestbare spreekw is terug met haar kort en krachtig morgenlied. Alle overwinteraars komen terug uit het zuiden en paren van jewelste!

Ganzen, kippen en kalkoenen leggen nu geregeld hun ei, terwijl wilde eenden en ganzen naar het koudere noorden trekken.

De winterslapers beginnen terug wakker te worden en de vrolijke eekhoorns springen lustig van de ene boomtop naar de andere.

Het leven herneemt alom. Mens en dier zijn in de

weer! Winterkledij, sleden en schaatsen worden opgeborgen, want 't is lente! 21 Maart bevestigt het!

Maart is een vuile taart of Maart roert zijn staart!

April: GRASMAAND

Komt van het Latijn 'aperire' = openen. Volgens de oude Grieken zou de maand genoemd zijn naar Aphrodite of Venus, de godin der liefde! Aannemelijkere is 'aperire', omdat de totaal ontvroren aarde de gekiemde zaden laat bovenkomen!

Op 1 april zoekt men naar het rond vierkant, het glazen strijkijzer, april- of snorzaad en zelfs naar een houtmijtschaar!

Voornamer is dat de knoppen zwellen en barsten, want bloesem en bladeren willen het zonlicht tegemoet!

Aprilletje zoet heeft soms nog een witte hoed.

April soms warm en goed, heeft vaak nog een natte hoed.

Mei: BLOEIMAAND - VREUGDEMAAND - MARIAMAAND

Komt van het Latijn 'maius'.

Wij krijgen de pracht der bloeiende boomgaarden, appelbomen en kastanjabomen in volle bloesem. Elke dag ontsluiten talrijke bloemen hun kleurenpracht.

In deze wereld ontwaken alle insecten uit hun ei, hun larve of hun pop en zoeken dansend hun weg in deze bloeiende en heerlijk geurende omgeving. Ook de meikever is terug, tot groot jolijt van de jeugd, maar weinig geapprecieerd door boomkwekers en landbouwers, wegens hun vraatzucht in hagen en bomen. In de propere sloten en poelen zien we ontelbare jonge vissen, soms springend naar insecten die over het water scheren. De trekvogels zijn terug en: 'In mei legt ieder vogel een ei'.

De meeste zoogdieren werpen in deze maand hun jongen. Hoe vertederend, als we de jonge geitjes en lammetjes vol zotheid zien springen in de groene wei!

De landbouwers hebben het druk, de bebouwde akkers vragen voortdurend zorg, terwijl de imkers erop toezien hoe hun eerste korven uitzwermen.

Ook moederdag is nabij. Bloemen genoeg om ons enige, beste en liefste moeder te vieren en te eren! Geen mooier plaatje dan moeder en kinderen tussen de bloemen!

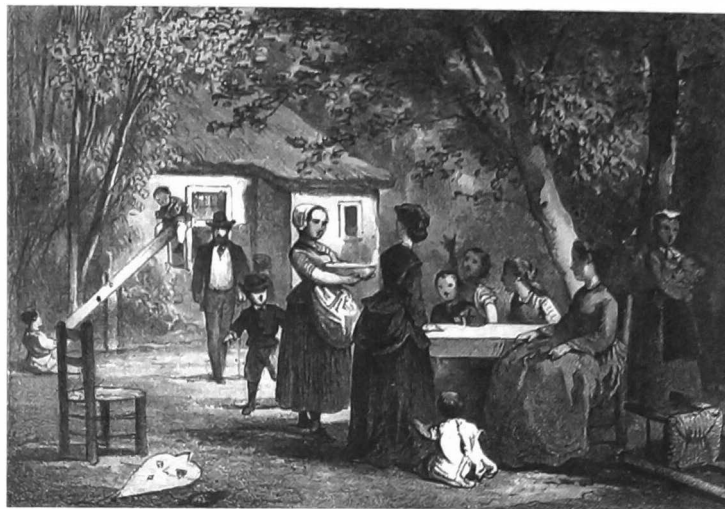
Te lande worden ook de Mariakapelletjes dagelijks met bloemen getooid.

Reislustigen maken reeds hun koffers klaar om te reizen, om te genieten van de wandelingen in berg en dal.

Een natte mei, geeft boter in de wei!

Mei nat, veel hooi en zaad zat!

Juni: ZOMERMAAND

In oude geschriften ook wel eens wiedemaand genoemd.

Komt van het Latijn 'Iunonius' (mensis iunonius) ter ere van de huwelijksgodin Juno, of naar Iunius Brutus, stichter van de Romeinse republiek.

De natuur werkt hevig voort. Geen plekje is nog vrij, uit gras en mos in velden en bossen wringen zich kleine bloempjes als edelstenen naar boven. Aan takken van heesters en bomen prijken kleurrijke bloemen allerlei. Naast de graanhalmen schitteren de papaverbloemen als robijnen. De korenbloemen in het golvende graanveld zijn even mooi als de blauwe zomerlucht. De roos, de koningin der bloemen, toont haar pracht in alle mogelijke kleuren, terwijl haar parfum menigeen doet dromen van liefde en tederheid.

Bessen, aardbeien en de eerste kersen lokken de kinderen naar bos en hei, desnoods over een diepe sloot om toch van die sappige vruchten te kunnen genieten.

Juli: HOOIMAAND

Komt van de Latijnse naam Julius, naar de Romeinse dictator Julius Caesar, die de Juliaanse kalender op punt stelde.

Wij zijn midden in de zomer. Wij eren de zon, maar zijn blij met het bezit van een of andere grote boom die met zijn bladerdak ons een aangename rustplaats geeft. In onze moderne tijd zijn zonnestore en badkom daarbij nog supplement geworden!

Juli is de maand van de lelies én van de distels, wier schoonheid soms voorbijgezien wordt!

In de graanvelden rijpen nu de dikke halmen voor de naderende oogst. Einde juli horen we reeds hier en daar de machines die de oogst afrijden en de eerste stoppelvelden doen ons reeds denken aan de herfst.

Aan groenten en vruchten van eigen bodem ontbreekt het ons niet. Komkommers en meloenen zijn rijp. Braambessen, stekelbessen en frambozen sieren onze tafels en ook wie van paddestoelen houdt kan zijn hartje ophalen.

Het leven van de rups is ver volbracht en zij zoekt haar

schuilplaats op om te verpoppen. In de pop speelt zich werkelijk een hele metamorfose af en weldra opent ze zich om een schitterende vlinder de vrijheid te geven! De vogels kweken om het meest. Zij zorgen reeds voor een tweede of een derde broed. Sommige vogels beginnen reeds te ruïen om de volgende maand met nieuwe veren de grote trektocht naar het zuiden te kunnen aanpakken.

De boeren werken hard, in het zweet van hun aanschijn, geen tijd om te rusten. De burger daarentegen profiteert zoveel mogelijk van heerlijke stonden achter schermen of in lommerrijke plaatsen om te genieten van frisse drank en spijs en tenslotte wellicht nog van een rustgevende wandeling. Zij die wat meer konden opzij leggen gaan op verre reis om te zwerven, door berg en dal, of te luieren onder de palmbomen aan een of ander exotisch strand.

Augustus: OOGSTMAAND

Genoemd naar de Romeinse keizer Augustus (= de verhevene – Rome 63 v. Chr./Nola 14 n. Chr.)

Augustus vraagt een en al bedrijvigheid aan de boerenstiel. 'Oogsten' is het wachtwoord. Op alle wegen zijn de boeren of loonwerkers op pad met hun grote machines en tractoren, om zo vlug mogelijk de oogst binnen te halen.

In de moestuinen zijn bonen en erwten rijp. In de boomgaarden kleuren stilaan appels en peren, terwijl de pruimen hun blauwe gloed krijgen. De heide heeft volop haar prachtige purperen gloed. Terwijl hier en daar toch wat bloei begint te verdwijnen, doen de klimplanten langs muren en wanden het nog goed.

De vliegen hebben ook deze maand uitgekozen om ons het zuur aan te doen. 't Is net of ze er deugd van hebben om ons eens goed te bijten of te steken?! In de bijenwereld begint een vreselijke slachting. De broedbijen (mannetjes) worden door de werkbijen uit de korf gejaagd en gedood. De mannetjes hebben geen angels, de werkbijen wel!

Maar... De oogst geschoren, de winter geboren!

September: HERFSTMAAND

Komt van het Latijn 'septem' = zeven. Het was de zevende maand voordat de Juliaanse kalender ingesteld werd.

Stilaan veranderen de kleuren in de natuur en 's morgens schrikken wij bij het opstaan van een dikke mist die nochtans dikwijls een mooie dag voorspelt.

Op 21 september luiden we de herfst in. Op 22 september zijn dag en nacht praktisch even lang.

Vele bloemen zijn reeds verwelkt en uitgebloeid, maar boterbloemen, petunia's, stokrozen en zonnebloemen doen nog hun uiterste best!

De druiventelers kijken met vreugde naar de volle, bolle vruchten want weldra wordt de wijn geperst!

De jagers krijgen met de ledige akkers en stoppelvelden weer tijd voor hun geliefde sport.

De ouderen denken aan de herfst van het leven en ieder vallend blad herinnert ons aan de broosheid van ons bestaan...

Oktober: WIJNMAAND

Komt van het Latijn 'octo' = acht: voorheen de achtste maand.

Eind september begon de druivenoogst van zuid naar noord en in oktober gaat dit verder met de persing, de rijping en de botteling.

De zon staat 's middags niet meer zo hoog aan de einder en elke dag wordt minuten korter. De grond koelt af, de lucht wordt kouder. De kinderen komen nu en dan reeds met een rode neus op school!

Overall is de appeloogst aan de gang. De insecten hebben hun winterkwartieren betrokken. Nog een zeldzame vlinder fladdert rond de vruchtenbomen en legt zijn eitjes vast aan de nieuwe loten. Wee voor de volgende lente, voor de rupsen. Gelukkig zullen er dan de vogels zijn om dit tuig zoveel mogelijk te vernietigen. Vele dieren trekken zich terug in hun winterverblijf en denken stilaan aan hun winterslaap.

Terwijl de hoveniers hun vorstgevoelige planten binnenbrengen, worden de laatste veldvruchten geoogst. Ajuin, aardappelen, kool en rapen moeten eraan geloven.

De kunstschilder kan geen mooier kleurenpalet vinden dan in deze tijd in de vrije natuur. 't Verenigingsleven, de hobbytijd, concert- en muziekaftonden worden weer druk beoefend en bezocht, terwijl thuis ook een goed boek of een leuk gezelschapsspel gezelligheid brengt!

November: SLACHTMAAND

Komt van het Latijn 'novem' = negen. Het was de negende maand volgens de oude Romeinse kalender.

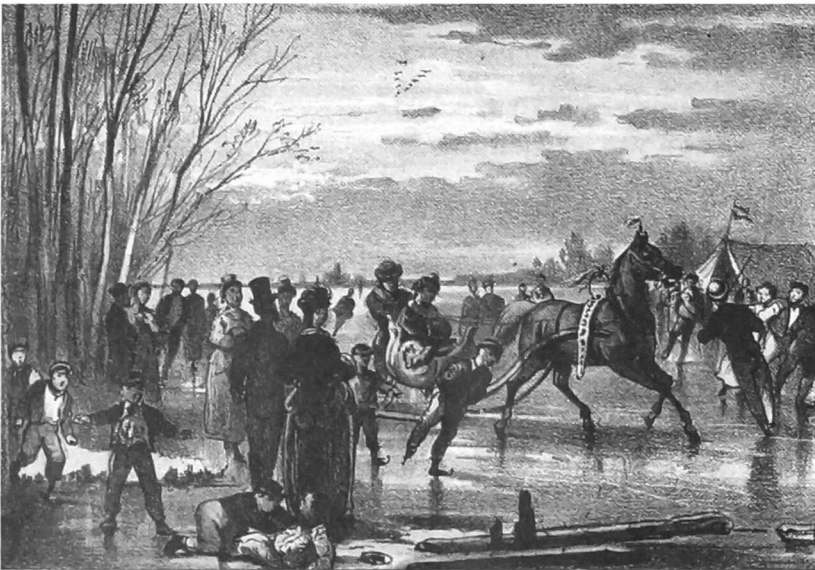
Generaties lang was het de beste maand voor het slachten. Vroeger werd de vleeskuip gevuld met het vlees van het rund of het varken, rondom in het smout en zout gestoken. In onze tijd is het natuurlijk gemakkelijker om goed verdeelde porties in de diepvriezer te

bewaren! Het kwam er vroeger op aan om bij barre winter wat lekkers in huis te hebben.

We krijgen stormen, sneeuw en ijs, maar 't is nog niet gemeend, want op 't middaguur is meestal 't ijs weer weggesmolten. De natuur is somber. Bomen en heesters steken hun kale takken in de lucht, alleen de eik en de beuk willen hun bladeren nog niet laten vallen. Toch is er nog leven: vele mossoorten zetten hun bloesem en vrucht tentoon, maar ge moet een complete natuurliefhebber zijn om dit te ontdekken en ervan te genieten.

Miljoenen insecten zijn reeds gestorven. Hommel-, mieren- en wespennesten zijn leeg en uitgestorven. Hagedissen en kikkers woelen zich onder het slijk en voelen er zich geborgen tot volgende lente. Zelfs de vissen verstijven en houden zich stil in diepere wateren.

December: WINTERMAAND

Komt van het Latijn 'decem' = tien. Vóór de tijd van Caesar de tiende maand.

Op 21 december begint de winter. Zowel december als januari brengen ons koude, sneeuw en ijs. Maar ondanks alles kunnen wij niet anders dan onze bewondering uiten bij het aanschouwen van een ongerept landschap van toegesneeuwde landelijke wegen en van met sneeuw omkranste bomen. Een sneeuwstorm bekijken vanuit de huiselijke, gezellige warmte laat ons ook niet onverschillig. Vergeten wij echter nooit dat de sneeuw de natuur beschermt en de grond verwarmt voor zaden en wortels van planten en bomen. Ook voor de dieren in diepe winterslaap is de sneeuw een goede natuurlijke verwarming.

Voor de vogels zijn het harde tijden. Hoe kouder het wordt, hoe dichter zij bij de mens komen om toch wat beschutting of eten te vinden.

Twee grote lichtpunten doen ons toch de barre winter eventjes vergeten. Sinterklaas op 6 december en Kerstdag op 25 december brengt kinderen, ouders 'en grootouders nog dichterbij elkaar en maken ons allen gelukkig!

Nog één koude maand moet volgen en dan denken wij reeds aan 't lengen van de dagen en aan de lente die toch altijd wederkeert!

Guy Trangez

Beste Kringlid... even opletten!

De laatste weken zijn weer enkele oplichters aan het werk. Ze trachten u wijs te maken dat ze uw hele stamboom kunnen opzoeken, ja, al eeuwen terug vinden ze uw voorouders! Ze vragen daar amper 50 EURO voor. En meestal ontdekken ze dan ook dat uw familie, echt waar, nog een familiewapenschild had! Dat fabriceren ze erbij voor nog wat EURO's supplement...

Onnodig te zeggen dat ze u, wanneer u toch zou toehappen, volstrekt waardeloze 'brol' in handen spelen, zonder ook maar de minste wetenschappelijke en historische waarde.

Het was ons medelid Bea Haemers uit Westdorpe die ons hierop attent maakte. (AC)

**WIE BEZORGT ONS NOG ...
OUDE DOCUMENTEN**
*(en dat kunnen foto's, rekeningen,
uitnodigingen, programma's
en dergelijke zijn)*
**die indertijd door het plaatselijk
Davidsfonds werden uitgegeven**
(vanaf ± 1932)

**Deze worden u na inzage terugbezorgd.
Ze worden gebruikt voor een verdere
studie door onze secretaris
Luc. De Maesschalck.**

HERINNERINGEN AAN WALDERDONKSCHOOL 1945-1951

Gedurende de besproken periode maakte de gemeenteschool in het Rechtstro ("Walderdonkschool") het voor de Wachtebeekse jongens mogelijk in eigen dorp te voldoen aan de verplichting om tussen zes en veertien jaar onderwijs te volgen.

De opleiding was gericht op de opvoeding van de jeugd tot volwaardige en plichtbewuste Belgische staatsburgers en tot trouwe aanhangers van de Kerk van Rome. Onderwijzen gebeurde, in overeenstemming met de toen heersende opvattingen, op autoritaire wijze en volgens een strak schema. Elke werkdag was er in de voormiddag les van halfnegen tot halftwaalf, in de namiddag van één tot halfvier. 's Zaterdags eindigden de activiteiten om elf uur, 's namiddags was men vrij. De lessen werden, zowel in de voor- als in de namiddag onderbroken door de "speeltijd".

Het onderwijsprogramma was verdeeld in vier graden van elk twee leerjaren en werd uitgewerkt door vijf leerkrachten. Juffrouw Marie Scheire en meester Albert Marquenie namen de eerste graad voor hun rekening: juffrouw Scheire deed gedurende de even jaren (1944, 1946,...) het eerste leerjaar en gedurende de oneven (1945, 1947,...) het tweede. Voor meester Marquenie gold de omgekeerde volgorde. Meester Oscar Galens, meester Robert Casneuf en meester Jozef Dewaele (de hoofdonderwijzer) waren respectievelijk titularis van de tweede, de derde en de vierde graad: in hun klassen zaten telkens twee leerjaren samen. Wanneer men niet moest overzitten zat men dus gedurende twee jaar bij dezelfde leerkracht in hetzelfde klaslokaal.

Men kon na het voltooiën van het zesde leerjaar overstappen naar het middelbaar onderwijs (in Zelzate, in Gent, in Lokeren,...). Degenen die na de lagere school gingen werken volgden het "zevende" en het "achtste", waar de leerstof rechtstreeks op het praktisch leven afgestemd was.

meester wees ons "ons plaats" aan: de helft van één der schoolbanken die netjes gerangschikt waren in drie rijen. Onder het werkblad, dat voorzien was van een groef voor het schrijfgerief en een gat met daarin een stenen inktpot, bevond zich de "bak". Deze ruimte was bestemd voor ons schoolmateriaal: een leesboek, een rekenboek, een catechismus, schriften, een lei, een pennenbak waarin griffels, potloden, pennenstokken, metalen pennen en een gom hun plaats hadden; een doosje met een vochtig sponsje of doekje om de lei af te vegen en een "pennenlap" om de pennen te reinigen. Wij moesten gaan zitten met de armen gekruist, de knieën onder de bak, met onze voeten op het voetplankje en met de rug tegen de bank achter de onze. Aldus begonnen wij aan een lagere-school-carrière die zes tot acht jaar zou duren. Na twee jaar bij meester Marquenie zouden wij overgaan naar de graadklas van meester Galens, na nog eens twee jaar naar die van meester Casneuf en tenslotte – althans zij die "het zevende" en "het achtste" zouden volgen – naar die van meester Dewaele.

In de graadklassen waren de banken in vier rijen geschikt: twee voor het laagste studiejaar (het derde, het vijfde, of het zevende), en twee voor de hoogste (het vierde, het zesde, of het achtste). Ze groeiden met ons mee evenals de bakken die volumineuzer werden naarmate onze opleiding vorderde. Ook de opsmuk van de klaslokalen evolueerde met ons bevattingsvermogen en met onze kennis. In de hogere klassen kwamen landkaarten en tot de verbeelding sprekende tafereelen uit de vaderlandse geschiedenis en uit de bijbel in de plaats van de stichtende prenten en van de natuurtaferelen die de muren van de eerste graad tooiden.

Een schooldag begon onveranderlijk met het aanleren en reciteren van gebeden gevolgd door de catechismusles, en eindigde met "gewijde geschiedenis". In de tijd daartussen zaten lessen rekenen, Nederlands (lezen, schrijven, dictee, opstellen, "woordenschat", "spraakkunst"), tekenen; en – in de hogere klassen – "natuurlijke wetenschappen", aardrijkskunde, geschiedenis en Frans. 's Zaterdags was er zangles, waarbij de meester de toon aangaf op het muziekinstrument dat hij ook bespeelde in de plaatselijke "harmonie".

Vanaf het derde studiejaar werd het onderwijs opgehangen aan "belangstellingspunten". Dit waren onderwerpen – zoals het bos, de steenkolen ("het zwarte

Nazomer 1945. Eindelijk was het zover! Na drie jaar "papschooltje" in het klooster waren wij rijp voor de "grote school". Wij, de Wachtebeekse knapen geboren in 1939, stapten op die dag met een klein hartje vol verwachting de klas van meester Marquenie binnen. Daar zou gedurende de volgende twee schooljaren de basis gelegd worden voor onze verdere opleiding. De

goud”), de Moervaartvallei – die aanleunden bij onze leefwereld. In het bijzonder was alles wat verband hield met de “Demer van het Noorden” (zoals de Moervaart door meester Galens werd omschreven) buitengewoon dankbaar als lesthema. Wat in en rond het water gebeurde was onderwerp van menig opstel en werd in talloze tekeningen weergegeven. De rivier werd bezongen en verheerlijkt gedurende de zanglesen. Wij leerden haar situeren in het Belgisch waterwegennet, wij werden onderricht over de Spaanse forten die destijds op haar oevers gevestigd waren, wij vernamen alles over de fauna en flora in en om de waterkant. Meester Casneuf noemde ons op een bepaald ogenblik zijn “moervaartvogels”.

In de klassen heerste een strenge discipline: stilzitten en luisteren als de meester sprak, de vinger opsteken en wachten op toestemming alvorens zelf iets te zeggen. Vergrijpen werden onverbiddeijk bestraft: strafschrijven (“en laten tekenen door uw vader”) en lijfstraffen (“af en toe een goede peutering hoort bij een goede opvoeding”) waren schering en inslag. Meester Dewaele waakte erover dat het tijdschema stipt werd gerespecteerd. Hij schudde met een indrukwekkende bel om het begin van de lesperioden aan te geven en droeg deze karwei op aan één van zijn leerlingen om het einde van de schooltijden te markeren. Om half-twaalf en om halfvier verlieten wij de school in twee rangen: één richting Smishoek, de andere richting Walderdonk. Ze werden respectievelijk ontbonden aan David’s straatje en aan de Pruis.

De routine werd doorbroken door de twee “kleine vakanties” (met Nieuwjaar en Pasen) en door de “grote vakantie” (in de zomer). Daarnaast was er vrijaf op de officiële feestdagen, op de “afgestelde heiligdagen” (zoals Driekoningen, Lichtmis,...), op het feest van Sint-Cecilia (de “teerdag” van de harmonie) en wanneer het onderwijzend personeel vergadering had (de “conferentie”). Elke week kwam de pastoor of één van de onderpastoors op bezoek om ons te waarschuwen voor de gevaren van de wereld en om het niveau van onze kennis van de catechismus te controleren.

Ook jaarlijks terugkerende evenementen en activiteiten zorgden voor afwisseling. Zo gingen de hogere klassen in oktober – “Bavo-maand” – naar Mendonk. De heenweg door de “dreef” en de terugweg via de overzet van “Spaandever” en de “tragel” langs de Moervaart, waren voor velen van ons een hele belevenis. Een andere mijlpaal in het schoolleven was het feest van Sint-Niklaas. Bij die gelegenheid legde de klas samen om een geschenk te kopen voor de meester (meestal een pijp en – afhankelijk van het opgehaalde

bedrag – één of meer zakken tabak). Dit werd hem ’s morgens overhandigd en als tegenprestatie werden de klasactiviteiten voor de rest van de dag beperkt tot het voorlezen en lezen van verhalen uit de boeken die de Sint had gebracht. In de week voor de kerstvakantie werd tijd uitgetrokken voor het schrijven van de nieuwjaarsbrieven. Dit was telkens een hele bedoening die de zenuwen van de onderwijzers zwaar op de proef stelde. Immers, het papier en de pennen waren in die jaren vlak na de oorlog van een bedenkelijke kwaliteit. Daarbij kwam ons gebrek aan ervaring met inkt, de vloeistof waarmee wij onze nieuwjaarswensen moesten uitdrukken (in de lagere jaren werd meestal met een griffel op een lei geschreven). Vooral meester Marquenie had het dan ook bijzonder druk met het verwijderen van vlekken. Hij gebruikte daarvoor een “kladder”, een pennenmesje en een gom. Het resultaat van zijn ingreep was dat sommige ouders, meters en peters een nieuwjaarsbrief mochten in ontvangst nemen die op bepaalde plaatsen verdacht oogde. Vlak voor Pasen namen alle Wachtebeekse scholen deel aan de diensten van de Goede Week. Het ganse onderwijzerscorps waakte er met harde hand over dat dit op een passende devote wijze gebeurde. In de loop van de meimaand was er een dagtocht per fiets naar Oostakker-Lourdes. Na de heenreis via Zaffelare en Desteldonk en het bezoek aan de grot en de basiliek, werd de inwendige mens versterkt in één van de herbergen met speeltuin. Wij keerden terug naar Wachtebeke over Langerbrugge, langs het kanaal Gent-Terneuzen tot Rodenhuize, vandaar langs “den ouden eind” naar Terdonk, en tenslotte via Sint-Kruis-Winkel naar ons vertrouwde dorp. Deze tocht verliep niet zonder problemen: lekke banden en aflopende kettingen zorgden voor ongewenste oponthouden en dwongen de begeleidende onderwijzers in de rol van fietsenherstellers. Eind juni werd een schoolreis georganiseerd. Onder het motto “Wij reizen om te leren” ging het 1949 naar de waterval van Coö, in 1950 naar de grotten van Han en in 1951 naar het West-Vlaamse heuvelland en de Noordzeekust. Voorzien van de nodige mondvoorraad vertrokken wij voor dag en dauw per autobus naar onze bestemming. Een uitstap naar de Ardennen was in die tijd (er waren nog geen autostrades) een hele onderneming, maar de ongemakken van de reis verzonken in het niets bij de aanblik van de terrils, van “echte” bergen, van rotsen en snelstromende rivieren. Op de terugtocht – het was dan reeds een stuk in de avond – werd er gestopt in Brussel om iets te drinken. Bij die gelegenheid maakten wij voor het eerst kennis met Coca Cola.

En dan waren er de speeltijden! Wanneer het regende drumden wij samen onder de “hangar”, maar bij goed weer namen wij de “koer” in. Dit was een stoffige

rechthoekige zandvlakte met in het midden een boom en langs de zijden afgeboord met een stenen pad. Naast trekken en duwen, “kutseken” en “bare” ging de aandacht vooral naar de seizoensgebonden spelen¹. Er was een “moarbel”-, een “molver”-, een “bierpotjes”- en een “toptijd”. “Moarbels” of “lavuurs” waren glazen knikkers, “molvers” waren kleiner en van gebakken klei, “bierpotje” was Wachtebeeks voor kroonkurk en een “top” was een draaitol die met een “topzeel” werd aangedreven. De meeste spelen bevatten een competitie-element: het kwam er op aan zijn eigen kapitaal aan knikkers of kroonkurken te vergroten ten koste van dat van de tegenspeler(s). Dat dit vaak tot geanimeerde discussies leidde hoeft geen betoog. Het woord “zeurzak” was niet uit de lucht. Wanneer Wachtebeke onder een sneeuwtpapit lag – wat in die tijd elke winter het geval was – bood de speeltijd de gelegenheid om te “slieren” of om elkaar op de meegebrachte sleden en ijsstoelen rond de koer te slepen of te duwen. Het was steeds een attractie wanneer de meesters aan deze spelletjes deelnamen. Een bijzondere tijd was de meimaand, de tijd van de “meulenaars”. Meikevers werden ’s avonds gevangen wanneer ze opvlogen, of ’s morgens uit de hagen geschud. Gedurende de speeltijden pronkten wij met onze mooiste exemplaren – bruine “paters”, witte “mul-

ders” – die wij meebrachten in een “stekkedoosje”, gevuld met beukenbladeren en voorzien van luchtgaatjes.

Nu – ongeveer zestig jaar later – is Walderdonkschool verdwenen. De sfeer van toen behoort tot het domein van de heemkunde. De meesters leven nog slechts in onze herinnering. Meester Marquenie (en juffrouw Scheire), die ons met veel inzet en geduld leerden lezen, schrijven, optellen en aftrekken. Meester Galens, die ons op een speelse wijze door de tafels van vermenigvuldiging loodste, op een ludieke manier ons gevoel voor taal aanwakkerde en ons bewust maakte van de schoonheid van onze geboortestreek. Meester Casneuf, die onze blik op de wereld verruimde, ons inwijdde in de breuken en het metriek stelsel en onnoemelijk fier was wanneer één van zijn “moervaartvogels” de eerste plaats wegkaapte op het kantonaal examen in Moerbeke. En meester Dewaele, die als een goede huisvader over het dagelijks leven in de school waakte. Het waren stuk voor stuk toegewijde leerkrachten die het beste met ons voorhadden.

Antoine Acke.

¹ Zie “DE VIERSCHAAR” 2004 – nr 1: Hoe speelden wij in onze jeugd jaren? (Raf Callebaut)

Koninklijke Harmonie “De Eendracht”

Deze foto werd alleszins vóór 1930 genomen, en toch kan ik nog ettelijke muzikanten van toen erop herkennen. Het zou prachtig zijn, mochten onze medeleden de toch wel zeer onvolledige lijst, die ik hier laat volgen, konden aanvullen. Wij zijn er zeker van dat wij nogal wat reacties zullen kunnen verwachten. (Het komt er dus op aan, de X'en door namen te vervangen).

- De trommelaars vooraan herken ik niet, hoewel de derde van links mij heel vertrouwd voorkomt.
- Zittend van links naar rechts: Robert (meester) Casneuf, Henri Van den Hende, X, X, René De Letter, Alfons Van den Hende, X, X, X.
- Staande op de 1e rij: dirigent Camiel Saman (stokje in de hand), X, Arthur Verswalm, René Dhooge, X, Aloïs Ryckaert, Gustaaf Temmerman (nog niet zo lang geleden, in 2004, overleden), X, Honoré De Letter, X, X, trommelaar X;
- Staande op de 2e rij: X, X, X, (waarschijnlijk Tuur Van Mossevelde), X, X, Victor Creve, Jules De Caluwé, X, Jozef Cloeckart, Remi Van de Voorde, X.

Helemaal achteraan: X, Achiel Pieters (die de “grosse caisse” droeg), X, Maurits Creve, X (met de vlag), Achiel Bracke, X, X, Victor Van Bambost, en nog een X (met de bastuba ofte “bombardon”). (AC)

EXOTISCH BEZOEK OP DE SAFARKENSMARKT

.Op de receptie van de Safarkensmarkt in het cultuurcentrum, mochten wij een delegatie uit Frans Polynesië in traditionele klederdracht, verwelkomen. Het was meteen de sensatie van de dag zoals hun fleurige bloemetjeskledij schril afstak tegen de stijfdeftige outfit van de meeste andere aanwezigen. Het waren allen leden van de familie Van Bastelaere die daags voordien hun 5-jaarlijkse familiebijeenkomst hadden gehouden.

Een en ander werd mij duidelijk toen ik Ghislain Van Bastelaere uit Kuurne aan de praat kreeg. Na zijn oppensioenstelling had hij zich met verbeterd ijver gestort op de geschiedenis van zijn familie. Hij vertelde mij zeer dankbaar te zijn over de hulp van onze Heemkring, inzonderheid van Guy Trangez, omdat hij heel wat documentatie had gevonden in onze talrijke publicaties. Zo vond hij onder andere in het jaarboek 1991 over de Sint-Ambrosiusgilde de naam van Lucas Van Bastelaere als medestichter in 1754. De man was enkele jaren voordien naar Wachtebeke verhuisd en was meteen de eerste Van Bastelaere die in de annalen van onze gemeente te vinden is. Ook in het jubileumjaarboek 96-97 vond hij een voorvader die in 1872 gedurende 6 maand burgemeester was in Wachtebeke. In heel de geschiedenis van onze gemeente komt de naam trouwens veelvuldig voor.

In 1840 is een telg uit de familie uitgeweken naar Australië om zich in 1842 te vestigen in Tahiti. Het zijn deze nazaten die als eregasten verwelkomd werden door de voorzitter van het Safarkenscomité Edwin Geeraert. Aan de leidster van de delegatie werd een video van de jubileum-safarkensmarkt overhandigd en

Mevrouw Marguerite De Mee-Wynants meldt ons uit 3090 Overijse (Kleine Veldweg 23) het overlijden van haar echtgenoot **ROGER DE MEE**.

Hij was decennia lang hoofdinspecteur bij de Politie in zijn gemeente, en bovendien ook nog vrijwilliger bij de Brandweer daar. Hij werd te Wachtebeke geboren op 14 december 1926, en is te Overijse overleden op 22 augustus 2005. Voor zijn huwelijk en zijn vertrek naar Overijse woonde hij in zijn jeugd in bij Cyriel Fermont en diens vrouw Emerence, die het café "Onder den Toren" uitbaat, rechtover de kerk, waar nu de krantenwinkel gevestigd is. Roger heeft zijn prille jaren nooit vergeten: hij bleef tientallen jaren ook trouw lid van onze Kring. Daarom willen wij allen, die hem toen gekend hebben, hem ook nog even gedenken. (AC)

zij dankte met een passend wederwoord in het Frans (de tweede taal in Tahiti). De leden van het comité en enkele notabelen werden nadien omhangen met een schelpenkrans, de traditionele verwelcoming op hun eiland. Lang zijn ze na de receptie niet mee geweest met de cortège achter de bolhoedenfanfare want één voor één bleven zij plakken bij de diverse stands met oude ambachten. Voor hen blijkbaar een revelatie...Voor ons documentatiecentrum zit er alvast ook een extraatje in. Ghislain is dapper bezig om de honderden bladzijden familiegeschiedenis op cd-rom te zetten en hij beloofde mij een exemplaar te bezorgen. Meteen kunnen wij ook onze reeks genealogische studies aanvullen. Nu reeds beschikken wij over de stamboom van de familie's :

De Coninck, De Feyter, De Vrieze, Genbrugge, Haemers, La Heyne, Lauwerijns & Mussche.

Ook de lijst met de afstammelingen in rechte lijn van Aloïs Creve (° Wachtebeke 1864), Jacobus David (° Zaffelare 1696), de stamvader van de molenaars familie David te Wachtebeke. Verder: de stamreeks 'De Vilder', Pieter De Vilder (° Zaffelare 10/05/1656) met o.a. nakomelingen te Wachtebeke, Winkel en Mendonk; stamreeks 'Baers', Bruno Baers (° Sint-Kruis-Winkel 1794) met nakomelingen o.a. te Wachtebeke en Winkel; stamreeks 'Van Acker', Livinus Van Acker (° Zaffelare rond 1710-1720) met nakomelingen o.a. te Wachtebeke en Zelzate; stamreeks 'Buysse', Livinus Buysse (° Oostakker 1743), met nakomelingen o.a. te Oostakker, Mendonk, Wachtebeke en Winkel.

Cesar David

Een groepje opgetogen Tahitianen op verkenning. Zij vonden het fantastisch en wij ook (al was het weer wel iets te koud).

EEN STREEK TE VER, RARE STREKEN...

De perikelen rond het Streekplatform Meetjesland, het Strategisch Plan Waasland en het plots "uitgevonden" Strategisch Plan Gewest Gent, bevattende Gent, Evergem, Wachtebeke en Zelzate, laten niet veel goeds vermoeden. De nieuwe gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen vestigt de aandacht op het feit dat de afbakening van de juiste grenzen van de streken uit verschillende oogpunten en op pragmatische basis werden uitgevoerd.

Gewoonlijk haalt het "vooraf ingenomen" oogpunt het dan wel! Dat leidt dan onvermijdelijk tot onherroepelijke precaire toestanden...

Het verdwijnen van de polderdorpen ten noorden van Antwerpen is daar een "levend" bewijs van. Zo werden Berendrecht, Lillo en Zandvliet grotendeels, en Oosterweel, Oorderen en Wilmarsdonk helemaal afgebroken. Tel daar nog bij Kieldrecht, Doel (Saeftingedok), Beveren (Doel- en Deurganckdok), Evergem (Kluizendok) en gebeurlijk ook (?)... Wachtebeke en Zelzate!

-Hoopvolle geruststellingen:

Bij de oprichting van het Vlaamse Gewest, werden we bedacht met een nieuw evangelie: "Wat we zelf doen, doen we beter!". En effectief, voor de afbraak van dorpen hoeven we geen beroep te doen op "El Quada" om aan "Ground Zero" te geraken. We doen het op een beschaafdere manier even "grondig". De getroffen bevolking wordt vooraf "op transport" gezet en de "ausradierung" gebeurt daarna (oorlogsvocabularium). Bovendien ruimen we zelf nog alles op!

Er zou nog hoop moeten zijn, rekening houdend met de wettelijke "beschermingsmaatregelen", zoals: gewest-

plannen, milieuwetten, groen, bosdecreten, waterzuivering, mestplannen, zonevreemde gevallen, het erfgoed, enz. Zo zou zelfs het gedeeltelijk afbreken van een dorp ONMOGELIJK moeten zijn!

In dat verband zou men met een gerust gemoed de toekomst kunnen bekijken, want op het Gewestplan van Wachtebeke is niets terug te vinden over grote industriegebieden of andere voor Wachtebeke onheilspellend ingekleurde delen. Alhoewel, in het land van Rubens, Van Dyck en andere Teniersen, heeft men in Vlaanderen al bewezen iets van inkleuren te kennen!

... Het rooien van één boom in uw tuin moet aangevraagd worden. Men beseft niet wat voor administratieve rompslomp men daarvoor teweegbrengt: een aanvraag op speciaal formulier van de gemeente, controle en vaststelling ter plaatse door de bevoegde dienst, verslag van de vaststelling, voorlegging aan en bespreking door de milieudienst, gemeenteraad, bekendmaking door de burgemeester van de genomen beslissing... De afbraak van een dorp gaat precies heel wat sneller...

Zoals Antwerpen, wil ook de haven van Gent uitbreiden... ten koste van?? De eerste aanzet is het graven van het Kluizendok te Evergem geweest. Er worden al kaarten gedrukt waarop de "tong" vanuit Gent naar het noorden "likt"... Wachtebeke en Zelzate??

Maar plannen dienen slechts om immer gewijzigd te worden. Wie blijft leven, zal zien, en kan/zal het beleven welke streken men uithaalt met onze streek!

Michel van Fons van de Pruis.

'Onze' Wachtebeekse verpleegster Helène De Letter, sociale verpleegster eigenlijk, heeft niet minder dan 36 keer (zesendertig keer!) de bedevaarten naar Frans-Lourdes begeleid. Zeker 15 keer, zegt zij, was Madeleine Gysel, de weduwe van Aloïs Ryckaert van de Langelede daar bij. De hele groep verbleef dan steevast in hotel "Europe", en de uitbater beschouwde Madeleine bijna als zijn moeder; zij werd speciaal 'in de watten' gelegd. Toen ze 90 jaar werd, is er een groot feest met receptie gegeven voor alle bedevaarders in het hotel. Een serenade met Hongaars strijkorkest was inbegrepen, en de kussen die werden gewisseld (jong naar oud en omgekeerd) waren eenvoudig niet te tellen. Madeleine is 99 jaar oud geworden. Niemand weet of dit aan Lourdes te danken was! Op de foto is Helène samen met de dichter Albe te zien voor de basiliek te Lourdes. (AC)

MAURICE GELDOLF VERTELT...

Tot mijn niet geringe vreugde ontving ik van ons medelid Maurice Geldolf uit Olsene enkele anekdotes over het begin en het einde van de wereldoorlog zoals hij die zich uit zijn jeugd jaren in Wachtebeke herinnert. Hierna zijn relaas.

Cesar David.

Bij de beschieting in Wachtebeke in mei 1940 [door de Belgische artillerie aan de westkant van het kanaal Gent-Terneuzen – red.], was er een Duitse luitenant die zich wou amuseren. Hij had enkele mannen bij zich en een korte obuswerper van tamelijk zwaar kaliber. Hij kende perfect de afstand en de richting en plaatste zijn stuk vóór het huis van Martha Chinitor [huis dat nu afgebroken is: het stond waar nu de toegangsweg naar “Kindervreugd” gelegen is – red.], liet drie keer schieten met een kleine afwijking naar links of rechts om de obussen te laten ontploffen over het kanaal in de dijken waar onze soldaten ingegraven zaten. Na het derde schot vluchtten zij zo snel als ze konden lopen naar de pastorie. Drie schoten, en lopen tot vóór de kerk. Drie schoten en lopen tot vóór de Rembrandt en zo over en terug. Zo zijn enkele huizen getroffen geworden [door onze Belgische artillerie, die ook wel kon uitmaken vanwaar die ‘geamuseerde’ granaten vandaan kwamen – red.].

Mijn oom, bakker Richard Verplancke, was ter plaatse gemobiliseerd en mocht zijn huis niet verlaten om steeds brood te kunnen bezorgen aan wie er om vroeg. Bij gebrek aan klanten heeft hij de tweede dag zijn triporteur [bakfiets – red.] gevuld en reed hij tot op de Langelede waar hij rap was uitverkocht. Maar hij moest wel thuis blijven! Ook mijn grootvader, Hippoliet Verplancke, was aanwezig en samen zagen zij alles gebeuren.

Bij de bevrijding kwam een Engelse tank binnen op het dorp en stopte voor de kerk. De soldaten die eruit kwamen waren van Poolse nationaliteit, onder bevel van Engelse officieren. Enkel vrouwen stonden er rond, die (de taal van) deze mensen niet konden begrijpen. De dames De Buck, De Pau, de Kamoens, mijn grootmoeder, tante Suzanne, ikzelf en enkele andere kinderen. Meneer Robespierre [waarschijnlijk wordt hier meneer Despierre bedoeld, die in het huis rechtover de pastorie woonde en achteraf als toonaangevend verzetstrijder werd gekend – red.] kwam hen verwelkomen. Hij sprak goed Frans (zeker wel officier geweest in het Vreemdelingenlegioen) en toch ook wat Engels. Hij is naar huis gegaan om een fles wijn te halen en heeft hen ontvangen op het gemeentehuis. Meneer Robespierre (Despierre) kende de kleuren van de Poolse vlag niet.

Hij beval de vrouwen de stoffen binnen te brengen en te naaien. Zo prijkte in het midden de Belgische driekleur, rechts daarvan de Poolse vlag en links de Engelse. De Engelse officier was kwaad en wou zijn vlag rechts hebben... een woordenwisseling, maar niets veranderde, tot groot genoegen van de Polen. Die mensen werden voortdurend ingezet, zo werden de Engelsen gespaard! De eer voor de bevrijding moest de Engelse officieren toekomen!...

Aan het kasteel van Peene lag (al een tijdje lang) een Duitse officier in een bloemenperk begraven. Als hoger officier was hij uit op oorlogsbuit maar hij werd opgewacht door een sergeant-scherpschutter en zijn mannen. Nadat hij uit Moerbeke wegkwam moest hij zo snel mogelijk in Wachtebeke zijn om als eerste de hand te leggen op goud en waarden. De man werd neergeschoten, er ontstond een twistgesprek waarbij de sergeant – die perfect Duits sprak – stelde dat de neergeschotene als hoger officier thuis hoorde in het Oberkommando der Wehrmacht en er niet hoefde op uit te trekken om te plunderen. Er volgden moeilijkheden met de heren van Peene die niet wilden dat hij in het park begraven werd, maar tenslotte, op gevaar van hun eigen leven, moesten ze toegeven. Hij moet daar in 1944 weggehaald zijn.

Nog even terug naar 1940. Op de koer van de pap-school [bewaarschool, kleuterschool] lag dan een Belgische compagnie. Aan de poort stond een wacht, en in de Meersstraat achter een haag, langs het akkerland, een Belgische soldaat. Die ziet een Duitser voorbij komen. De Belg kijkt voorzichtig of er nog andere zijn, loopt zachtjes achter de Duitser aan en drukt hem zijn pijp in de rug. “Geweer op de schouder hangen, handen omhoog en niet omkijken!”. Aan de school gekomen geeft hij teken niet te schieten... de wachtpost lacht. Op de koer zitten de soldaten in de zon, de rug tegen de muur, en ook zij beginnen te lachen. De Duitser vermoedt dat iets niet in orde is, draait zich om maar krijgt wat vuistslagen op zijn gezicht. Snel wordt bijgesprongen door de anderen, hij wordt ontwapend. Na een poosje komt er bevel om te vertrekken, de Duitser wordt achtergelaten met zijn geweer, maar zonder munitie. De man kan niets anders doen dan wachten op zijn eigen compagnie. Hij bekent dat hij een stunt wou uithalen en daarom in Zaffelare de compagnie had verlaten, maar het was verkeerd afgelopen. Hij moest wel bekennen dat hij met een pijp in de rug was gevangen genomen. Als straf moest hij aanzetten naar Sint-Kruis-Winkel, terwijl de compagnie nog appèl hield. In de Warande is hij gesneuveld.

ONTNUCHTEREND SPROOKJE

Op de allereerste dag schiep God de koe. Hij zei tot de koe "Vandaag heb ik je geschapen. Als koe moet je met de boer naar het veld. Heel de dag moet je werken onder de stekende zon. Ik; zal je een levensduur geven van 50 jaar!" De koe protesteerde: "Wat? Wil je zo'n hard bestaan zo lang laten duren? Geef me 20 jaar en de resterende 30 jaar geef ik je terug". Met dat voorstel stemde God in.

Op de tweede dag schiep God de hond. God zei tegen de hond: "Jouw bezigheid bestaat erin de hele dag te waken aan de deur van het huis. Blaffen moet je tegen eenieder die in je buurt komt. Ik geef je een levensduur van 20 jaar". De hond protesteerde: "Wat? De hele dag aan de deur zitten! Bedankt. Ik geef je 10 jaar van mijn leven terug". God stemde in.

Op de derde dag schiep God de aap. Hij zei tot de aap: "Apen moeten mensen ontspanning bezorgen. Je moet ze doen lachen met je apenkuren. Ik geef je een levensduur van 20 jaar". De aap protesteerde: "Wat? Mensen doen lachen? Apenstreken uithalen? Daarvoor is 10 jaar genoeg, de rest geef ik je terug" Weer stemde God in.

Op de vierde dag schiep God de mens. Hij zei tot hem: "Wat jij te doen hebt is slapen, eten en spelen. Je leven bestaat haast alleen uit genieten, genieten van niets te doen. Ik geef je een levensduur van 20 jaar". De man protesteerde: "Wat, maar zolang voor zulk een heerlijk leven: eten, slapen, niets doen? Geen kwestie van! Waarom het niet op een akkoord gooien? De koe gaf je 30 jaar terug, de hond gaf je 10 jaar terug en de aap ook. Waarom die jaren niet aan mij geven? Dan heb ik een levensduur van 70, niet?" God stemde in.

En zo komt het dat...wij de eerste 20 jaar van ons leven eten, slapen, spelen, genieten van alles en niets te doen hebben. De volgende 30 jaar valt er te werken, af te zien, de kost te verdienen voor het gezin. De volgende 10 jaar bezorgen we ontspanning voor de kleinkinderen door apenstreken uit te halen. En de laatste 10 jaar blijven we thuis, houden we de voordeur in het oog en blaffen we naar mensen!

Ingezonden door Cesar David

Ook hier zal een stukje plaatselijke geschiedenis verdwijnen! Sedert meer dan mensengeheugen was hier, aan het huidig nummer 70 van het Dorp, rechtover de kerk, het café "De Bruine Poort" gevestigd. De meeste mensen weten niet meer dat er ook nog een "De Groene Poort" en zelfs een "De Witte Poort" heeft bestaan! De 'herbergen' etaleren nu namen die meer 'in' zijn, liefst Engels! Zoals altijd zijn hierop wel een paar uitzonderingen. "Pruisenhof" en "Rozenhof" zijn prachtige voorbeelden. Om het even... wij leven in 'modern times' en dus werd "De Bruine Poort" in 2003 (de foto dateert van augustus) gesloten. Ooit zal hier een nieuw gebouw opgetrokken worden. Zelf heb ik hier de familie Jules Verhoeven (met twee knappe dochters die knapen iets ouder dan ik magnetiseerden) als uitbaters gekend, de familie van de onver-

getelijke Louis Van Laere (met de eigen 'song': 's avonds als het lichtje brandt, dan is het bij Lowie Van Laere nog plezant), de familie Kamiel Van de Veire, en uiteindelijk ook nog de laatste uitbaters, Noël en Lutgart. Ontelbare bals en andere festiviteiten (carnaval 1971 tot 1980!!!) vonden hun stek in het zaaltje achter dit café. (AC)

(Foto: André Van Hoorebeke)

De bedevaarten naar Lourdes-Frankrijk zijn al decennia lang in trek! De parochie Sint-Catharina Wachtebeke is altijd al een vurig deelnemer geweest. In ons nummer 1/2004 publiceerden wij op bladzijde 18 de foto van een groep onder leiding van onderpastoor Coppens, waarschijnlijk opgenomen in 1960.

De groeiende welstand gedurende de 'golden sixties', en de modernisering van de verkeersmiddelen, zorgden ervoor dat het deelnemersaantal steeds maar aangroeide. Hier dus een foto uit 1968, onder leiding van deken Remi Van Baeveghem, die we achteraan kunnen opmerken. Ongetwijfeld zullen velen onder onze leden nog heel wat deelnemers herkennen. Maar er nam ook een compleet gezin deel: op de tweede rij: dokter Richard Dewaele en zijn echtgenote (met zonnebril en hoed), en vlak daarvoor hun zoon Frank, met naast zich zijn zusjes Isabelle, Marie-Michèle en Colette. Derde

van links op de eerste rij staat Louise Verplancke, echtgenote Prudent Creve. Hoewel ikzelf hier nog heel wat andere deelnemers herken, kan ik het niet laten haar hier te vermelden: begrijpelijk als je weet dat zij bij ons thuis tot mijn veertiende jaar mijn jeugd begeleid heeft...

(AC)

HET BESTUUR VAN ONZE HEEMKUNDIGE KRING "OUD WACHTEBEKE"

Cesar David (<i>voorzitter</i>)	Azalealaan 4 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 01 62 immosid@skynet.be
Guy Hoebeke (<i>vice-voorzitter</i>)	Walderdonk 62 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 05 38 guy.hoebeke@telenet.be
Luc. De Maesschalck (<i>secretaris</i>)	Marcel Herpelinckstraat 28 9042 Sint-Kruis-Winkel	Tel. 09 345 07 23 brigitte.dm@belgacom.net
Jacques De Smet (<i>schatbewaarder</i>)	Molenhoek 4 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 08 55 jacquesdesmet@scarlet.be
Wies Creve (<i>hoofdredacteur</i>)	Winkelwarande 76	9042 Sint-Kruis-Winkel Tel. 09 345 72 27
Yvonne De Maesschalck-De Coene	Rechtstro 10	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 03 62
Marleen De Nys	Meersstraat 96	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 05 18
Guy Trangez	Melkerijstraat 42	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 94 51
Eddy Van Acker	Geraniumlaan 4 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 64 04 eddy.van.acker@pandora.be
Hilair Van Rompu	Grote Markt 8/B5	9060 Zelzate Tel. 09 345 00 38
Rita Veldeman	Azalealaan 3	9185 Wachtebeke Tel. 09 345 94 48

Lid worden kan door betaling van 10 EUR per jaar aan één van onze bestuursleden
of op rekening 068-2294367-53 van de Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke" te Wachtebeke,
exclusief verzendingskosten: 2,50 euro.

Voor deze bijdrage krijgt elk lid het jaarboek en 3 nummers van ons tijdschrift.

Elke 1e zondag van de maand van 10 tot 12 uur is ieder lid welkom in onze praatherberg "Den Dhust"
en in ons documentatiecentrum en onze tentoonstellingsruimten, in het oude rusthuis "De Mey".